

ਫਿਰ ਈਲੂ-ਈਲੂ

ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹੇਗੀ : ਟਰੰਪ, ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ : ਮੋਦੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ‘ਖਾਸ ਸੰਬੰਧ’ ਹਨ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੈਰਿਫ ਅਤੇ ਰੂਸੀ ਤੇਲ ਦੀ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤਣਾਅ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਹੀ।

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਓਵਲ ਆਫਿਸ ਵਿੱਚ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ (ਨਰਿੰਦਰ) ਮੋਦੀ ਦਾ ਦੋਸਤ ਰਹਾਂਗਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਨ। ਉਹ ਮਹਾਨ ਹਨ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੋਸਤ ਰਹਾਂਗਾ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਖਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।’ ਟਰੰਪ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ‘ਪਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਖਾਸ

ਨਿਸ਼ਾਬ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਰੂਸ ਤੋਂ ਔਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਲ ਖਰੀਦ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ‘ਟਰੂਥ ਸੋਸ਼ਲ’ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਰੂਸ ਨੂੰ ਡੂੰਘੇ ਹਨੇਰੇ, ਚੀਨ ਨੂੰ ਗੁਆ ਚਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਸ਼! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਇਕੱਠੇ ਲੱਮਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੇ! ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਜੇ ਟਰੰਪ।’ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਇਆ ਹੈ।

ਮੁੰਬਈ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਫੜ੍ਹ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਜੇਤੂਸ਼ੀ ਕਾਬੂ

ਮੁੰਬਈ : ਪੁਲਸ ਨੇ ਮੋਬਾਇਲ ਨੰਬਰ ਟਰੇਸ ਕਰਕੇ ਨੋਇਡਾ ਤੋਂ 50 ਸਾਲਾ ਅਸ਼ਵਿਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸੁਪਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਭੋਜਿਆ ਸੀ ਕਿ 14 ਦਰਿਸ਼ਤਗਰਦ 400 ਕਿੱਲੋ ਆਰ ਡੀ ਐੱਕਸ ਨਾਲ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਘਾਕੇ ਕਰ ਸਕਣ। ਨੋਇਡਾ ਦੇ ਸੈਕਟਰ 79 ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਣ ਵਾਲੇ ਸੁਪਾਰ ਨੂੰ ਟਰੇਫਿਕ ਪੁਲਸ ਦੀ ਵੈਟਸਐਪ ਚੈਲਪਲਾਈਨ ‘ਤੇ ਸੋਦੇਸ਼ ਮਿਲਣ ਤੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸੁਪਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਲਈ 34 ਵਾਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਬ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸੁਪਾਰ ਪਿੰਡਿਓ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਪਾਟਲੀਪੁੱਤਰ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਨੋਇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਰਿਟਾਇਰਡ ਸੁਪਰਡੀ ਮਾ’

ਪ੍ਰਭਾਵਤੀ ਗ੍ਰਹਿਣੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੋਸਟਗ੍ਰੇਜੂਏਟ ਹੈ ਅਤੇ ਜੰਤਿਸ਼ ਤੇ ਵਾਸਤੂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਰਚਨਾ ਨਾਲ ਵਿਗਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੋ ਬੱਚੇ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇੱਕ ਪੀ ਉਸ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਬਗ਼ਾਤਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸਤ ਫਿਰੋਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਪਟਨਾ ਦੇ ਫੁਲਵਾਜ਼ੀ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਣੇ ‘ਚ ਦਰਜ ਕਰਾਈ ਗਈ ਖੋਧਾਪਤੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ 2023 ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੈਦ ਵੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਤਨਾਤਕਾਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਨੇ ਧਮਕੀ ਵਾਲਾ ਸੋਦੇਸ਼ ਫਿਰੋਜ਼ ਦੇ ਨਾਅ ‘ਤੇ ਘੱਲਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਫਸਾ ਸਕੇ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ 7 ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ, ਤਿੰਨ ਸਿੱਮ ਕਾਰਡ, ਛੇ ਮੋਮਰੀ ਕਾਰਡ, ਇੱਕ ਐਕਸਟਰਨਲ ਸਿੱਮ ਸਲੈਟ, ਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਕਾਰਡ ਤੇ ਹੋਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਆਈਟਮਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਮਰੀਜ਼ ਸਣੇ ਤਿੰਨ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ

ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ : ਸਨਿੱਚਰਵਾਰ ਤੜਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਗਰਹੇਟ ਨੇੜੇ ਮੇਂਗੁਵਾਲ ਵਿਖੇ ਨਿੱਜੀ

ਐਂਥੂਲੈਂਸ ਡੂੰਘੀ ਖੰਡ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਮਰੀਜ਼ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਐਂਥੂਲੈਂਸ ਡਾ. ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਟਾਂਡਾ ਤੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਦਯਾਨੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਤਿੱਖੇ

ਮੌਤ ‘ਤੇ ਐਂਥੂਲੈਂਸ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਸਟੀਅਰਿੰਗ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਖਮੀ ਰੋਟੂ ਬਾਲਾ ਅਤੇ ਐਂਥੂਲੈਂਸ ਡਰਾਈਵਰ ਬੋਰੀ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਹਸਿਮਾਰਪੁਰ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਪਥਿਆਰ, ਓਮਕਾਰ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ ਚੰਦ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਨਗਰੋਟਾ ਬਗਵਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਠਿਆਰ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਸਨ।

ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ 20 ਤੱਕ ਵਧੀ

ਮੁਹਾਲੀ : ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਨਾਭਾ ਦੀ ਨਿਊ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ 20 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਕਿਸ਼ਤਵਾਜ਼ ਤੇ ਉਧਮਪੁਰ ਵਿਚਾਲੇ ਸੰਪਰਕ ਬਰਾਲ

ਜੰਮੂ : ਕਿਸ਼ਤਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਉਧਮਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸੜਕ ਸੰਪਰਕ ਬਰਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਰਾਜਮਾਰਗ-244 ਉੱਤੇ ਬੰਬਰੀ ਤੇ ਕਿਸ਼ਤਵਾਜ਼ ਤੱਕ ਦੀ ਸੜਕ ਨੂੰ ਲੈਂਡ ਸਲਾਈਡ ਕਰਕੇ ਕਾਫੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮਲਬੇ ਦੀ ਸਫਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਪਰਕ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰੀ ਚਟਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸ਼ਤਵਾਜ਼-ਚਤਰੂ-ਸਿਥਨ ਟੋਪ ਸੜਕ ਵੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਬੰਬਰੀ-ਕੁਨ੍ਹਾ ਸੜਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ 15,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੰਪਰਕ ਬਰਾਲ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅੱਜ-ਨਾਮਾ

ਹਰਿਆਣੇ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਫੇਰ ਹੈ ਖਬਰ ਆਈ, ਸਾਈਬਰ ਠੱਗਾਂ ਈ ਮਾਰਿਆ ਦਾਅ ਬੋਲੀ।
ਜਿਹੜੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ, ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਖੂਬ ਲੁਕਾਅ ਬੋਲੀ।
ਚੱਲਦੀ ਜਾਂਚ ਹੈ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਜਦੋਂ ਓਧਰ, ਵਧਿਆ ਹੈ ਬੈਂਕ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਦਬਾਅ ਬੋਲੀ।
ਲੁਕਾਈ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੁਕੀ ਠੱਗੀ, ਜੁਰਮ ਦੀ ਖੋਡ਼ ਗਈ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਬੋਲੀ।
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤਾਂ ਹੋਇਆ ਨਾ ਜੁਰਮ ਨੰਗਾ, ਮੁੜ-ਮੁੜ ਏਦਾਂ ਕਈ ਫੜੇ ਆ ਚੋਰ ਜਾਂਦੇ।
ਪਹਿਲੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਨਹੀਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ, ਏਸੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਕਈ ਹੋਰ ਜਾਂਦੇ।

-ਤੀਸ ਮਾਰ ਖਾਂ

ਤਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਹਫਤੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਦੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਧਨਾਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ‘ਤਕੜੇ ਆਗੂਆਂ’ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੀ ਦੇਖਣਾ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਚਾਪਲੂਸੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਜਿਹੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀ ਐੱਸ ਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਮਿੱਥੀਆਂ ਸਨ। ਡੋਅਰੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ‘ਅਮ੍ਰੱਲ’ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੀ ਐੱਸ ਟੀ ਦੇਰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦਾ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਝੂਝਾਈਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਡੋਅਰੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ‘ਤੇ ਟੈਕਸ ਨਾ ਘਟਾਉਣਾ ਵੀ ਹੈ।

ਅਖਬਾਰੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਮੋਦੀ ਦੀ ਹੀ ਤਸਵੀਰ ਛਪੀ ਹੈ। ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ‘ਬੈਂਕ ਯੂ’ ਵਾਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਮਨ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨਿੱਕੀ ਤੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਚੈਂਬਰਜ਼ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀ (ਫੈਕੀ) ਅਤੇ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਨੇ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਸਿਖਤਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹਨ।

ਉਧਰ, ਟਰੰਪ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮੇਲਾਨੀਆ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ 13 ਖਰਬਖਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖੁਆਇਆ। ਮੇਲਾਨੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਖੋਰੇ ਮਾਰੀਕੋਰਸਾਵਾ ਦੇ ਸਹਿ-ਥਾਨੀ ਬਿੱਲ ਗੇਟਸ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਵੈਕਸੀਨ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਸਲਾਮਾ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਟਰੰਪ ਦਾ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਰਾਬਰਟ ਕੈਨੋਡੀ ਜੂਨੀਅਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੈਕਸੀਨ ਲਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

ਰੋਪਵੇ ਦੀ ਤਾਰ ਟੁੱਟੀ, 6 ਮੌਤਾਂ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ : ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਪੱਥਮਹਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਾਵਾਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮਹਾਂਕਾਲੀ ਮੰਦਰ ਸ਼ਕਤੀਪੀਠ ਵਿੱਚ ਸਨਿੱਚਰਵਾਰ ਗੁਡਜ਼ ਰੋਪਵੇ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਕਾਰਨ 6 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਕਈ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਰੋਪਵੇ ਦੀ ਤਾਰ ਟੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਰਾਹਲੀ ਰਹੱਤਾਂ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਲਿਫਟ ਅਪਰੇਟਰ, ਦੋ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਹਨ। ਮੰਦਰ ਜਾਣ ਲਈ ਦੇ ਰੋਪਵੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬਾਨੂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਦਵਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਪਵੇ ਦੀ ਤਾਰ ਟੁੱਟੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੰਦਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤਲ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 800 ਮੀਟਰ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ 25 ਲੱਖ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਫੰਡਰੇਜ਼ਿੰਗ ਨੈੱਟਵਰਕ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੇ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਪਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਜ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਗੈਰ-ਲਾਭਕਾਰੀ ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹਮਾਸ ਅਤੇ ਹਿਜ਼ਬੁਲਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਹੈ। ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੇ ਵੀ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਦਰਜ ਮੰਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐੱਨ ਪੀ ਓਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਫੰਡ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ‘ਚ ਦਰਿਸ਼ਤਗਰਦ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਮਿਲਣੇ ਜਾਰੀ

ਓਟਵਾ : ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਦਰਿਸ਼ਤਗਰਦ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਲਈ ਫੰਡ ਮਿਲਣੇ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਧਿਰਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਫੰਡਿੰਗ ਦੇ ਖਤਰੇ ਬਾਰੇ 2025 ਦੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਮੂਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਤ ਹਿੰਸਕ ਵੱਖਵਾਦ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ (ਪੀ ਐੱਮ ਵੀ ਈ) ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮੂਹ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਫੰਡਿੰਗ ਨੈੱਟਵਰਕ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਲਾਭਕਾਰੀ ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿੱਚ ਪੀ ਐੱਮ ਵੀ ਈ ਨੂੰ ‘ਨਵੀਆਂ’ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਵੇਂ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਿਸ਼ਤਗਰਦ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਮਾਸ ਅਤੇ ਹਿਜ਼ਬੁਲਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਵੱਖਵਾਦ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਕ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ‘ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਈ ਦਰਿਸ਼ਤਗਰਦ ਸੰਗਠਨਾਂ

ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ। ਇਹ ਸੰਗਠਨ ਪੀ ਐੱਮ ਵੀ ਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਮਾਸ, ਹਿਜ਼ਬੁਲਾ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਹਿੰਸਕ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਸਮੂਹ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਫਿਨਟੈਕ ਨੇ ਆਪਣੀ 2022 ਦੀ ਅਪਰੇਸ਼ਨਲ ਅਲਰਟ ਵਿੱਚ ਹਿਜ਼ਬੁਲਾ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਰਿਸ਼ਤਗਰਦ ਸਮੂਹ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ। ਨਵਾਂ 2025 ਦਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੀ ਐੱਮ ਵੀ ਈ ਸਮੂਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਵਿੱਤੀ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਾਦ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਤੱਤ ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਹ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਸਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ‘ਤੇ ਵੀ ਸਮਾਨ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਫੰਡ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਮਾਸ ਅਤੇ ਹਿਜ਼ਬੁਲਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਈ ਗਣਤੰਤਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੀ ਸਰਵਿਸ ਬਿਜ਼ਨਸ (ਐੱਮ ਐੱਸ ਬੀ), ਬੈਂਕਿੰਗ ਟਰੱਸਟ, ਰਿਪਰੋਡਕਸ਼ਨ, ਰਾਜ ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਲਾਭਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ (ਐੱਨ ਪੀ ਓਜ਼) ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ

ਕੇਂਦਰ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਮਦਦ ਕਰੋ : ਚੀਮਾ, ਅਰੋੜਾ

ਮੁਹਾਲੀ : ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਮਾਇਨਿੰਗ ਦੋਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਇਨਿੰਗ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੜ੍ਹ ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੁਕੇ ਹੋਏ ਫੰਡ ਤੁਰੰਤ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਠੀਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀ : ਸੌਦ

ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ (ਪਰਮਜੀਤ ਵਾਥਾ)-ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ ਤਰੁਨਪੀਤ ਸਿੰਘ ਸੌਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਹਤ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪੰਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ

ਕਰਦਿਆਂ ਸੌਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਰਹੀ ਹੈ।ਉਹਨਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 6185 ਪਰਵਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ 8599 ਰਾਸ਼ਨ ਕਿੱਟਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਕਸੀਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਲਾਭਗੰ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਥੈਲੇ ਕੋਟਲ ਫੀਡ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁਧਾਧੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਲਈ ਵੰਡੀ ਗਈ ਹੈ।3715 ਤਰਫਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ 38 ਮੈਡੀਕਲ ਟੀਮਾਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੈਟਰਨਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ 28 ਟੀਮਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ 123.96 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਿਆ ਹੈ। 17 ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 18486 ਏਕੜ ਫਸਲਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।ਨਾਇਸ ਮੰਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵਿਅਾਇਕ ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਦਨਾ, ਬੱਲੂਆਣਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਰਪੀਤ ਕੌਰ ਸ਼ੇਰੂ, ਐੱਸ ਐੱਸ ਪੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਨਰਲ ਡਾ. ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਕਾਸ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ, ਐੱਸ ਡੀ ਐੱਮ ਵੀਰ ਪਾਲ ਕੌਰ ਵੀ ਸਨ।

ਸਤਲੁਜ ‘ਚ ਪਾਣੀ ਘਟ ਰਿਹੇ, ਪਰ ਬਿਆਸ ‘ਚ ਵਧ ਰਿਹੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਡਰੇਨੇਜ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸਨਿੱਚਰਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦਾ ਢਿੱਲਵਾਂ ਪੁਲ ਤੋਂ ਮਾਪਿਆ ਗਿਆ ਪਾਣੀ ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵੇਰੇ 5 ਵਜੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ 1 ਲੱਖ 67 ਹਜ਼ਾਰ 998 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 6 ਵਜੇ ਵਧ ਕੇ 1 ਲੱਖ 72 ਹਜ਼ਾਰ 9 ਕਿਊਸਿਕ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵਾਧਾ ਇਥੇ ਹੀ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਤੜਕੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਸਤਲੁਜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਗਿੱਦੜਪਿੰਡੀ ਪੁਲ ਹੇਠਾਂ 1 ਲੱਖ 22 ਹਜ਼ਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 8 ਵਜੇ ਘਟ ਕੇ 1 ਲੱਖ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਊਸਿਕ ‘ਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਡੇਮਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪਾਣੀ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜ ਹਿੱਸਿਆਂ ‘ਚ ਰੇਲ ਸੇਵਾ ਬੰਦ

ਲਾਹੌਰ : ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਰੇਲ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਕਰਕੇ ਰੇਲਵੇ ਟਰੈਕਾਂ ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਨੇਨਵਾਲ-ਸਿਆਲਕੋਟ ਸੈਕਸ਼ਨ 27 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੈ। ਚੱਕ ਭੁਮਰਾ-ਸ਼ਾਹੀਨਾਬਾਦ (ਸਰਗੋਧਾ) ਸੈਕਸ਼ਨ 29 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਰੇਲ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਹੜ੍ਹ ਨੇ ਚਿਨੀਟੋਟ ਨੇੜੇ ਪੁਲ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਵਜ਼ੀਰਾਬਾਦ-ਸਿਆਲਕੋਟ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਝੰਗ-ਸ਼ਾਹੀਨਾਬਾਦ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵੀ 28 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹੜ੍ਹ ਨੇ ਚਨਾਬ ਨਦੀ ਉੱਤੇ ਰਿਵਾਜ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ।

ਪਾਣੀ ਉੱਤਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ : ਦੀਪਕ ਬਾਲੀ

ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ : ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਕ੍ਰਿਕਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀਪਕ ਬਾਲੀ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗੱਟੀ ਰਾਜੇ ਵਿਖੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਚਾਲ ਜਾਣਿਆ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਥੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ।ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕੁਦਰਤੀ ਆਪਦਾ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅੱਖੀ ਘੜੀ ‘ਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ‘ਚ ਭਰਵਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਐਨ ਜੀ ਓ ਬੀਗ ਰਿਊਨਿਟ ਨਾਲ ਗੱਲ

ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੈਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਇਤਿਹਾਸਕ : ਚੰਗਾਨ

ਮਹਾ ਸਮਲਨ ਮਕ ਸਾਵਿਧਾਨ, ਲਕਤਤਰ, ਧਰਮ-ਨਿਰਪਖਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਤ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਹਵਗੀ ਚਰਚਾ

ਬਾਹੀਆਂ ਲਈ ਰਿਆਇਤ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ
 ਕਰਕੇ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਤਾਨਾਂ
 ਦੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਧਿਆਨ ਵਾਂਗ ਪੈਕੇਬਾਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ
 ਸੀ ਕਿ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੇ ਅੰਤਰਾਂ ਲਈ
 ਕੀਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।
 ਹੁਣ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪਰਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸੋਜ਼ ਲਈ
 50000 ਰੁਪਏ, ਘਰਾਂ ਤੇ ਪਬੂਆਂ ਤੇ ਸਮੇਤ ਯੋਗ
 ਤੇ ਗਲੀਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਉਸਾਰੀ ਕਰਕੇ
 ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਆਰਥਿਕ
 ਵੱਡੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਖਿੱਚੇ ਫਲਦੇ ਲਿਖ ਸਿੱਖ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਵੱਡੀ
 ਵੱਡੀ ਰੈਲੀ 'ਚ ਬਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਮੌਕੇ
 ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੇ ਇਲਾਜਾ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ,
 ਸਿੱਖ, ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਆਗੂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕਟਕਪੂਰਾ ਲਾਇਨਜ਼ ਕਲਬ ਵਲੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਸਨਮਾਨਤ

ਇਦਾਜਸ ਸਰਕਾਰੀ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕਰਾਂ,
ਗਰਾਂਵਾਲਾ, ਅਮਨਦੀਪ ਬਰਮਾ ਸਾਇੰਸ ਅਧਿਆਪਕ
ਸੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸ ਜਸ ਕਲਾਨ ਦਬਜ਼ੀਨੀ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ
ਪੀਠਾੜਾ ਵੱਲੋਂ ਗੋਤਾ ਗਿਰਿਆ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ
ਵਧਾਈ ਲਾਇਨ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਤੇ ਲਾਇਨ
ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤਾ ਸਮਾਨਮੰਦੀ, ਖ਼ਾਲ ਤੇ ਸਟਰੀਫਿਕੇਟ
ਸੀ ਕੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਲਾਇਨ ਲੰਡੇਰੀ
ਤਾੜਾ ਸੁਹਿਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ
ਜੇ ਐੱਫ ਲਾਇਨ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਭਨਾਂ ਤਾ
ਲਾਇਨ ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੱਕੜ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਰਜਿੰਦਰ
ਸਰ ਕੌਰ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਕੌਰ, ਨਵਦੀਪ ਪੀਠਾੜਾ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ

ਪਾਵਰਕਾਮ ਪੋਨਸ਼ਨਰਜ਼ 13,14 ਨੂੰ ਮੋਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਮੰਗ ਪੱਤਰ

17 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਸਰਕਲ
ਵੱਲਦਰ ਸਾਹਮਣੇ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ
ਜਾਵੇਗਾ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਸਿੰਘ,
ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ,
ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਕੁੰਭਾ ਸਿੰਘ, ਜੰਗੀਰ
ਸਿੰਘ, ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਜੰਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ,
ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਭੁੱਲਾ ਰਾਮ, ਦਰਸ਼ਨ
ਬਾਵਾ, ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਮਿੱਠੂ ਸਿੰਘ ਤੇ
ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਜਰਨਲ ਢਾਬਾ ਨਮਿਤ
ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਅੱਜ

ਜਲਾਲਾਬਾਦ (ਸੰਗੀਤ ਕੌਰ)-ਅਧਿਆਪਕ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਾਸਤਰਾ

ਪਟਿਆਲਾ (ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਥਿੰਦ) : ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਡਾ. ਜਗਪਾਲਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਹੁਕ

ਮਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਨਿਟ ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕੈਂਪ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਊਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਈਮਰਜਨੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਰਾਜਪੁਰਾ ਨੜਲ ਘਨੇਰ ਬੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਬਾਈਲ ਰੈਲੇਜ ਯੂਨਿਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਟੀਮਾਂ ਜੰਡੀ ਮੰਗੌਲੀ ਤੇ ਊਟਸਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਗਈਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਕੁੱਝ

ਗਿਆ। ਅਰਵਿੰਦਰ ਪਾਠ
ਚਾਹਲ ਬੁੜਾ ਗੁੱਜਰ

ਅਰਦਾਸ 7 ਸਤੰਬਰ ਐਤਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ
ਤਾਸ਼ਾਗੀ ਦਸਵੀਂ ਵਿਖੇ ਕਰੀਬ 1 ਵਜੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ
ਮੈਂਬਰ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਮਿੱਤਰ ਤੇ ਸਾਕ-ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਰਧਾ

ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡਣ ਦਾ ਤੀਜਾ ਗੇੜ ਸ਼ੁਰੂ

*** ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਮਦਦ : ਸੌਦ**
*** ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ**

ਜਲਾਲਾਬਾਦ, (ਜੀਤ ਕੁਮਾਰ) : ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ ਤਰੁਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੌਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਗਰਵੇਂਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਹਤ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਮਤਰੇਈ ਦੀ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਤਰੁਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੌਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਚਾਹੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ ਭਰਨੇ ਹੋਣ, ਪੰਜਾਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਖੜਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਜਦ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡਣ ਦਾ ਤੀਜਾ ਗੇੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 40 ਪਿੰਡ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ

ਤੇ 24,930 ਆਬਾਦੀ 'ਤੇ ਇਸ ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ 4202 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2553 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਨਾਲ 1226 ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 30 ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਫਿਲਹਾਲ 14 ਕੈਂਪ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਨ।

ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 6185 ਪਰਵਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਐੱਨ ਡੀ ਆਰ ਐੱਫ਼ ਦੀਆਂ

ਚਾਰ, ਆਰਮੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੇ ਥੀਐਸਐਫ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਟੀਮ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ 8599 ਰਾਸ਼ਨ ਕਿੱਟਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਕਸੀਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਲਗਭਗ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਥੈਲੇ ਕੋਟਲ ਫੀਡ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਪਹਰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਲਈ ਵੰਡੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਾਕਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਲਈ 3715 ਤਰਪਾਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ 38 ਮੈਡੀਕਲ ਟੀਮਾਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੈਟਰਨਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ 28 ਟੀਮਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਐੱਮਐੱਲਏ ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਵਨਾ, ਬੁੱਲ੍ਹਆਣਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੱਲਡੀ ਮੁਸਾਫਿਰ, ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਪੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐੱਸਸੀ ਵਿੰਗ, ਚੁਸਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਮਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਸੰਧੂ, ਐੱਸਐੱਸਪੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਧੂਰੀ (ਬਿਨੀ ਗਰਗ)-ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਲੋਕ ਚੇਤਨਾ ਮੰਚ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਧੂਰੀ ਵਿਖੇ ਬਾਬਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ।ਬਾਬਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ।ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਾਲ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਤੇ 'ਰੰਘਰੰਏ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ।ਬਾਬਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਜਰਨੈਲ ਸਨ।ਬਾਬਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਰਬੰਸ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਲਈ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪ ਵੀ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ, ਪਰ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਲੋਕ ਚੇਤਨਾ ਮੰਚ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿੱਕੀ ਪਰੰਚਾ ਪੂਰੀ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਅਜੈ ਪਰੰਚਾ ਐੱਮ ਸੀ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਭਾਕਿਯੂ ਏਕਤਾ ਉਗਰਾਹਾਂ ਨੇ ਡੀ ਸੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਮੰਗ ਪੱਤਰ

ਲੌਂਗਵਾਲ (ਪ੍ਰਦੀਪ ਸੱਪਲ) : ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਏਕਤਾ ਉਗਰਾਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਗੰਦੂਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਡੀ ਸੀ ਸੰਗਰੂਰ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।ਇਹ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦਾ ਜ਼ੁੱਮੇਦਾਰ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਮਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਨਾ ਕਰਕੇ ਭੇਮਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਾ ਕਰਕੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਜਾਨੀ ਜਾਂ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਹੈ।ਇਹ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਡੀ ਸੀ ਸੰਗਰੂਰ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਤਕੜੀ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਬਰਸਾਤੀ ਮੌਸਮ

ਕਟਾਈ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਪੰਜਾਬ-ਹਿਮਾਚਲ-ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ-ਉਤਰਾਖੰਡ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜੋ

ਨਾਲ ਫੈਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਜੋ ਗੇਟ ਬਣੇ ਹਨ, ਇਹ ਜਰਫ਼ ਪੂਰਾਣੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸੰਗਰੂਰ ਬਲਾਕ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਲੱਡੀ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ

ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਘਰਾਰੋਂ, ਬਲਾਕ ਦਿੜਬਾ ਤੇ ਭਗੂਰ ਸਿੰਘ ਮੱਝਾਂ, ਲਹਿਰਾ ਬਲਾਕ ਦੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗਨੇਟਾ, ਬਲਾਕ ਧੂਰੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਿਲਾ ਹਕੀਮਾਂ, ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੇਟਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਕਾਰਗੇਰਟਾਂ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਪਹਾੜਾਂ ਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ

ਸੀ ਬੀ ਐੱਸ ਈ ਕਲੱਸਟਰ ਐਥਲੈਟਿਕਸ ਮੀਟ 'ਚ ਜਸਲੀਨ ਕੌਰ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਜਾਇਬਰ (ਬੈਂਕੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ)-ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਸੀ.ਬੀ.ਐੱਸ.ਈ. ਕਲੱਸਟਰ ਐਥਲੈਟਿਕਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾ ਸੁਪੀਰੀਅਰ ਵਰਲਡ ਸਕੂਲ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਐਥਲੀਟਾਂ ਨੇ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਅੰਡਰ-14 ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਐਥਲੀਟ ਜਸਲੀਨ ਕੌਰ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਸ਼ਮੀ

ਨੇ 200 ਮੀਟਰ ਦੌੜ 'ਚ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ 100 ਮੀਟਰ ਦੌੜ 'ਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਸ਼ਮੀ

ਜਸਮੀਨ ਕੌਰ ਤੇ ਭਜਨ ਕੌਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਡੀ ਸੀ ਵੱਲੋਂ ਦੁਪਨਸਾਧਾਂ ਖੇਤਰ 'ਚ ਟਾਂਗਰੀ ਨਦੀ 'ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ

ਦੇ ਵੀਰਗੜ੍ਹ /ਪਟਿਆਲਾ (ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ) : ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਡਾ. ਪ੍ਰੀਤੀ ਯਾਦਵ ਨੇ ਟਾਂਗਰੀ ਨਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਦੁਪਨਸਾਧਾਂ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਨਦੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹੜ੍ਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਐੱਸ ਡੀ ਐੱਮ ਕਿਰਪਾਲ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਐੱਸ ਈ ਭਰੋਨੇਜ ਰਾਜਿੰਦਰ ਘਈ, ਐਕਸੀਅਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਾਂਗਰੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਾ ਨਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਰੀਕਤ ਜਾਣਨ ਸਮੇਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੇਵੀਗੜ੍ਹ, ਦੁਪਨਸਾਧਾਂ, ਰੋਹੜ ਜਾਗੀਰ, ਬੀਬੀਪੁਰ, ਖਰਾਬਗੜ੍ਹ, ਭੁੱਧਮੋਰ, ਜੰਧਪੁਰ, ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਰੁਕੜੀ, ਘਰਮਾ, ਜਲਾਹਖੇਤੀ ਤੇ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਰੋਨੇਜ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁਸੌਤੋਂ ਦੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਡਾ. ਪ੍ਰੀਤੀ ਯਾਦਵ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਟਾਂਗਰੀ ਦਰਿਆ ਇਸ ਵੇਲੇ ਲਗਭਗ

20-22 ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਘੱਗਰ 3-5 ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮਾਰਕੰਡਾ ਦਰਿਆ ਦਾ ਵਾਪਸੀ ਵਰਮਾ ਟਾਂਗਰੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੱਧਰ ਘੱਟਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਡੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 24 ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਚੇਤ ਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮੁਸੌਤੋਂ ਦੇ, ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਢੁੱਕਵੇਂ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ।

ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇੱਕ ਕੀਤਾ : ਚਰਨਪ੍ਰੀਤ

ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ (ਮਨੀ ਸਿੰਗਲਾ)-ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲਗਭਗ 12 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਹੈ।ਉਕਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲਰ ਚਰਨਪ੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹਨ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੂਹ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਪੀੜਤ

ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਮਾਨ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੱਕਾ ਰਾਸ਼ਨ, ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਵੰਡ ਰਹੇ ਹਨ।ਚਰਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦਾ ਹਾਮੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਦੀ ਇਸ ਘਾਟ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਆਗੂ ਤੇ ਵਰਕਰ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਵੀ ਦੇ-ਦਿੱਤਾ ਫੁੱਟ ਰੇਤ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਅੱਜ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਤੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ, ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਤ ਕਰਦਾ-ਕੀਮਤਾਂ ਕਾਰਨ ਹੈ।

ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਮਹੀਨੇਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗ

ਧੂਰੀ (ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਸੱਗੂ)-ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਵੈਲਫੇਅਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਮਹੀਨੇਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਬੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ।ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰੋਪੀ ਦਾ ਦਰਦ ਸਹਿ ਰਹੇ ਦਰਦਮੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰਤਾ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮਜੋਸਰਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਸ਼ਿਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਚੋਬੀ ਵੱਡੀ ਕਰੋਪੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਤੇ ਮੁੱਲ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡਾਕਟਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੀਡੀਯਾ ਨੇ

ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਪਰਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇਤਰਾਂ ਤੇ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਲੈਕਚਰਾਰ ਰਾਮ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਰਬਜੀਤੀ ਨਾਲ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਘਰ ਹੋਏ ਜਾਨ ਮਾਲ ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਪਠ ਦੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਗੁਜ਼ਾਰਤ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਰੋਂ ਵੱਲੋਂ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰਾਧਿਦਲੀ ਨਾਲ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਫੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਜਨਮ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਮਨਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਭੀ ਤੇ ਤੇਦਰਸਤੀ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਬਖਸ਼ੀਵਾਲਾ 'ਚ ਗ਼ਰੀਬ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਛੱਤ ਡਿੱਗੀ, ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ

ਸੁਨਾਮ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਅੰਬੋਕ ਬਾਂਸਲ, ਹਾਕਮ ਭੱਟੀ)-ਹੁਕ ਕੋਲ ਦੇ ਪੈ ਰਹੀ ਬਰਸਾਤ ਕਾਰਨ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਪਿੰਡ ਬਖਸ਼ੀਵਾਲਾ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਮਕਾਨ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਡਿੱਗ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਚੱਨਾ, ਕਾ. ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਰਸਾਤ ਕਾਰਨ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਰਹਨੈਲ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਬਣੇ 3 ਕਮਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਡਿੱਗ ਪਈਆਂ। ਭਾਵੇਂ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਰਿਹਾ, ਪੰਤੂ ਛੱਤ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ

ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਛੱਤ ਦੇ ਮਲਵੇ ਹੇਠ ਦੱਬ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਮੁਸ਼ੱਫਤ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ, ਮਕਾਨ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਘਰ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਘਰੇਲੂ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੇ ਕਮਰੇਡ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਖਸ਼ੀਵਾਲਾ, ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐੱਮ) ਦੇ ਆਗੂ ਕਾਮਰੇਡ ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਸ਼ਿਕ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗ਼ਰੀਬ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਘਰੇਲੂ ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਬਣਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, (ਅੰਬੋਕ ਸ਼ਰਮਾ)-ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜੀ ਗਈ ਟੀਮ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਦੀਪ ਦੱਤਾ ਅੰਡਰ ਸੈਕਟਰੀ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਲਕਸ਼ਮਣ ਰਾਮ ਬੁਲਡਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਗਰੀਕਲਚਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਨਿਸਟਰੀ ਆਫ ਜਲ ਸ਼ਕਤੀ, ਆਰ ਕੇ ਤਿਵਾੜੀ ਸੀਈਏ ਪਾਰਮ ਮੰਤਰਾਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਵੱਲੋਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਪਸਿੰਘਾ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਐੱਸਐੱਸਪੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸਿੱਤਲ ਦਾਸੀਆ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਗੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਗਰਾਪੁੜ ਜ਼ੀਰੋ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਿਰੋਧੀ ਨਵਾਂ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਹੋਵੇ : ਸੇਧੋਂ

ਬਠਿੰਡਾ, (ਬਖਤੌਰ ਚਿੱਲੋਂ)-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਬਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਵਾਂ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਚੈਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਐੱਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਕਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਧੋਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਿਰੋਧੀ ਇਹ ਰੋਸਲਾ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕਾ. ਸੇਧੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਭੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੱਕ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੱਲੀਆਂ ਜਾਂ ਰਹੀਆਂ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹੀ ਇਹ ਇਕ ਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਰਵਿਸ ਕਰਦੇ ਅਫਸਰਾਂ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਂਦਲ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬਾਸਕ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਣ ਸਦਕਾ ਸਮੁੱਚਾ ਕੰਟਰੋਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਚਲਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਰੂਲ ਮੁਤਾਬਿਕ ਭਰਤੀ,

ਬਦਲੀਆਂ, ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਆਦਿ ਕੇਂਦਲ ਪ੍ਰਬਾਸਨ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਡਾਕਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲ ਦਾ ਡੱਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਲੱਖ ਪਈ ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਹਮਖਿਆਲੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਭਗਵੰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਹਿਰਦ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ।

ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਪੁਲਸ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਪਹਿਲਕਦਮੀ, ਖੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਵਾਇਆ

ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ, ਸਤੰਬਰ (ਮਨੀ ਸਿੰਗਲਾ)-ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੱਗਾ ਰੋਡ ਉੱਪਰ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਏ ਡੂੰਘੇ ਖੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਪੁਲਸ ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪ ਕਰੀ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਭਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਪੁਲਸ ਦੇ ਉਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਲਾਘਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਕਤ ਖੱਡੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਚਾਚਾ ਲਈ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਸਾਧਨ ਲੰਘਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਆਂਦਰ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਵੀਹਲ ਟਰੱਕ ਇਸ ਡੂੰਘੇ ਖੱਡੇ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਇੰਚਾਰਜ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੀਰ ਸਿੰਘ ਪੀਸੀਅਰ, ਰੌਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰੌਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੋ ਅਸੀਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਨਾਲ ਬੰਜਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰਵਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਡੂੰਘਾ ਸੀ ਤੇ ਹਦਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਦਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਟਰਾਲੀ ਬੰਜਰੀ ਦੀ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਉਕਤ ਖੱਡੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਤੇ ਵੀਹਲ ਚਾਲਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੰਮ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦਾ ਸੀ, ਪੰਤੂ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ

ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ

*** ਪਾਵਰਕਾਮ ਖਿਲਾਫ ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਲੰਮੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਐਲਾਨ**

ਜਗਾਉਂ (ਨਵੰਬਰ ਸੰਧੂ)-ਪਾਵਰਕਾਮ ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਮੰਡਲ ਅੰਡਾ ਦਾਖਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੱਚੀ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ, ਬਰਬਾਦ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ, ਢੱਠੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਕਰਾਉਣਾ, ਪ੍ਰਸ਼ੁਆਂ ਤੇ ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਦੇ

ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ, ਗਰੀਬ ਦਲਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ।ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਵਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਐਸਸੀਏਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ

ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।ਸਰਕਲ ਸੱਕਤਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਨਗੀ ਹੇਠ

ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਕੇਂਦਲਜੀਤ ਖੰਨਾ ਨੇ ਵੀ ਭਾਗ ਲਿਆ।ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਮੇਟੀ ਆਗੂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਹੱਲੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਐਸਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ 13 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਦੀਆਂ

ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਐਸਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਬੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰੋਪੀ ਦਾ ਦਰਦ ਸਹਿ ਹੋ ਦਰਦਮੱਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਮਾਜਰਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਜ਼ਿਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਚੌਥੀ ਵੱਡੀ ਕਰੋਪੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਤੇ ਮੂਲ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡਾਕਟਰ ਅਵਤਾਰ

ਧੂਰੀ (ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ)-ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜਨ ਵੈੱਲਫੇਅਰ ਐਸਸੀਏਸ਼ਨ ਧੂਰੀ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਪ੍ਰਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ।

ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰੋਪੀ ਦਾ ਦਰਦ ਸਹਿ ਹੋ ਦਰਦਮੱਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਮਾਜਰਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਜ਼ਿਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਚੌਥੀ ਵੱਡੀ ਕਰੋਪੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਤੇ ਮੂਲ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡਾਕਟਰ ਅਵਤਾਰ

ਸਿੰਘ ਚੀਫ਼ਸਾ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜਨ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਬ੍ਰਹਮੰਡ, ਨਕਸ਼ੇਤਰਾਂ ਤੇ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਲੋਕਚਰਾਹ ਰਾਮ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਤੇ ਪਿਛਕੋਰ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ

ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਘਰ ਹੋਏ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਪਨ ਦੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਗੁਜਰਾਤ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਰਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਰੋਂ ਵੱਲੋਂ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜਨਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਵਰਾਖਦਿਲ ਨਾਲ ਮੱਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।ਤਿਹਾੜ ਵਿੱਚ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜਨ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰ ਵਰਗ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਵੇ-ਸਰਾਬਾ

ਚੌਕੀਮਾਨ (ਇੰਜ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ)-ਗੇਰਮਿੰਟ ਸਕੂਲ ਟੀਚਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਰਾਬਾ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਤੀ ਦਰਦਨਾਇਕ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮੂਹ ਅਧਿਆਪਕ ਵਰਗ ਨੂੰ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਬਣਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ।ਮੀਟਿੰਗ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰੰਸ ਸਕੱਤਰ ਦਨਿਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਬਾ ਤੇ ਮਨੀਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਪ੍ਰੰਸ ਨੇੜ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡਾਂ ਅਧੀਨ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਜਜ਼ਬੇਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ.ਵ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਵੈਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲੋਥੇ ਸੰਘਬਲ ਪਿੰਡੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ 1 ਅਕਤੂਬਰ 1957 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ।ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਰ ਤੇ ਮਿਆਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬਾ ਦਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰਸਥਾਈ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ।ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਜਜ਼ਬੇਦੀ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 2 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨੇਲ ਸਿੰਘ ਈਸ਼ਤੂ ਭਵਨ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਜਜ਼ਬੇਦੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਕੱਤਰਤਾ ਕਰਕੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਜ਼ਬੇਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਆਰ ਐਮਨੀਟਿਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਸਮੂਹ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਰ ਮਿਆਰੀ ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ-ਡਾ. ਲੱਖਾ

ਹਨੂਰ (ਨਵੰਬਰ ਸੰਧੂ)-ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਡਾ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖਾ ਨੇ ਇਥੇ ਪ੍ਰੰਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਏ ਭਿਆਨਕ ਹੜ੍ਹ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਨਲਾਇਕੀ ਸਦਕਾ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲੱਖਾਂ ਏਕੜ ਫ਼ਸਲ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਿੰਡ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਘਰ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸੇਵੀ ਸਰਕਾਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਆਫ਼ਤ ਐਲਾਨੇ ਤਾਂ ਕਿ ਕੌਮੀ ਰਾਹਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਹੋ ਸਕੇ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਰੀਬ ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਢਾਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 10 ਲੱਖ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਗਰੀਬ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰੰਸ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਲੋਕ ਘਰੋਂ ਬੋਧਰ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹਨ।ਹਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਜਦਕਿ ਸਮਾਜਸੇਵੀ ਜਜ਼ਬੇਦੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸ਼ਰਮ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਚੌਰੀ ਕੀਤੇ ਟਰੱਕ ਸਮੇਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਸਮਾਣਾ (ਗੁਰਪਿਆਰ ਸਿੰਘ ਬੱਲ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਬੱਲ)-ਡੀ ਐੱਸ.ਪੀ. ਸਮਾਣਾ ਸ੍ਰ. ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਪ੍ਰੰਸ ਨੇੜ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਤੇ 4 ਸਤੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਲੋਨੀ ਸਮਾਣਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਣਾ ਸਿਟੀ ਸਮਾਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ 2-3 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਦਰਮਿਆਨੀ ਗਾੜ ਉਸ ਦਾ ਟਰੱਕ ਸੰਬੰਧ ਪੀ ਬੀ 11 ਏ ਕਿਊ-9145 ਮਾਰਕਾ ਟਾਟਾ, ਜੋ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਜੰਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਬਦਨਪੁਰ, ਬਾਣਾ ਸਦਰ ਸਮਾਣਾ ਨੇ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਬਾਣਾ ਸਿਟੀ ਸਮਾਣਾ ਦੀ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਫ਼ੌਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਜੰਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਬਦਨਪੁਰ ਬਾਣਾ ਸਦਰ ਸਮਾਣਾ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ ਟਰੱਕ ਬਰਾਮਦ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੁਲਸ ਰਿਮਾਂਡ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਹੁੰਘਾਈ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਕੇ ਸਾਮਾਨੋਂ ਆਏ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰ ਅਗਲੀ ਜਾਂਚ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੁੱਤਕਾਰ ਲਖਵੀਰ ਪਾਂਦਾ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ

ਧੂਰੀ (ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ)-ਪੰਜਾਬ ਜਨਰਲਿਸਟ ਐਸਸੀਏਸ਼ਨ ਹੁਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪਾਂਦਰਾ ਦੇ ਮਾਮੇ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨਬੰਬਰਾ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦੀ ਹਰ ਜਵਾਨੀ 'ਚ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਮੌਤ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਧੂਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਕਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪਾਂਦਰਾ ਤੇ ਸ਼ੋਕਗੁਸਤ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ ਦਿਲੀ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਤਿੜਕ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਅਧਿਆਪਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦੁਵੱਲੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ-ਪ੍ਰਿੰ. ਮਹਾਜਨ

*** ਰਿਟਾਇਰਡ ਇੰਪਲਾਈਡ ਵੈੱਲਫੇਅਰ ਐਸਸੀਏਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਮੀਟਿੰਗ**

ਮਾਨਸਾ (ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਪਮਾਰ)-ਰਿਟਾਇਰਡ ਇਪਲਾਈਡ ਵੈੱਲਫੇਅਰ ਐਸਸੀਏਸ਼ਨ ਮਾਨਸਾ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਐਸਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘਰਾਂਗਣਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਸਥਾਨਕ ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਹੋਈ।ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ ਦੀ ਪ੍ਰੀ ਸਮਰਪਤ ਸੀ।ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਥਾਨਕ ਐੱਸ ਐੱਸ ਡੀ ਕੰਨਿਆ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਹਿਮਾ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਬਤੌਰ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਸ਼ਿਰਕ ਕੇ ਕੀਤੀ।ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਧਾਂਗਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ ਦੀਆਂ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਰਹੂਮ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਸਰਵਪੱਲੀ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਜੋ ਖੁਦ ਵੀ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਵੀ ਸਨ, ਆਪਣਾ ਜਨਮ ਦਿਨ 5 ਸਤੰਬਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਨੂੰ ਹੀ

ਸਮਰਪਤ ਕਰਦੇ ਸਨ।ਹੀਰੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਂਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਤੇ ਅਜੋਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨੌਜਵੰ ਹੋ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਸਨ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਝ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਆਪਕ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ

ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਤਨੋਂ ਮਨੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਫਸੋਸ ਅਜੋਕੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਨੇ ਦੇਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਖੋਰਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਾਂ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਜਿੱਥੇ ਤੇ ਮਿਨਾਸ ਘਟਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਗਿਸ਼ਤਾ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਤਿੜਕਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।ਇਸ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਦੁਵੱਲੀ

ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਅਜੋਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਗਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਗਹਿਮਾ ਜੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਐਸਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘਰਾਂਗਣਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਗਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨੁਕਤੇਆਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ 'ਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸ਼ਾਹੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਸਿਸ਼ਟਾਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਗਾ, ਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੱਲਾ, ਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੱਟਾਲਾਵਾਂ, ਪਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਾੜ, ਜਜ਼ਬੇਦੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਹਫ਼ਲੂ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 21 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਰੈਲੀ ਲਈ ਬਲਾਕ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਕੀ ਤੇ ਜਾਜ਼ਿਮ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਖੇੜੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਜਗਜੀਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੋਨੀ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਖੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਠੀ, ਗੋਰਾ ਲਾਲ ਅਤਲਾ, ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਨਾ ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਸਾਥੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ(ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਲੌਹਗੜ੍ਹ)-ਮਨਰੇਗਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰਾਈਡੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀਆਂ ਟੈਂਕੀਆਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।ਇਹ ਟੈਂਕੀਆਂ ਹਲਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡਰੀ ਵੱਲੋਂ ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਦਫ਼ਤਰ ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਲਦਿਆਂ ਵਿਧਾਇਕ ਪੰਡਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨਰੇਗਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।ਦੂਰ ਦੂਰਭੱਡ ਕੰਮ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਮਨਰੇਗਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ,

ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਇਹ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਅੱਜ ਇਕ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਇਹ ਟੈਂਕ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।ਬਾਕੀ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਲਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ।ਇਸ ਸਮੇਂ ਐੱਸ ਐੱਚ ਓ. ਸ਼ੇਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅੱਲਖ, ਪੰਡਤ ਸੰਮ ਨਾਥ ਜਗਨਪਾਲਵਾਲ, ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦੂ, ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਬਾਂਸਲ, ਮਾ: ਹਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁਰਬਾ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਹਿਜਾਜ਼, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨਾ, ਸਰਪੰਚ ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਕੁਰਬਾ, ਸਰਪੰਚ ਜਗਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਕਲਾਲ ਮਾਜਰਾ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਸੰਗਰੂਰ 'ਚ ਰੈਲੀ 21 ਨੂੰ

ਕਰੇਗੀ। ਡੀ ਟੀ ਐਫ਼ ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਜਿਵੇਂ 15% ਡੀ ਏ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, 2020 ਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਸੈਂਟਰ ਸਕੇਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲੇ ਪੇਅ ਸਕੇਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਐੱਨ ਐੱਸ ਵਿੱਚ ਐੱਫ਼ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਰੋਗੂਲ ਕਰਨਾ, 15

ਜਨਵਰੀ-2015 ਦਾ ਮਾਰੂ ਪੱਤਰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ, ਪੇਂਡੂ ਭੇਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਤੇ 3-7 ਨਵੰਬਰ-2014 ਦੇ ਸੀ ਪੀ ਸਕੀਮ ਲਾਗੂ ਆਦਿ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤੁਰੰਤ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 21 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਡੀ ਟੀ ਐਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਤੇਜ ਉੱਭਾ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਹੋਏ ਅਦੁੱਤੇ 'ਤੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਹਟੀਵਾਲ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਜ਼ਬੇਦੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਹਫ਼ਲੂ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 21 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਰੈਲੀ ਲਈ ਬਲਾਕ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

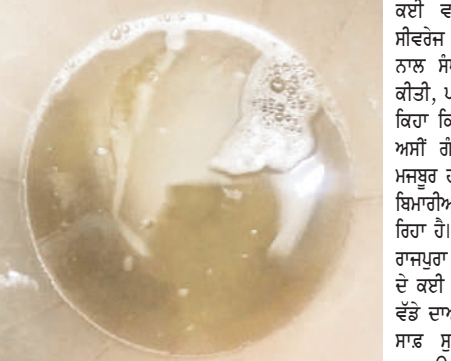
ਗ਼ਰੀਬੀ ਲੰਕੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਲਸ ਮੰਚ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਭਰ 'ਚ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ

ਜਗਾਉਂ (ਨ ਖ਼ ਸ਼)-ਲੁਲਕ ਦੀ ਨਾਮਵਰ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ, ਨਿੱਤਰਕ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਸੰਪਾਦਕ, ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਮਰੂਹੀ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਬੇਬਾਕ ਬੁਲਾਰਾ ਗ਼ਰੀਬੀ ਲੰਕੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਅਜਾਦੀ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗੀ।ਇਹ

ਪਲਸ ਮੰਚ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕੇਂਦਲਜੀਤ ਖੰਨਾ ਨੇ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰੰਸ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਗਰਾਉਂ ਲੋਕ ਕਲਾ ਮੰਚ ਮੰਡੀ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ, ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਕਲਾ ਭਵਨ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ (ਲੁਧਿਆਣਾ), ਪੀਪਲਜ਼ ਆਰਟ ਪਟਿਆਲਾ, ਆਵਾਜ਼ੀ ਰੰਗ ਮੰਚ ਜਿਹੜਾ (ਲੁਧਿਆਣਾ), ਪੀਪਲਜ਼ ਆਰਟ ਪਟਿਆਲਾ, ਮਾਨਵਤਾ ਕਲਾ ਮੰਚ ਨਗਰ (ਜਲੰਧਰ), ਸਾਹਿਤਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਮਾਹਿਲਪੁਰ (ਗੁਜਿਆਰਾਟ), ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਸੰਸਥਾ ਫਗਵਾੜਾ (ਕਪੂਰਥਲਾ), ਪਲਸ ਮੰਚ ਦੇ ਸੰਗੀ ਸਾਥੀ

ਰਾਜਪੁਰਾ ਦੇ ਲੋਕ ਗੰਦਾ ਤੇ ਬਦਬੂਦਾਰ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ

ਰਾਜਪੁਰਾ (ਰਮੇਸ਼ ਕਟਾਰੀਆ) : ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਰਾਜਪੁਰਾ ਦੀ ਹੱਦ ਅੰਦਰ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਗੰਦਾ ਬਦਬੂਦਾਰ ਪਾਣੀ ਪੀਣ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਕਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੰਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਤੇ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ

ਕਰੀ ਵਾਰੀ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ, ਸੀਵੇਜ਼ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਸ਼ਹਿਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅੱਜੀ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕਰੀ ਬਿਆਰੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪੁਰਾ ਵਿਖੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਰਦੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਵਿਧਾਇਕ ਆਏ ਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਵਿਖੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਰਦੀਆਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਲਾਹੇ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਰੀਟੀਆਂ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ, ਲੋਕਿਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਿਆ।

ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੇਟਵੇ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਪੁਰਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਤੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਪਾਣੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ।

ਗਾਰਡਨ ਵੈਲੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਟੀਮ ਧੁੱਸੀ ਬੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਮਜਬੂਤ ਕਰਨ 'ਚ ਜੁਟੀ

ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ, (ਬੋਕੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ)-ਮਾਛੀਵਾੜਾ-ਕੁਹਾੜਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਗਾਰਡਨ ਵੈਲੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਜ

ਸੇਵਾ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਡਰਾਇਵਰ ਤੇ ਕੰਫਕਟਰ ਧੁੱਸੀ ਬੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਮਜਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੀਮ ਵਜੋਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਪੁੱਜੇ। ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਿੰਸਿਪਲ ਡਾ. ਹਰਪੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣਾ ਹਰੇਕ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ 'ਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪੱਧਰ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਮਜਬੂਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਾਰਡਨ ਵੈਲੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਕੂਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਸਟਾਫ਼ ਤੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਸ਼ਾ ਵਰਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਲਕਵੀ

ਕੁਮਾਰ)-ਆਸ਼ਾ ਵਰਕਰ ਫੈਸਿਲੀਟੇਟਰ ਨਿਰੋਲ ਯੂਨੀਅਨ ਪਜ਼ਲਾ ਗਰੁੱਪ ਮੋਗਾ ਵੱਲੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਾਲੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ 2024 ਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਆਸ਼ਾ ਵਰਕਰ ਭੈਵਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਬਜਟ ਜਾਰੀ ਹੋਣ

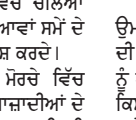

ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਡਾਕਟਰ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਮਹਿੰਦਰਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਦੀਪ ਦੀਦਾਰੇਵਾਲਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਲ ਤੋਂ ਇਹ ਬਜਟ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਦੀ ਬਦਲਤ ਸਾਝਾ ਬਜਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਆਸ਼ਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਦੀਪ ਮੋਗਾ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਮਾਧ, ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਈਸੇ ਖਾਂ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਚੜਿਕ, ਕਮਲਚੰਦ ਬੋਧੀ, ਕਮਲਜੀਤ ਦੁਨੇਕੇ, ਪ੍ਰਿਆ ਮੋਗਾ, ਸੁਖੀ, ਰਮਨ, ਕੋਮਲ ਮੋਗਾ, ਹਰਮ

ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਯੋਧਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ

ਸ਼ਾਸੀ ਯੋਧਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ
ਪ੍ਰਾ. ਸੰਪਰਕਸ਼ੀ ਯੋਧਾ
ਨਾਲਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਲੇਬਲੀਟਰ ਵੀ ਦੂਰੀ

ਵਿਖੇ ਰਹੇ। ਕਪੂਰੀ ਮੋਰਚੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬਾਗੀ ਹੁਰੀਂ ਮਾਤਾ ਤੋਂ ਸਮਾਣਾ ਨੌਕਲ ਬੀਡ ਗੁਰਦਿਆਲਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਬਾਗੀਆਂ ਦਾ ਜੱਥਾ ਲੈ ਕੇ

50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਜ਼ ਨਾਲੀ (ਪਿੰਡ ਕਲੋਣ, ਹਰਿਆਣਾ) ਨਾਲ ਖਾਣੀ ਰੱਖ ਲਈ। ਸਰਜ਼ ਹਰੀ ਕਲੋਣ ਦੇ ਤੋਰ ਤੇ ਅਪੰਗ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਤਿੰਨ ਬੇਟੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ, ਸਾਰੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਬਾਦੀਬੁਦਾ ਹਨ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਜੁੱਸੀ ਵੱਸਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੀ ਆਰ ਟੀ ਸੀ ਨਾਲ ਤਾਂ ਬਾਗੀ ਦਾ ਨਹੁ-ਮਾਣਾ ਗਿੜਤਾ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਡਿਪ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਪੀਐਲ ਤਾਂ ਉਹ ਹਰ ਹਫਤੇ ਗਿਆਨੀ ਤੱਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਾਸ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ/ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਕਾਮਰੋਡ ਸੁਨਹਿਰੀ ਲਾਲ ਜੇ ਏਟਕ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਨ, ਨਾਲ ਬੜੀ ਨੇੜਤਾ

ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨਾਲ ਤਾਂ ਹਰੀ ਨੇ ਨੇੜਤਾ ਤੋਂ ਗਈ। ਉਹ ਮਨੁੱਸ਼ ਦਾ ਰੋਕ ਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਘਿਆਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਹੋ ਰਾਹੀਂ ਟੀ ਸੀ ਦੀ ਏਟਕ ਜਬੋਬੀ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ, ਓਨਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਜਬੋਬੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਉਹ 29-30 ਅਗਸਤ ਦੀ ਦਰਿਆਇਨ ਨਾਲ ਨੂੰ 83 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਦੀਵੀਵੰਡ ਤੇ ਗਏ। ਪ੍ਰਭ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਉਹ ਚੁਲ੍ਹੇ ਦੀ ਹੱਠੀ ਟੋਟ ਜਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ-ਮੌਤ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਹਨ। 7 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪੀ ਆਰ ਟੀ ਸੀ ਏਟਕ, ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ, ਕੁਲ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਸਭਾਈ ਸੇਵਕ ਯੂਨੀਅਨ, ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਖਮ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਨਰਲ ਜਬੋਬੀਵੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਗ ਤੇ ਝੁੱਲ ਦਿ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

— ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਭੀ ਐੱਸ ਐੱਫ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿਖੇ ਲੱਗਾ ਮੁਫਤ ਵੈਟਰਨਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕੈਂਪ

ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ (ਗੋਬਿੰਦ ਸ਼ਰਮਾ) - ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪਬਲਿਕ ਰਿਲੇਸ਼ਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਭੀ ਐੱਸ ਐੱਫ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਦਾਣਾ ਮੰਡੀ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿਖੇ ਮੁਫਤ ਵੈਟਰਨਰੀ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੈਂਪ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ, ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਭੀ ਐੱਸ ਐੱਫ, ਐੱਸ ਡੀ ਐੱਮ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਡਾ. ਆਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਐੱਸ ਡੀ ਐੱਮ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਚੁਭੀਆਂ ਗੁਰਮੇਰਦ ਸਿੰਘ, ਵੈਟਰਨਰੀ ਅਫਸਰ ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਵੈਟ), ਡਾ. ਜੀਵਨਜੋਤ ਸਿੰਘ (ਵੈਟ), ਡਾ. ਜ਼ੁਬੀਰ ਕੌਰ (ਵੈਟ), ਡਾ. ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਪਟੇਲ, ਡੀਐਮ (ਵੈਟ), ਐੱਸ ਐੱਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭੀ ਐੱਸ ਐੱਫ ਵੱਲੋਂ ਬਾਜ਼ਮੰਡ, ਡਾ. ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ, ਏਸੀ (ਵੈਟ), ਐੱਸ ਐੱਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭੀ ਐੱਸ ਐੱਫ ਜ਼ੋਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਵੈਟ) ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ (ਵੈਟ) ਦੇਵੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸੀ ਚੈਕਅਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਫਤ ਦਵਾਈਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਐੱਸ ਡੀ ਐੱਮ ਡਾ. ਆਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸੀ ਦੀ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਭੀ ਐੱਸ ਐੱਫ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਵੈਟਨਰੀ ਕੈਂਪ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਇਹ ਉਪਰਾਲੇ ਸਾਰੀ ਹਰਿਦੁਆਰ ਕੈਂਪ ਦੌਰਾਨ ਜੀਵਨ ਕਿਸ਼ੋਰ ਗੁਪਤਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਏਸੀ, ਮੀਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਜਾਂਤੀ ਸਾਂਗਾ ਏਸੀ, ਇੰਸ ਪੀ. ਜਤਿੰਦਰ, ਇੰਸ. ਸੁਖੀਲ, ਇੰਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ (ਜੀ), ਐੱਸ ਐਸ ਡੀ ਸ਼ਿਖਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

Midland Microfin Limited

CIN: U65921PB1988PLC008430

Regd. & Corp. Office: The Axis, Plot no. 1, R.B Badri Dass Colony, B.M.C Chowk, G.T. Road, Jalandhar - 144001 (Pb.) | INDIA Ph: +91 181 508 5555, 508 6666 Fax: +91 181 508 7777

E-mail ID: info@midlandmicrofin.com | Website: www.midlandmicrofin.com

ਜਲੰਧਰ : ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੈਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਜ਼ੀਰ ਭੁੱਲਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਈਨਰਜ਼ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਾਰਡਿਓ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ ਬਲਾਰ ਮਨਮਤੀ ਮੋਹਰ ਰਈਆ, ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਸਮਝੌਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਵਿਦਿਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਜਦਲ ਸਿੰਘ, ਨੰਬਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੈਂਬਰ ਪੰਚਾਇਤ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਟੇ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾਨ ਲਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਬਕਸ਼ੀਤੀ ਤਾਨਾਨਾਲ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤੀ ਗਈ ਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਬਬਾਦਰ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦ ਜੀਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਇਨਿੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਾਂਝੇ

ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸ਼ਹੀਦ ਜੀਵਿੱਚ ਟੋਏ-ਟੋਏ ਤੇ ਕਿੱਚੇ ਹੋਣ ਤੇ ਭਲ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਓਨਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਪੱਧਰੀ ਕਰਕੇ ਅਗਲੀ ਫਸਲ ਬੀਜ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਤੇ ਇਹੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੈਨੀਨਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦ ਕੇ ਨੀਟੀਵਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਖਰਾਬ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿੱਟੀ ਖੁੱਭ ਕੇ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲੇਗੀ, ਦੂਜਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਗਲੀ ਫਸਲ ਬੀਜਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੇ ਹੜ੍ਹ-ਰੋਕੂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਐੱਸ ਕੇ ਐੱਮ ਨੇ ਕੀਤੀ ਮੀਟਿੰਗ

ਪੱਟੀ (ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ)-ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਕਸ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਸਰਕਾਰ ਗੈਰ ਸਿਆਸੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਦੁਰਗਾ ਮੰਦਰ ਦੇ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ 15 ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈੱਡ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਲਗਦੇ ਪੰਥਰ ਦਰਿਆ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਫਸਰੇਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਾਲੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਤ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਅਤੇ 2023 ਵਿੱਚ ਵਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ 6800 ਰੁਪਏ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਕਸੀਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁੱਢਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੋਕੇ ਬੁੱਢਾ ਨੂੰ ਮੰਗ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕੱਠ-ਪੰਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਬਹਿ-ਚੋਰੀ ਹੋ ਰਹੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਗਏ ਮਰਨਾ ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ

ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੋਟ ਬੁੱਢਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ

ਕਰਕੇ ਹੱਥੀ ਲੈਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਬਸਮਤ ਜ਼ਿਮੀਆਤ ਹਵੇਰੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਵੇਸਲੇਪਣ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ, ਸੁਖਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਰਦੇ ਝੰਡੇ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ, ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੱਸਾ, ਬਚਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲਾ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਗਾਲੀਵਾਲ, ਗੁਰਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਚਾਟੀਵਿੰਡ, ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸਭਰਾਂ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਲੱਖੂ, ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੁਬਲੀ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਲੇਪਰ, ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੱਤੀ, ਧਮਨ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਰੀਕੇ, ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੰਧੂਪਰ ਅਤੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਉਤੱਰ ਰੇਲਵੇ								
ਨਿਵਿਦਾ ਸੂਚਨਾ								
ਸੀਨੀ. ਮੰਡਲ ਬਿਜਲੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ/ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਲੋਕੇ ਸ਼ੇਡ, ਉਤਰ ਰੇਲਵੇ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਲੋਂ ਤੋਂ ਈ-ਨਿਵਿਦਾਵਾਂ ਨੂੰ. 2025-26-05A ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਵਿਦਾਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਮੂਲ/ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਨਿਵਿਦਾ ਮਿਤੀ 30.09.2025 ਨੂੰ 15:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਵਿਦਾਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਮੈਨੂੰਅਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਮਾਨਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਐਸੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰਅਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਵਿਦਾਕਰਤਾ ਨਿਵਿਦਾ ਫਾਰਮ ਦੀ ਲਗਭਗ ਅਤੇ ਬਿਆਨਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੇਵਲ ਆਦੀ.ਆਰ.ਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਪੋਰਟਲ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਅਨਲਾਈਨ ਸਧਨਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਨੈਟ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਭੇਡਿਟ ਕਾਰਡ ਤੇ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰਅਲ ਭੁਗਤਾਨ ਜਿਵੇਂ ਡਿਮਾਂਡ ਡ੍ਰਾਫਟ, ਬੈਂਕਰਸ ਚੈਕ, ਜ਼ਮ੍ਹੂ ਰਸੀਦਾਂ ਤੇ ਐਫ.ਡੀ.ਆਰ. ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।								
ਟੈਂਡਰ ਸੰਖਿਆ	ਕੰਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ	ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਲਗਭਗ (ਭੁ.)	ਟੈਂਡਰ ਦੀ ਥੀਲ (ਭੁ.)	ਨਿਵਿਦਾ ਸਮਾਪਤੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਸਮਾਂ	ਬਿਆਨਾ ਰਾਸ਼ੀ (ਭੁ.)	ਕੰਮ ਦੀ ਅਵਧੀ	ਟੈਂਡਰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ	ਵੈਬਸਾਈਟ
2025-26-05A	3-ਫੇਜ਼ ਇੰਜਣਾਂ (ਪ੍ਰਕਾਰ WAP-7 ਅਤੇ WAG-9) ਦਾ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਯਾਂਤਰਿਕ ਵਿਘੋਜਨ; ਬੋਰੀ ਤੋਂ ਮੋਟਰ ਚਾਲਿਤ ਅਕਸਲ ਨੂੰ ਅਲਗ ਕਰਨਾ ਅਤੇ TM ਅਤੇ ਗਿਅਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅਲਗ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਗਿਅਰ ਕੇਸ ਦੀ ਸਫਾਈ, ਮੋਸਾਰ ਮਾਈਨਰ ਸੇਡਯੂਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ WAP7/WAG-9 ਲੋਕੋਮੋਟਿਵ ਦੇ ਇਲਾਜਲਾਇਡ ਰਿੰਗ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਲਗਾਉਣਾ, WAP7/WAG-9 ਲੋਕੋਮੋਟਿਵ ਦੇ ਅਕਸਲ ਗਾਈਡ ਅਤੇ ਟਾਰਕ ਆਰਮ ਦੇ ਸਵੀਯਰ ਬਲਾਕਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ TOH/10H/MOH ਸੇਡਯੂਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ WAP7/WAG-9 ਲੋਕੋਮੋਟਿਵ ਮੋਟਰ ਚਾਲਿਤ ਬੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਗ ਕਰਨਾ।	51,35,577/-	0	30.09.2025 15:00 ਵਜੇ ਤੱਕ	1,02,700/-	24 ਮਹੀਨੇ	30.09.2025 15:00 ਵਜੇ ਦੇ ਬਾਅਦ	www.ireps.gov.in

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਅਤੇ ਕੈਪਿਟਲ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ
ਰਜਿਸਟਰਡ ਓਫਿਸ ਪੋਸਟਲ ਐਡਰੈਸ: ਪਿੰਡ ਨਾਨਕ, ਭਾਂਡਾ ਜਹਿਰ, ਪੰਜਾਬ-144522.
Tel.: 91-1881-273267, 273628, 98761-00948
CIN : L65921PB1984PLC005967
E-mail : sfscs1141@gmail.com, Website : www.sfscs.co.in

ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੀ 40ਵੀਂ ਸਲਾਨਾ ਜਨਰਲ ਮੀਟਿੰਗ (AGM) ਸੋਸਵਾਰ 29 ਸਤੰਬਰ, 2025 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11:00 ਵਜੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਚਿੱਠੇ ਦਫਤਰ ਸੂਰੀ ਸਿੱਬ ਪੋਸਟ ਮਿਲ ਪ੍ਰੀਸਮਿਤ, ਪਿੰਡ ਨਾਨਕ, ਭਾਂਡਾ ਜਹਿਰ, ਪੰਜਾਬ-144522 ਵਿਖੇ ਹਿਸਾਬਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਥੀ ਹੈ। ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਆਗਮ, 23 ਸਤੰਬਰ 2025 ਤੋਂ ਸੋਸਵਾਰ, 29 ਸਤੰਬਰ 2025 (ਦੋਵੇਂ ਦਿਨ ਸੋਸਵਾਰ) ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਬੁਕਸ ਉਪਰੋਕਤ AGM ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

40ਵੀਂ ਸਲਾਨਾ ਜਨਰਲ ਮੀਟਿੰਗ (AGM) ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਜਨੈਸ ਈ-ਵੇਟਿੰਗ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਿਸ਼ਟੀ-ਵਾਰੀ ਵੀਰਵਾਰ, 25 ਸਤੰਬਰ, 2025 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਐਡਵਾਈਜ਼, 28 ਸਤੰਬਰ, 2025 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5:00 ਵਜੇ ਬੰਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੱਡੇ ਆਫ ਮਿਲੀ ਸੋਮਵਾਰ, 22 ਸਤੰਬਰ, 2025 ਨੂੰ ਭੇਤਿਜ ਨਾਂ ਡੀਮੋਨੀਸਟਰੇਸ਼ਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਹੋਣਗੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਸੈਟਲ ਹਿਸਾਬਦਾਰੀ ਸਰਵਿਸਜ਼ (ਨੋਟਿਫਾਈ) ਲਿਮ. (CDSL) ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬੈਲਟ ਪੋਸਟ ਰਾਹੀਂ ਪਾਸ ਕਰਨਗੇ।

ਕੋਈ ਪਾਸਕਰ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ AGM ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਤੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਆਫ ਮਿਲੀ 22 ਸਤੰਬਰ, 2025 ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ਹੈ ਉਹ sfscs1141@gmail.com ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਈ-ਵੇਟਿੰਗ ਲਈ ਆਪਣੀ ਲਾਗਿਨ ਆਈਡੀ ਅਤੇ ਪਾਸਵਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੀ ਟਾਈਮ ਲਾਗਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ CDSL ਦੁਆਰਾ ਈ-ਵੇਟਿੰਗ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਈ-ਵੇਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

AGM ਵਿੱਚ ਬੈਲਟ ਪੋਸਟ ਰਾਹੀਂ ਵੇਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਮੋਟ ਈ-ਵੇਟਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਵੇਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਉਹ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵੇਟਿੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਮੋਟ ਈ-ਵੇਟਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਵੋਟ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ AGM ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਬਾਰਾ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਵੱਡੇ ਆਫ ਮਿਲੀ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮੈਂਬਰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਜਾ ਡਿਪਾਰਚਰ ਦੇ ਬੇਨੋਟਿਸ਼ੀਅਲ ਓਨਰਜ਼ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਣਗੇ ਕੋਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਰਿਮੋਟ ਈ-ਵੇਟਿੰਗ ਅਤੇ ਬੈਲਟ ਪੋਸਟ ਰਾਹੀਂ ਵੇਟਿੰਗ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

AGM ਨੋਟਿਸ, ਵੇਟਿੰਗ ਸਿੱਬੀ ਵੇਰਵਾ ਅਤੇ ਸਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ 2024-25 ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਈ-ਮੇਲ ID ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਨ। AGM ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਸਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵੇਟਿੰਗ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ www.sfscs.co.in, ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ i.e. MSEI Limited at www.msei.in ਅਤੇ CDSL ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ www.evotingindia.com ਤੇ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ।

ਰਿਮੋਟ ਈ-ਵੇਟਿੰਗ ਸਿੱਬੀ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ / ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਈ-ਮੇਲ ਆਈਡੀ ਜਾਂ ਪੱਤੇ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾ ਹੁਕਮ ਬਰੋਡ
ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਅਤੇ ਕੈਪਿਟਲ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ
ਸਹੀ/
ਬਲਾਸਰ ਸਿੰਘ
ਕੰਪਨੀ ਸਕੱਤਰ
ACSC 70533

ਸਥਾਨ : ਲੁਧਿਆਣਾ
ਤਾਰੀਖ : 06-09-2025

[illegible]

ਕਲਾਮੀਟਰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ

ਬੇਦਖਲੀ ਨੋਟਿਸ

ਅਸੀਂ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰਮਤ ਪੁੱਤਰ ਹਰੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਪਤਨੀ ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਰਮਤ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 28, ਜੁਲਾਈ ਨੰ. 26, ਵਰਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕਲੰਗੀ, ਐਮੀਡਸ ਪੁੰਜਾਬ ਵਿਖੇ ਕਰਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਲੜਕਾ ਅਭਿਜਨਾਨ ਗੁਰਮਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤਨੀ ਉਸਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਾਭੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਅਸੀਂ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਰਜਨੀਤ ਸਿੰਘ, ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਲੋਮ, ਤਹਿਸੀਲ ਭੁਲੋਧ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨ੍ਹਜੀਰਾਮ, ਪੁੰਜਾਬ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਲੜਕਾ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾਮਹਾ ਵਿਖੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਅਸੀਂ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸੁ, ਸੋਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ 1210, ਮੇਨਟੇ ਨਗਰ ਬਾਗੀਚੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਰਾਮ ਨਗਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਚੰਡੀਆ, ਪੁੰਜਾਬ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਲੜਕਾ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਆਸ਼ਾ ਬਾਟੀਆ ਮੇਰੇ ਕਹਿਣੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਅਸੀਂ, ਬਿਦਾਨਗਰ ਕੋਰ ਪਤਨੀ ਨਾਭ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਗਾਉੜ ਨੰਬਰ 178, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪੁੰਜਾਬ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਲੜਕਾ ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਆਸ਼ਾ ਬਾਟੀਆ ਮੇਰੇ ਕਹਿਣੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਅਸੀਂ, ਮੇਰਾ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸੋਨਾ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਡ ਭੁਲੋਧਕੋਟੀ (ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ) ਅਤੇ ਲੜਕੇ ਰਜਨੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਹਿਣੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਅਸੀਂ, ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰਮਤ ਪੁੱਤਰ ਹਰੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਪਤਨੀ ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਰਮਤ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 28, ਜੁਲਾਈ ਨੰ. 26, ਵਰਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕਲੰਗੀ, ਐਮੀਡਸ ਪੁੰਜਾਬ ਵਿਖੇ ਕਰਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਲੜਕਾ ਅਭਿਜਨਾਨ ਗੁਰਮਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਉਸਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਾਭੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਅਸੀਂ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਰਜਨੀਤ ਸਿੰਘ, ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਲੋਮ, ਤਹਿਸੀਲ ਭੁਲੋਧ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨ੍ਹਜੀਰਾਮ, ਪੁੰਜਾਬ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਲੜਕਾ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾਮਹਾ ਵਿਖੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਨਾਨੀ ਜੀ ਐਸ ਟੀ ਰਿਹਾਬਾਹੁ ਨੂੰ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਗਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ। ਮੁਕੇਸ਼ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਸਸਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਨੇਟਵਰਕ, ਪੈਨਸਿਲ, ਰਬਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਤਰੂਰਾਂ ਦੇਕਸ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਲਥ ਇੰਜਰੋਸ ਅਤੇ ਮੋਬੀਕਾ ਟੈਸਟਿੰਗ ਕਿੱਟ ਵਰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜੀਐਸਟੀ ਘਟਾ ਕੇ 5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰਕ ਖਰਚ ਬਚਾਅ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਗਰਹ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਸਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਵਾਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਵੱਡੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ਦੇ 28 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜੀਐਸਟੀ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ 18 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਹੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਆਟੋਮਾਈਬਾਈਲਾਂ ਲਈ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਾਹਨ ਖਰੀਦਣਾ ਅਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।

120 ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ

ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰਵਾਜ਼ਾ ਕਾਰਾਂ ਕੋਟਣ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠੋਂ ਦੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਨਿੱਤਰੀ ਪੀੜਤ ਹਰਿਵਾਜ਼ਾ ਬੜੀ ਇਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਚਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਮੁੱਖ ਅਫਸਰ ਬਾਣਾ ਟਾਂਡਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬਾਣਾ ਟਾਂਡਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹੋਗੇ। ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿ੍ਹਣਤਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਨਸ਼ਾ ਕੇ ਉਪਲਬਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਏ ਐਸ ਆਈ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੇ ਇਹਜਨ ਸਬਾ ਬਾਣਾ ਟਾਂਡਾ ਸਮੇਤ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੱਡੀ ਸ਼ਲਾਸ਼ ਹਮਲਾ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਹਿੰਦੂ ਚੰਡਾ ਤੇ ਬੰਦਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਉੱਚੇ ਸਿੱਖ ਸੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਪੈਦਲ ਆਉਂਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰਾਧੀ ਪੁੱਤਰੀ ਕਾਥੂ ਵਾਸੀ ਜਾਨਾ ਬਾਣਾ ਟਾਂਡਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਗੁੰਮਸ਼ਾਹੀ ਦੌਲਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਥੂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਥਾਂ 120 ਨੌਲੀਆਂ ਗੱਲੀਆਂ ਬਾਸ ਹੋਗਿਆ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਤੇ ਗਿ੍ਹਣਤਾ ਕਰਕੇ ਮੁੱਕਣੀ ਦਸਮ ਕਰਨ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਮਾਇਲ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਐਂਬੁਲੈਂਸ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਰਵਾਨਾ

ਉਦੇਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਦੌਰਾ

[illegible]

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਬੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ
ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ, ਲੋਕ ਅਫਵਾਹ
ਤੋਂ ਬਚਣ : ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ

ਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਮੰਗ

ਮਾਲਵਿਕਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਾ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ। 'ਤੇ ਖੇਨੂੰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਬਾਦਿਸ਼ਾ ਨੇ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰੀਦ ਗੁਰਮਤਾ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 4-5 ਬਲਾਕਾਂ 'ਤੇ ਖੇਨੂੰ ਨੂੰ ਆਪਣਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਾਂਗ ਵੇਸ਼ਮ ਲਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਿਸ਼ਾ ਡੈਮ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਪੱਧਰ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਆਪਣੇ ਬਲਾਕਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪੱਧਰ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਿਥਕਲ ਵੱਧੇਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

30000 ਐੱਮ ਐੱਲ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਸਮੇਤ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਬੂ

ਦੀਨਾਨਗਰ (ਬਲੈਂਵਿਚ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ)- ਚੰਪ ਨਸੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਮਾਣਯੋਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਪੁਲਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਡਿਪਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਪੁਲਸ ਬਾਹਡਰ ਰੰਗੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹਦਾਇਦਾਂ ਨਿਰਵਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਣੀ ਦੀਨਾਨਗਰ ਵਿਖੇ ਰਿਹੂ ਅਤੇ ਸਤਸਤਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੋਹਰਾਈਵਲ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਾਬੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ 30000 ਐਮ ਐਲ ਨਾਮਦਾਇਤ ਸ਼ਰਾਬ ਬਗਾਮਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਪਿਲਾਵ ਮੁਕਦਮਾ ਰਾਜ ਹਕੋਂ ਬਾਣੀ ਦੀਨਾਨਗਰ ਵਿਖੇ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਵਾਨਗੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਰਕਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਐੱਚ ਡੀ ਐੱਫ ਸੀ ਬੈਂਕ ਨੇ

ਸਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਅਕਾਲੀ ਵਕਰ ਹਾਰਤ ਸਮੇਂਗਰੀ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਅੰਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਚਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਮੁਹਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹਾਣਾ, ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿੱਠੂਆਣਾ, ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੇਲਪਾਰਾਣੇ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਡਾ. ਹਰੀਜ ਸਿੰਘ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਗਰੀਪਾ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਮਨੀ ਬਤੀ, ਹਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਣਾ, ਤੇ ਸਿੰਘ ਭਡਵਾਲ, ਸਬਜੀਟੀ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਛਿੰਦੀ, ਜਸਬੀਰ ਸੰਜੌਰਾ, ਹਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਜ, ਰਮ ਸਬੰਗਰ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ (ਆਖਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਭੇ 'ਤੇ)

Regd. No : L-4/Pb-JL-0023/2024-26, (R.N.I.)-00068/57

ਜਲੰਧਰ : ਐਤਵਾਰ, 7 ਸਤੰਬਰ 2025

www.nawanzamana.in

ਕੀਮਤ 5.00 ਰੁਪਏ

CENTENARY OF STRUGGLES & SACRIFICES

ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਗਣੇਸ਼ ਸਰਦੇਸਾਈ ਦਾ ਜਨਮ 3 ਮਈ 1907 ਨੂੰ ਸ਼ੋਲਾਪੁਰ (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ) ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਜੀ ਐੱਸ. ਸਰਦੇਸਾਈ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ 4 ਸਾਲ ਦੇ ਸਨ। ਸਰਦੇਸਾਈ ਕਿਰਲੋਸਕਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਨ।

ਐੱਸ.ਜੀ. ਸਰਦੇਸਾਈ ਨੂੰ 1920 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 13 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਬੜੇਦਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਥਾਲਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਦੀ ਪੀਘਿਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 1923 ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੈਠ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਐੱਸ. ਸਰਦੇਸਾਈ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਤੇ ਗਾਇਕਵਾਡ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਨੂੰ ਚਾਚਾ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ।

ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਨੂੰ 1923 ਵਿੱਚ ਸਾਂਗਲੀ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲਿਆ। ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮਿਲੇ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਬੇ ਦੇ ਕਾਲਜ ਆਫ਼ ਕਾਮਰਸ ਵਿੱਚ ਵਣਜ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਆਦਿ ਵਿਸ਼ੇ ਲਏ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ, ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ, ਰਾਮਤੀਰਥ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ। ਉਹ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਾਲਜ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੀ.ਏ ਵਾਡੀਆ ਅਤੇ ਬੀ.ਟੀ ਸ਼ਾਹ ਵਰਗੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸ਼ਾਪੂਰਜੀ ਸਕਲਤਵਾਲਾ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਨ ਦਾ ਵੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਹ 1927 ਵਿੱਚ ਐੱਮ.ਕਾਮ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗਏ। ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਸਿਫਨਹੰਮ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਅ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਨੇ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ

ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਂਦਾ। ਲਾਰਡ ਬਿਰਕਨਹੈੱਡ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਮੋਤੀ ਲਾਲ

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ

ਐਤਵਾਰਤਾ

ਵੇਚੇ, ਵੱਢੇ, ਸਾੜੇ, ਵਾਹੇ, ਮੁੱਕਦੇ, ਘਟਦੇ, ਮੁੱਕਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ 'ਜੰਗਲ' ਬਾਰੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਨੇ। - ਅਨੀ ਕਾਠਗੜ੍ਹ

ਸਿਰੜੀ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ-ਐੱਸ ਜੀ ਸਰਦੇਸਾਈ

ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਸਰ ਤੇਜ ਬਹਾਦਰ ਸਪਰੂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦੇਸਾਈ ਆਪਣੇ ਐੱਮ.ਕਾਮ. ਬੀਸਿਸ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਕੁੰਜਰੂ ਨੇ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸਰਦੇਸਾਈ ਨੇ 1928 ਤੋਂ ਆਨੰਦ ਭਵਨ ਤੋਂ ਸਪਰੂ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਨਹਿਰੂ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਦੇਸਾਈ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਲ ਗਈ।

ਪੰਡਿਤ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਰਦੇਸਾਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਰਦੇਸਾਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਲਈ ਨੋਟਸ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਦਾ ਵੀ। ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਸਪਰੂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖਰੜੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲੇਖਕ ਸਨ। ਸਰਦੇਸਾਈ ਨੂੰ ਮੌਲਾਨਾ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਰਦੇਸਾਈ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਪੀ.ਸੀ. ਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਨਹਿਰੂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ

ਅਨਿਲ ਰਾਜੀਮਵਾਲੇ ਅਨੁਵਾਦ : ਐੱਮ ਐੱਸ ਭਾਟੀਆ

ਸਮਾਜਵਾਦ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ 1929 ਵਿੱਚ ਬੁਸੇਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਅਗੱਸਟ ਇੰਪੀਰੀਅਲਿਜ਼ਮ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਰਦੇਸਾਈ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਸਰਦੇਸਾਈ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਾਹਿਤ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ, ਸਟੇਟ ਐਂਡ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨ, ਬੁਖਾਰਿਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਸਰਦੇਸਾਈ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦੇ ਹਾਲੇਂਡ ਹਾਲ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਸੀ. ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਅਧਿਐਨ ਸਰਕਲ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੋਰਨ ਸਾਜਿਸ਼ ਕੋਸ (1929-33) ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਦੇਸਾਈ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਰਦੇਸਾਈ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੌਲਵਕਤੀ ਬਣਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਪਰੂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਨ ਦੱਸਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਲੋਸਕਰ ਬੁਦਰਜ਼ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ, ਪਰ ਸਰਦੇਸਾਈ ਨੇ ਵਣਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ।

ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਐੱਮ.ਕਾਮ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਪੀ.ਸੀ. ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਦੇਸਾਈ ਬੰਬਈ ਚਲੇ ਗਏ। ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1929 ਤੋਂ ਦਾ ਗਰੇਟ ਇੰਡੀਅਨ ਪੈਨਿਨਸੁਲਰ (ਜੀ ਆਈ ਪੀ) ਰੇਲਵੇ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ

ਐੱਸ.ਵੀ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਬੀ.ਟੀ ਰਣਦੀਵੇ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਏ। ਜੀ ਆਈ ਪੀ ਰੇਲਵੇ ਵਰਕਰ 1930 ਵਿੱਚ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਸਰਦੇਸਾਈ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਮਾੜ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਮਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।ਉਹ ਬੰਬਈ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਨਮਕ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਰਦੇਸਾਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਰਦੇਸਾਈ ਡਾਂਡੀ ਮਾਰਚ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਅਹਿਮਦਨਗਰ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਰਵਦਾ ਅਤੇ ਨਾਸਿਕ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗਾਂਧੀ-ਇਰਵਿਨ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਦੇਸਾਈ ਨੇ ਰੇਲਵੇ ਵਰਕਰ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ) ਅਤੇ ਰੇਲਵੇ ਮਜ਼ਦੂਰ (ਹਿੰਦੀ) ਰਸਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਕੀਤਾ।

ਫਿਰ ਉਹ ਕਾਨਪੁਰ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1932 ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਅਜੇਦ ਘੋਸ਼ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਸਰਦੇਸਾਈ ਨੇ ਅਜੇਦ ਘੋਸ਼ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ। ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਦੇਸਾਈ ਬੰਬਈ ਵਾਪਸ ਆਏ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਲੱਗੇ।1934 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਹੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਮਹਾਨੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਜੀ ਐੱਸ ਪੀ) ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਲ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਲਾਪੁਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਪੁਲਸ ਦਮਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਸਰਦੇਸਾਈ ਨੇ ਸੋਲਾਪੁਰ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉੱਥੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬੀੜੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਗਡੰਗ ਅੱਧੀਆਂ ਅੰਗਤਾਂ ਸਨ। ਸਰਦੇਸਾਈ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਸੋਲਾਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸਰਦੇਸਾਈ ਇੱਕ ਮਹਾਨੀ ਰਸਾਲਾ 'ਦੇਕਜੂ' ('ਸੋਜੂਕ') ਵੀ ਕੱਢਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੀਜਾਪੁਰ ਅਤੇ ਯਰਵਦਾ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਨਵੰਬਰ 1938 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਦੇਸਾਈ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ

ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਆਈ ਸੀ ਸੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰੀ (1939) ਅਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅਕਤੂਬਰ 1939 ਵਿੱਚ ਰੂਪੌਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ 1940 ਵਿੱਚ ਸੋਲਾਪੁਰ ਵਿੱਚ ਮਹਿਗਾਈ ਭੱਤੇ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੰਬਰ 1940 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾਸਿਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੁਲਾਈ 1942 ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਗਸਤ 1942 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਦੋ ਆਈ ਸੀ ਸੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਮੂਹ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵਜੋਂ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।ਸਤੰਬਰ 1942 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਯੂਪੀ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਸਿੱਖਿਆ

ਕਾਰਜ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਲਖੀਸਰਾਏ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰਸਾਲੇ 'ਲੋਕਯੁਧ' ਲਈ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਸਨ।

ਪਹਿਲੀ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਕਾਂਗਰਸ, 1943 ਜੁਲਾਈ 1942 ਵਿੱਚ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਤੋਂ ਪਾਬੰਦੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪਹਿਲੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ 23 ਮਈ ਤੋਂ 1 ਜੂਨ 1943 ਤੱਕ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਈ। 16,000 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 139 ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਚੋਣੀ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨੇਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐੱਸ ਏ ਡਾਂਗੇ, ਪੀ ਸੀ ਜੋਸ਼ੀ, ਐੱਸ ਜੀ ਸਰਦੇਸਾਈ, ਡਾ. ਜੀ. ਅਧਿਕਾਰੀ, ਐੱਸ ਵੀ ਘਾਟੇ, ਈ ਐੱਮ ਐੱਸ ਨੰਬੂਦਰੀਪਾਦ, ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਐੱਸ ਜੀ ਸਰਦੇਸਾਈ ਨੂੰ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਅਤੇ ਡਾ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਜੋ ਉਮਰ ਭਰ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਨਾਅ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਲਏ। ਸਰਦੇਸਾਈ 1982 ਤੱਕ ਕੌਮੀ ਕੌਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ। ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਕੱਤਰਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ।

ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਐੱਸ ਜੀ ਸਰਦੇਸਾਈ ਨੇ ਕਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1969 ਵਿੱਚ ਮਾਸਕੋ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਵਿਸ਼ਵ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਹ ਸੈਂਟਰਲ ਪਾਰਟੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਅਧਿਆਪਕ ਸਨ। ਉਹ 1970 ਤੋਂ 1976 ਤੱਕ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ। ਉਹ ਵਰਲਡ ਮਾਰਕਸਿਸਟ ਰਿਵਿਊ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ 1957 ਵਿੱਚ ਡਾ. ਰਾਗਰੀ ਭਟਵੇਕਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਤਾਲੇਗਾਂਵ (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ) ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਸਟਾਲਿਨਵਾਦੀ ਕੋਟੜਤਾ' ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਵੇਂ ਵਿਰਾਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਖੜੋਤ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ 'ਤੇ ਕਈ ਲੰਬੇ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 1969 ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ 'ਅੰਬੇਦਕਰ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ' ਲਿਖਿਆ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਰੁੜੀਵਾਦ' ਹੈ।ਐੱਸ ਜੀ ਸਰਦੇਸਾਈ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ 18 ਨਵੰਬਰ 1996 ਨੂੰ ਹੋਇਆ।

ਸੰਪਰਕ : 99884-91002

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਪ

ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਦਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਉੱਘੇ ਚਿੰਤਕ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਨੌਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਸੈਂਟ ਪੁਨਰ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਪਾਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ-ਅੱਠਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਹੋਏ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਉੱਪਰ ਮੁੜ ਸੰਵਾਦ ਉਸਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਸਾਰਥਿਕ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਪੁਨਰ-ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਆਗਾਜ਼ ਲਈ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਬੰਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੱਠਵਿਆਂ ਤੇ ਸੱਤਰਵਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਿੰਤਨੀ ਧਰਾਤਲ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਿੰਤਨੀ ਖੰਮਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਮੌਲਿਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨਾਲ 'ਤਹਿਲਕਾ' ਮਚਾਉਣ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਚਿੰਤਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ।

ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਾ ਮਾਰਕਸੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਬ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸੀ।

ਦੂਜੀ ਧਾਰਾ ਰੂਪਵਾਦੀਆਂ ਤੇ ਸੰਰਚਨਾਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਟੈਕਸਟ ਮੁੱਖ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੀ ਸੀ।

ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਥਾਪਤ ਨਾਂਅ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਬੀ ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸੇਖੋਂ ਇਕ 'ਬਰੋਡਰ' ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਵਿਚ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸੁਰਜ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਤਹਿਤ ਕਿਹੜੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਦਰਭ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਸੇਖੋਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਪੱਧਤੀ ਰਾਹੀਂ ਤੈਅ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਸਲਨ ਸੇਖੋਂ ਦੀ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਰਚਨਾ ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਕਿਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਚਨਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਇਸ ਚੱਖਣੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸੁਰਜ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸਮਾਂਤਰ ਸੰਰਚਨਾਵਾਦੀ ਜਾਂ ਰੂਪਵਾਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਮਾਡਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਟੈਕਸਟ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸੁਰਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਵਿਲੱਖਣ ਨੇਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਪੁਸਤਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਕੰਮਲ, ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੇਖ ਟੈਕਸਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬਾਹਰਲੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸੰਵਾਦਕਾਰੀ ਦਾ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ : ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਇਸ ਦੇ ਰੂਪ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪਰਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰੂਪ ਤੇ ਵਸਤੂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਦਵੰਦਾਰਮਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਮਾਂਤਰ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਤਵੱਜੋਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਸਤੂ ਦੇ ਵਸਤੂ-ਬਾਹਰਲੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗੂਣਾ ਰੁਤਬਾ ਦੇ ਕੇ ਰੂਪ ਦੀ ਮਨਪਾਲੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਮੌਲਿਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਾਹੀਂ ਖੋਜ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮੌਲਿਕ ਮਾਡਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੀ 'ਸੁਚੇਤ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਕਿਰਤ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਰਚਨਾਵਾਦੀਆਂ ਦੀ 'ਵਸਤੂ-ਬਾਹਰਲੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ' ਤੌੜ ਕੇ ਆਲੋਚਨਾ ਮੋਹਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਕਾਰਜ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਵਕਤ ਦੀ 'ਪ੍ਰਾਈਮ ਲਾਈਨ' ਵਿਚ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਦੋਵੇਂ ਸਥਾਪਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਦਸਤਪਤਾ ਲੈਂਦੀ

ਤੀਸੀ ਤੇ ਨਵੀਂ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪਨਪਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ 'ਬਹੁਤ ਕੁਝ' ਕੀਤਾ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਦੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕੋਈ ਰਸਾਲਾ ਜਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਛਾਪਣ ਬਾਰੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਰਸਾਲੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਦੁਨੀਆ' ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਰਸਾਲੇ 'ਆਲੋਚਨਾ' ਵਿਚ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲੇਖ ਛਾਪ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕੇਵਲ 1972 ਤੋਂ ਹੀ ਸ. ਗੁਰਵੇਲ ਸਿੰਘ ਪੇਂਡੂ ਦੁਆਰਾ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮਾਹਵਾਰੀ ਰਸਾਲੇ 'ਸਿੱਖ' ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਮੋਹਰੀ ਲੇਖਾਂ ਵਜੋਂ ਛਪਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ। 1972 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1980 ਤੱਕ ਇਹ ਰਸਾਲਾ ਐੱਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਕਾਲਜਾਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਮਾਰਕਸੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਬਿੰਦੂ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ।

ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਅਧਿਐਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਹੈ ਜਾਂ ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਹੈ। ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਰਜ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪੁਨਰ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨੌਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਧਾਂਤਕ ਖੋਜ : ਇਸ ਵਰਗ ਵਿਚ 'ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਮਝ', 'ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ' : ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਮਨੁੱਖ', 'ਕਲਚਰਲ ਇਨਕਲਾਬ' ਅਤੇ 'ਅਜ਼ਾਦ ਅੰਗਤ' ਪੁਸਤਕਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਹਿਰ/ਮੁੱਦੇ ਜਾਂ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਖੋਜ : ਇਸ ਵਰਗ ਵਿਚ 'ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ', 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸੱਚ', 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਵਿਰਸਾ' ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਖੋਜ : ਇਸ ਵਰਗ ਵਿਚ 'ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ੧ ਅਤੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਅਤੇ 'ਵਾਰ ਮਾਝ ਅਤੇ ਸਿਧ ਗੋਸ਼ਟਿ' ਪੁਸਤਕਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੁਸਤਕ 'ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਮਝ' ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਤੇ ਸੁਤਰਬੱਧ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼' ਸੀ।

'ਵਿਸ਼ੇਸ਼' ਇਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਾਰੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ 'ਗਿੱਚੀ' ਫੜਨ ਵਰਗਾ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਬੀ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਦੋ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਂਤਰ ਤੀਜਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਵਚਨ ਉਸਰਿਆ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਇਹ ਤੱਥ ਨਿੱਤਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰ ਸੇਖੋਂ ਦੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਤਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਕਿ ਜਮਾਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਵੀ ਜਮਾਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਛਿੱਪੇ ਦਵੰਦੇ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਜਮਾਤੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਤਣਾਅ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਇਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਸ ਸੁਆਲ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਰਾਹ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਇਸ ਜਮਾਤੀ ਤਣਾਅ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਿਵੇਂ

ਕਰਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਆਪਣੀ ਟੈਕਸਟ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਕਾਰਕੁਨ ਵਾਂਗ ਸਿਧਾਂਤਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁਚੇਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਰਗੇ ਸੁਖਮ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ 'ਮਨੁੱਖੀ ਚਿੰਤਨ' ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਤਾਕਤ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜੇ ਗਏ ਚਿੰਤਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪਏ ਜਮਾਤੀ ਤਣਾਓ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝ ਸਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਸਕੇ ਹਨ। ਉਹ ਦੋ ਟਰਮਾਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ

ਚਰਚਾ ਚਲਦੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਿਹਾਰ ਦੀ, ਮੁੱਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਚਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਲੇਖਕ ਬੇਲਗਾਮ ਹੁੰਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਦੇ ‘ਅਪਸ਼ੋਕਨ ਸਿੰਹੂਰ’ ਵਰਗੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜਾ ਜੋੜਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹਰ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਭਟਕਾਉਣ ਤੇ ਨਿਗੂਣੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵੱਲ ਸੋਧਣ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਸਦਾ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਵਕਤ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਉਤਰਨ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਲੈਣ ਤੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਬਾਅਦ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਵਿਚਲੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਸ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਟੋਹਣ ਵੱਲ ਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਭ ਵੱਡੀ ਪੜਕਣ ਅੱਲਕੰਲੂ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮਸਾਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਡੇਢ ਮਹੀਨਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਵੋਟ ਰੋੜਕਾ ਵਧ ਨਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾਰਾ ਨਾ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਅੰਤ ਜਾਂ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਬਿਹਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਆਬਾਦੀ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਿਲਾਲ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਨ ਪੱਖੋਂ ਵੀ। ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਾਕੀ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਆਬਾਦੀ ਪੱਖੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਵਰਗੇ ਰਾਜ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਸ਼ੁਨਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨੇੜ-ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਭ੍ਰਾਜਨ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਮੋਰਚਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਰਾਜ ਹਰ ਥਾਂ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਗਟੇ ਦੋਸਤਾਂ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਚੂਣੇਤੀਬਾਜ਼ਾਂ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਵਿਚਾਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਕਤ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤੀ ਸ਼ਰਨਸ਼ੀਲ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵੀ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਮੁਹਰੇਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਠੀਕ ਕਹੋ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਹ ਅਗਲੇ ਚੋਣ ਅਖਾੜੇ ਦਾ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਜੋਗਾ ਵਕਤ ਵਿਹਾਅ ਚੁੱਕਾ ਵਿਅਕਤੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਪਾਰਟੀ ਭਾਵੇਂ ਭਾਈਵਾਲ ਹਨ ਤੇ ਸੀਟਾਂ ਵੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਨੂੰ ਵੱਧ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਐਤਕੀਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰ ਕੁਤਰ ਕੇ ਏਨਾ ਛੋਟਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਬਣੇਗਾ ਤਾਂ ਇਸ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰਹਿਮ ਦਾ ਮੁਥਾਜ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੋਇਆ ਵੀ ਇਹੋ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵੱਧ ਜਿਤਾ ਗਈ ਅਤੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਹੀ ਨਾ ਲਾਇਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿਰ ਫੇਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਫੌਨ ਕਰ ਕੇ ਮਨਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਵਕਤ ਵਾਲੀ ਕੁਝੱਤਣ ਇਸ ਵਾਰ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੁਖਦੀ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ-ਦੂਸਰੇ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਖਾ ਅਸਰ ਪਾ ਕੇ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਦੂਸਰਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਧਰਿਆ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਹਾਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਖਾ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਸੰਭਲ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਕਲ ਲਉ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਰਤ ਸਮਝੇ ਕਿ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਸਿਆਸੀ ਕੰਦ ਦੇ ਉਸ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੀ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢਣ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਖੁਦ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਵੜਿਆ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਖੋਰਾ ਲੱਗਣ ਦਾ ਭਰ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਚੋਣ ਮੌਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਮਣੀ ਸ਼ੰਕਰ ਅਈਅਰ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਏਨੇ ਗਲਤ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਬੈਠਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ

ਆਪਣੀ ਜਾਤ ਵਿਰੁੱਧ ਟਿੱਪਣੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਇੱਕ ਰੈਲੀ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਅਈਅਰ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਨੇ ਏਨਾ ਬਚਾਅ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਉੱਤੇ ਲੈ ਆਂਦਾ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਤਿੰਦਰ ਪਟ੍ਨੂ

ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਇਸ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣੇ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਵੱਲੋਂ ਕੱਢੀ ਗਈ ਗਾਲ੍ਹ ਨੇ ਓਦਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਸਵਾਈਆਂ ਦੇਂਦੇ ਰਹਿਣ, ਨੁਕਸਾਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਜਿਹੜਾ ਅਗਲਾ ਮੁੱਦਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ, ਕਟਾਉਣ ਤੇ ਭੁਗਤਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਗੜਬੜ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੁੱਦਾ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਦਥੀਆਂ-ਸਸਾਰਥੀਆਂ ਕਾਰਨ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਜੋਗੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਭਾਜਪਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਫਸੇ ਵਿਖਾਈ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਬੰਦਾ ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਫਲਾਣਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਫਲਾਣਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ, ਉਹ ਉੱਠ ਕੇ ਚਲਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਰ ਛੋਟੀ-ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਸ ਥੱਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਓਥੋਂ ਕੋਈ ਨਿਬੜਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਏਨੀ ਨਾਕਸ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲੰਘਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਓਥੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਜੋਗੀ ਸਾਬਤ ਹੀ ਹੋ ਸਕੀ। ਭਾਜਪਾ ਵਾਲੇ ਓਥੇ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਸ਼ਕਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਲੀਡਰ

ਦੀ ਕੁਕਸੀ ਖਾਲੀ ਪਈ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਲੀਡਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਕਰ ਲਵੋ। ਏਦਾਂ ਦੇ ਪਾਟਕ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਣੇ ਦਿੱਸਦੇ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੋਦਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਤਾਂ ਆਥਾ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੱਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਝਾਕ ਜਾਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲੋਭ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਦਿਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਲੋਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਓਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਘੰਟੀ ਵਜਾਉਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਖੇ ਵੇਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਹਾਂ ਕਰੇ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰੇ, ਸਥਿਤੀ ਸੁੰਘ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇਤਾ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਸਰਗਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਾਂਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਵੀ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਪੱਧਰ ਦੀ ਚੋਣ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਵਿਖਾਈ ਨਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਇਕੱਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਈ ਪੱਧਰਾਂ ਅਧੀਨ ਜਦੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਹਰਮ ਆਧਾਰਤ ਕਤਾਰਬੰਦੀ ਦਾ ਉਹ ਕੰਮ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਹਰ ਬੂਝ ਤੱਕ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਏਨੀ ਪੱਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਲੱਭਣੀ ਸਾਨੂੰ ਅੱਖੀਂ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਬੁਝਾਂ ਤੀਕਰ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਬੂਝ ਵਾਲੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਸਫੇ (ਪੈਂਨੇ) ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਪੈਨੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਪੱਨਾ-ਪ੍ਰਮੁੱਖ, ਭਾਵ ਕਿ ਉਸ ਪੈਨੇ ਦੇ ਵੋਟਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਾਪ ਰੋਖਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਨਾ-ਮੁੱਖ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਰਕਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਜਾਂ ਬੁਲਾਏ ਹੋਏ ਚੋਣ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੇ ਮਾਹਰ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿੱਚ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਬਿਹਾਰ ਜਾਂ ਆਸਾਮ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਪਠਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਚਰਚਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰੇ ਉਸ ਰਾਜ ਬਾਰੇ

ਆਪਣੇ ਆਗੋਸ਼ ’ਚ ਬੜਾ ਕੁਝ ਲੁਕੋਈ ਬੈਠਾ ਹੈ : ਬਸਵਾੜਾ

ਰੋਪੜ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਦਾਮਨ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਤੇਂ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਆਵਾਜਾਈ ਪੇਹਾ ਤੁਰਦਾ ਸੀ। ਜੋ ਸ਼ਿਵਾਕਸ਼ ਕੰਬੀ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਮੁੱਕਦੀ ਢਾਲੇ, ਯਾਨੀ ਪਹਾੜੀ ਤਲਹੀਟੀ ਨਾਲ ਖਪਿੰਦਾ, ਜੈਜੈਂ-ਕੋਠੀ-ਬਜਵਾਲ-ਮਲੋਤ (ਹਰਿਆਣਾ) ਹੁੰਦਾ ਹਰਿਆਣਾ ਦੋਸ਼ਾਵਾਜ਼ਿਓ ਬਾਣੀ ਪਠਾਨਕੋਟ ਜਾ ਪੁੱਜਦਾ ਸੀ। ਮੱਧ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਾੜੀਆਂ ਧਰਤੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਪਾੜਵੀਆਂ ਦਾ ਜੰਗੀ ਰਾਹ ਇਹੀ ਮਾਰਗ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਨਗਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਮਵਰ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬਜਵਾਲੇ ਦੀ, ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲ-ਪਲਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਚਲੂ ਵਜੋਂ ਵੱਸਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਨਗਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਗਲਫੜਕੀ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਮਗਰੋਂ ਵੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਚੋਰ ਵਜੂ ਪਹਿਲਾਂ। ਪਰ, ਕਦੇ ਕ ਵਸਿਆ, ਦੀ ਬਹੁ ਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਅਫਸ਼ਲ ਰਿਹਾਂ।

ਹਾਂ, ਲੋਕ-ਭੱਖੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਦੀ ਇਹ ਜੰਮਣ ਭੱਓ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ-ਨਿਧੇਸ਼ੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਦੇ ਨੌਂ ਰਤਨਾਂ (ਆਹਲਾਂ ਵਜ਼ੀਰਾਂ) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮਾਲ ਸੰਨੀਟੋ ਟੈਂਡਰ ਮੱਲ ਦਾ ਨਾਨਕਾ ਪਿੰਡ। ਗਨੀਮਤ ਵੇਸ਼, ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਆਪਣੀ ਬੁਲੰਦੀ ਸਮੇਂ, ਜਲੰਧਰ ਵੱਲ ਆਇਆ, ਜਦ ਉਹ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਸ਼ਾਹ-ਮਾਰਗ ਦੀ ਤਾਮੀਰ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਜੰਮਣ ਭੱਓ ਨੂੰ ਸਪਾਣ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਜਿਸਦਾ ਰਹ, ਇਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਡੰਢੋਤ-ਬੰਦਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, “ਆਪਣੇ ਇਸ ਅਨਨੇ ਪਾਪਣ ਤੇ ਨਾਨਕੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਰੋ ਕਿ ਕਿ ਉਹਨੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਉਸ ਦੇ ਰੁਖੋਬੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਆਹਿ-ਪਾਹਿ ਧਨੀ ਸੀ ਕੀਤੀ, ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਅਹਿਲਕਾਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਖਾਨ ਦੇ ਵਪਾਰਕ-ਹੱਜੇਜ਼ੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦ-ਰਾਮ ਚੰਦ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨਗਰ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਚੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਖਰਾ ਠਾਣ ਲਈ ਐਨ ਨਾਲ ਖਪਿੰਦੀ ਇੱਕ ਮੰਜੀ ਵਿਕਾਤ (ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਦੱਸਣਾ ਕੁਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ (ਫ਼ਕੀਰ) ਦਾ ਜਨਮ ਇਸ ਖੇੜੇ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿੱਚ ਗੱਓ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੇਬੂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਘੜਿਆਂ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਘੁਮੰਤਰ ਵਪਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਅਫਗਾਨ ਪਿਤਾ ਯਮਨ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਦਾ ਸੂ-ਪੁਸ਼ਿੱਧ ਸੋਨੀ ਖੱਤਰੀਆ ਦਾ ਧੜਵੇਲ ਵਪਾਰੀ ਕੁਨਥਾ ਟੈਂਡਰ ਮੱਲ ਦਾ ਨਾਨਕਾ ਪਰਵਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਖੇੜੇ ਇਸ ਰਕਕੇ ਬਜਵਾੜੀਆਂ ਉਸ ਦੀ ਅਗ਼ਮੀ ਟਹਿਲ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਦੋਹੜਾ-ਭਾਣਸਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਸਬੇ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਤਾ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ। ਦੂਰ-ਦੂਰੇਡੋਂ ਮੀਲਾਂ ਤੱਕ ਪਿੰਡੀਆਂ

ਰੋਪੜ

ਅਧਿਆਪਕ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਹਾਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਪ੍ਰੇਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਹਨਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ। ਸੂਫ਼ੀ ਪ੍ਰੇਮਾ ਨੇ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਰਸ਼ਿਦ ਬਿਨਾਂ ਸੋਧ ਨਹੀਂ। ਦੁਨੀਆ ਵੱਲ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਰੁਖੋਬੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੋਰੀਆ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਵੀ ਆਈ.ਪੀ. ਸ਼ਰੂਲਤਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਫ਼ਰਾਂਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਕੁਕਸੀ ’ਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਜੋ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਕਦਰਦਾਨ ਹਨ, ਉਹ ਵਿਦਿਆ ਦੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ’ਤੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਹਨ।ਉਹ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਵਿੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ’ਤੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਸਰਬੋੱਖ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਚੰਦਰਨ ਅਧਿਆਪਕ ਕੋਲ ਗਿਆਨ ਦਾ ਡੇਢਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਭਵ, ਤਜਰਬਿਆਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਜੋੜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਅਭਿਆਸ ਰਾਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਕੇ ਤਰਕਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਮਾਰਗ-ਦਸ਼ਕ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਅਧਿਆਪਕ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪੱਖੋਂ ਦੌਰਦਰਸ਼ ਹੋਵੇ।ਜਦੋਂ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਰਗ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਡਾਕਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣੀਆਂ ਮੇਰਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਤ ਘਿਰਾਫ਼ ਰਹਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।ਪਾਉਣ ਦਰਿਆਂ ਵਿੱਚਾਈ ਸ਼ਕਰਾਂ ’ਤੇ ਬੈਠੇ, ਕਿਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੁਝਾੜਾਂ ਸਹਿੰਦੇ, ਲਾਠੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।ਅਧਿਆਪਕ ਵਰਗ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਿਵਿਲਾ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਤੇ ਨਿੱਤ ਨਵੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀਆਂ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੋਪੜ

ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਖੇਡ

(ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ
ਪੰਨੇ-143, ਮੁੱਲ-250 ਰੁਪਏ
ਸਪਤਰਿਸ਼ੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸ ਹੋਢਾਉਂਦੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਦਾ ਇਹ ਦੂਜਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਿਆਰਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੇਖਿਕਾ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਾਹਿਤ ਉੱਤੇ ਤਰਕੀ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਿਆਰਾਂ ਕਾਵਿ-ਪੁਸਤਕਾਂ, ਤੁਰੀ ਸਾਂ ਮੈਂ ਉਥੋਂ (1996), ਸੁਣ ਨੀ ਜਿੱਦੇ (1999, 2018), ਚੰਦ ਸਾਹਿਬ ਮੱਥੇ ਵੀ ਨੇ (2005, 2018), ਮੋਹ ਦੀਆਂ ਛੱਲਾਂ (ਗ਼ਜ਼ਲ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ, 2011, 2018), ਕਾਨੇ ਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ (2014, 2018), ਰੁੱਖ ਤੇ ਪੰਛੀ (2017), ਸ਼ਬਦ ਸੁਨਖੇ (2019), ਗੁਸਤਾਖ਼ ਹਵਾ (2020), ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ (2021), ਦਿਲ ਦੀ ਮਮਤੀ (ਗ਼ਜ਼ਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, 2022), ਮੇਰੀ ਚੋਣਵੀਂ ਕਵਿਤਾ (2023), ਤੋਹਫ਼ਾ (ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, 2023), ਧੀ ਦਾ ਕਰਜ਼ (ਵਾਰਤਕ, 2019) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਹਿਦੀ ਧਾਰਾ ਸਦਕਾ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਮਾਜ, ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਚਨਾਕਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾਕਾਰੀ ਤੇ ਗ਼ਜ਼ਲਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬਹੁ-ਕਿਸਮੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ, ਧਰਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ, ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਅਵਿਗਿਆਨਕ, ਤਰਕਹਿਣ, ਦੌਰਾਂ, ਪਾਖੰਡਾਂ, ਅਭੱਥਰਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਹੈ। ਉਹ ਸਰਲ ਤੇ ਸਹਿਜ ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਉਸ ਵਰਗ ਦੇ ਹਿੱਤ 'ਤੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਚਿੰਤਨ ਤੇ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਬਤੌਰ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਹਨੇਰਗਰਦੀ, ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਤੇ ਬੁਝਫ਼ਾਗਰਦੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਪਣੀ ਵਿੱਤ ਮੁਜ਼ਬ ਸ਼ਾਕਾਲੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ ਗ਼ੈਰ-ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਪਾਛੇ ਤੇ ਪੁਆੜੇ ਵਾਲੀ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਧਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਵਿ-ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣੀ ਪੁਣਛਾਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਹੱਕ, ਸੱਚ ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਖਾਤਰ ਨਿਮਾਣਿਆਂ, ਨਿਤਾਣਿਆਂ, ਬੰਦੇ ਦੇ ਜਾਮੇ ਵਿਚ 'ਕੁਬੰਦੇ' ਵਜੋਂ ਵਿਚਰਦੇ ਵਰਗ ਦੀ ਧਿਰ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹਦੀ ਹੋਈ ਕਾਵਿ-ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗ਼ੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਰਚਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਹਰੀਤਰੀ ਉਤਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਿੰਤਨ-ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਨਰਤੀ ਜਾਂ ਨੂੜੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਨਾਰੀਵਾਦੀ ਕੱਟੜਤਾ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮਰਦ ਨੂੰ ਔਰਤ ਦਾ ਸਧਾ, ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ, ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਨੱਲਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਵਾਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਨੀਝ ਨਾਲ ਗੋਲਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਇੱਥੇ ਇਹ ਤੱਥ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਨਾਰੀਵਾਦ ਦੇ ਨਾਂਅ ਉੱਤੇ ਮਰਦ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਅਨੇ, ਮਿਹਨੇ, ਦਿਲ-ਦੁਆਧਿ, ਢਾਹੁ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਦੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਉਹ ਗ਼ੈਰਾਨੀ ਲੀਹ 'ਚ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਧਰਦੀ, ਸਗੋਂ ਆਮ ਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਮੇਚ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਤਲਾਸ਼ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤਹਿ ਕਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੰਜ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਪੁਸਤਕ ‘ਧੀ ਦਾ ਕਰਜ਼’ ਵਿਚ

ਲਾਲਚੀ ਕਾਂ, ਪਿਆਸਾ ਕੁੱਤਾ

(ਨਾਵਲ)
ਦਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ
ਕੁਲ ਸੰ: 129, ਕੀਮਤ : 175 ਰੁਪਏ
ਆਟਮ ਆਰਟ, ਪਟਿਆਲਾ
ਲਾਲਚੀ ਕਾਂ, ਪਿਆਸਾ ਕੁੱਤਾ ਦਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਦੀ ਲਿਖੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦੂਜੀ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਨਾਵਲ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਵਲਕਾਰ ਦੇ ਨਾਵਲ ‘ਅੰਨਿਸ਼ ਇਨ ਫੰਡਰਲੈਂਡ’ ਨੇ ਵੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਆਟਮ ਆਰਟਸ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇਹ ਰਚਨਾ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਤੇ ਨਾਨਕੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਉਹ ਪੜ੍ਹ ਸਕਿਆ, ਪੁਸਤਕ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਉਹ ਲਿਖਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਕੱਢਦਾ ਰਿਹਾ। ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਨਾਵਲਕਾਰ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਾਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਾਵਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਬਿਬਲੂਕੀ ਹੋ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਵਿਧਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ‘ਐਨੀਲਨ ਫਾਰਮ’ ਤੇ ‘ਡਰੈਂਗ ਮੈਨ’ ਆਦਿ ਇਸੇ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ..... ਇਸ ਨਾਵਲ ਤੇ ਨਾਇਕ ਪਿਆਸਾ ਕਾਂ ਤੇ ਕਾਲੂ ਕੁੱਤਾ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਵੀ ਬੋਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਤੇ ਕਦੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜਿਆਂ ‘ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਕੋਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਚੀਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਾਲੂ ਅਤੇ ਕਾਂ ਕੌਣ ਹਨ? ਪਾਠਕ ਇਸ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਪਏ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਮਾਨਣਾ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਕਲਪਿਤ ਪਾਤਰ ਹਨ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਪਾ ਲੱਗ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਹੀਂ ਵੀ। ਨਾਵਲ ਦਾ ਆਰੰਭ ਨਾਵਲਕਾਰ ਕਾਲੂ ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੁੱਤੇ ਤੇ ਕਾਂ ਦਾ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਬੋਲਣਾ ਵਰਤਿਤਰ ਜਿਹਾ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਾਵਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਮਾਲਵੇ ਦਾ ਪਾਤਾ ਪ੍ਰਧੂਰਣ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਬਾਰ ਜਾਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ, ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ, ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਸਲਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦ ਦੀ ਚਾਲ, ਕਾਲੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਾਵਲ ਤੇ ਅਗਲੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਾਵਲਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵੱਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਵਸਅਐ ਤੇ ਰੋਸਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਹੋਣਾ, ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਕਈ-ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੇ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ

ਪਿੰਡ ਦੀ ਬਿਰਤਾਂਤਕਾਰੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਿਲਿੰਗ ਦੇ ਨਾਵਲ
ਡਾ. ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
ਪੰਨੇ : 220, ਕੀਮਤ : 320 ਰੁਪਏ
ਸਪਤਰਿਸ਼ੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਿਲਿੰਗ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਸਮਰੱਥ ਨਾਵਲਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਕੈਨਵਸ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਤੇ ਢਾਹੇ ਦੇ ਧਰਾਤਲ ਨੂੰ ਨਾਵਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਬਿਲਿੰਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਨੱਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ‘ਤੇ ਡਾ. ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਬਿਲਿੰਗ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੋਜ-ਕਾਰਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਵਦਾਨ ਡਾ. ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਆਪਣਾ ਖੋਜ-ਕਾਰਜ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਗਿਆਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਬਿਲਿੰਗ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦੀ ਪਾਠਕਾਂ ‘ਚ ਅਕਸਰ ਜ਼ਰੀਅਸਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਡਾ. ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਸਾਰੇ ਨਾਵਲ ਕਈ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਇਨ੍ਹੀ ਬਾਗੀਕੀ ਨਾਲ ਨਾਵਲਾਂ ‘ਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਹੇ ਹੋੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਡਾ. ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਬਨ ਸਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਕਲਾਤਮਿਕ ਰੁਚੀਆਂ ਵਾਲੀ ਸੰਜੀਦਾ ਖੋਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਿਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੋਜ-ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਪੰਜ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਹਰ ਕਾਂਡ ਦੀ ਬਹੁਤ

ਉਸ ਦੇ ਲਿਖੇ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਲੇਖ ਹਨ, ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਤੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਏਨਾ ਵਸੀਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਪੱਛਮ ਤੇ ਯੋਰਪ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਛਪੇ। ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਦਾ ਮਨੁੱਖ-ਮੁਖੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਦਾ ਬਹੁ-ਵਿਧਾਵੀ ਸਾਹਿਤ ਸਮਰੱਥਾ ਪੂਰੇ ਜਲੰਞ ਨਾਲ ਉਦਾਂ ਹੋਰ ਉਜਾਗਰ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪਲੇਨਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਤੋਹਫ਼ਾ’ (2023) ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਸਾਹਿਤ ਸੂਝਵਾਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਸਤਾਰਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪਹਾਈ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਜਾ ਵਸੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਸ ਜੂਨ ਭੋਗੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਹਨ। ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਢ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਮੁੱਢ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਉਣਾ ਬੁਰਾ ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਅਖੀਰ ਉਹ ਲਾਚਾਰ, ਮਜਬੂਰ ਜੋੜਾ ਮਹਿਸੂਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਹੀ ਨੀਵੇਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਮਾਨਵ ਹਿਤੌਸੀ ਅਸੂਲਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਫੇਰੀ ਰੱਖਿਆ। ‘ਸਵਾਲਾਂ ‘ਚੋਂ ਸਵਾਲ’ ਇਕ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ‘ਮੈਂ’ ਪਾਤਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ‘ਚ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਬੀ ਬਿਰਾਦਰੀ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਪੰਤੀ ਤੇ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਦਾਦੀ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਿਮਨ ਜਾਤੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉੱਤਰ ਵਜੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਾਦੀ ਮੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਖੇਡ’ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ‘ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਤਕਰੇ, ਅੰਦਰਖ਼ਾਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਪਰਦਾਫ਼ਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ੈਰੇ ਆਪਣੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਏਸ਼ੀਆਵੀ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ-ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਉੱਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਹਾਕਰ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਵਿੱਥ ਬਣਾ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਭਾਗ ਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਚ ਹਨ। ...ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਦਫ਼ਤਰੀ ਵਰਤੋਂ-ਵਿਹਾਰ ਸਹਿਜ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਮੋਹਰੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੱਲ ਕੀ, ਵਿਕਸਤ ਆਖੇ ਜਾਂਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ

ਚਿਹਨਕਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਬਿਰਤਾਂਤ

ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ, ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲੋਕਚਰ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕਚਰ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਣੇ। ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ। ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ‘ਤੇ ਵੀ ਨਾਵਲਕਾਰ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦਾ ਤੇ ਨਿਜ਼ਰਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲਦਾ ਤੇ ਇਸਰਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਂ ਇਕ ਐਸਾ ਪਾਤਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਦੇ ਮੀਡੀਆ ਵਰਗਾ ਤੇ ਕਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਰਗਾ ਜਾਪਦਾ ਤੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਫਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਅਸਲੀਅਤ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਂ ਬੜਖ਼ਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਤੇ ਕੁੱਤਾ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਹਰ ਗੱਲ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਕਾਂ ਕਾਲੂ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਿਕ ਟੈਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਲੂ ਕੁੱਤੇ ਤੇ ਕਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਬਤਾਂ ਤੋਂ ਨਾਵਲਕਾਰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਬਦਲਾਵ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ‘ਤੇ ਬਦਲਾਵ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ‘ਚਵਲ ਮਾਰ’

ਚੈਨਲ ਦਾ ਸੋ ਕਾਲਡ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੈ। ਕਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਟੇਂਡ ਨਹੀਂ, ਭਾਵ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਸਟੇਂਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਮੀਡੀਆ ‘ਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਉਹੀ ਖਬਰਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਦ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਨਤਾ ਸਵਾਦ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਜੋ ਬਹਿਸਾਂ ਵੀ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਟੀ ਆਰ ਪੀ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ।

ਦਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਨੇ 2017 ਵਿੱਚ ਚੱਲੀ ਮੀ ਟੂ ਮੁਵੰਮੇਟ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ‘ਚਵਲ ਮਾਰ’ ਵਰਗੇ ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਸਟੋਰੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ‘ਤੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਾਂ ਤੇ ਕਾਲੂ ਨੂੰ ਕੋਨੇਡਾ, ਚੀਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਵੀਜ਼ੇ ਤੋਂ ਕਾਲੂ ਤੇ ਕਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਚੀਨ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਪਤਾ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਨਾਵਲਕਾਰ ਨਾਵਲ ਰਾਹੀਂ ਚੀਨ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸੋਫ਼ ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦਾ, ਵਿਆਹ ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਗਿਣਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਮਹਿਮਾਨ ਬੁਲਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਖਾਣਾ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਰੀਵਿਊ

ਵਧੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੋਸਾਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਮਝਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਿਰੋਜਨ ਤਸਨੀਮ, ਡਾ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਟੀ ਆਰ. ਵਿਨੋਦ ਵਰਗੇ ਵਿਦਵਾਨ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ‘ਚ ਸ਼ੀ ਬਿਲਿੰਗ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਬਿਲਿੰਗ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਨਾਵਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲਾਂ ‘ਢਾਹੇ ਦੇ ਖਿੱਤੇ’ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੇਖਿਕਾ ਡਾ. ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ, ਪਰ ਜਿੰਨੀ ਮਿਹਨਤ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਭਵਿੱਖ ‘ਚ ਬਹੁਤ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ, ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਤੇ ਕਮੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਖੋਜ-ਕਾਰਜ ‘ਚ ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਅਜੋਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਚੁਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਹੋਣੀ ਵੀ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੋਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਿਲਿੰਗ ਦੇ ਨਾਵਲ ‘ਰਿਜਕ’ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਜਿਹੜਾ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡੀ ਕੈਨਵਸ ‘ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ‘ਚ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸਹੀਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਡਾ. ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਵਧਾਈ ਦੀ ਪਾਤਰ ਹੈ।

— ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਮਿਸਤਰੀ

ਪੁਸਤਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ

ਕੋਨੇਡਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਢ ਤੇ ਘਰ ਦੇਸਤ ਵਜੋਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਮੁੱਢ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਉਣਾ ਬੁਰਾ ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਅਖੀਰ ਉਹ ਲਾਚਾਰ, ਮਜਬੂਰ ਜੋੜਾ ਮਹਿਸੂਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਹੀ ਨੀਵੇਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਮਾਨਵ ਹਿਤੌਸੀ ਅਸੂਲਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਫੇਰੀ ਰੱਖਿਆ। ‘ਸਵਾਲਾਂ ‘ਚੋਂ ਸਵਾਲ’ ਇਕ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ‘ਮੈਂ’ ਪਾਤਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ‘ਚ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਬੀ ਬਿਰਾਦਰੀ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਪੰਤੀ ਤੇ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਦਾਦੀ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਿਮਨ ਜਾਤੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉੱਤਰ ਵਜੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਾਦੀ ਮੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਖੇਡ’ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ‘ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਤਕਰੇ, ਅੰਦਰਖ਼ਾਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਪਰਦਾਫ਼ਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ੈਰੇ ਆਪਣੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਏਸ਼ੀਆਵੀ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ-ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਉੱਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਹਾਕਰ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਵਿੱਥ ਬਣਾ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਭਾਗ ਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਚ ਹਨ। ...ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਦਫ਼ਤਰੀ ਵਰਤੋਂ-ਵਿਹਾਰ ਸਹਿਜ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਮੋਹਰੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੱਲ ਕੀ, ਵਿਕਸਤ ਆਖੇ ਜਾਂਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ

ਦੇਵਾਂਗ। ਮੇਰੇ ਭਤੀਜੇ ਨਾਲ ਤੂੰ ਵਿਆਹ ਕੱਚਾ ਹੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ..ਕੇਮ-ਕੁਮ ‘ਤੇ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਬਣਦਾ ਕੇਮ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਆ।’ (ਪੰਨਾ-46) ਉਪਰਲਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲੀਜ਼ਾ ‘ਮੈਂ’ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਜਦਾਰ ਸਮਝ ਕੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। “ਨੌਕ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ‘ਤੇ ਟੋਟੂ ਬਣਦਾ ਕੇ ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਣਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਕੇਮ ਕੱਢਣ ਲਈ ਧਰਮ ਮੂਹਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਹਰ ਧਰਮ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਪਾਪ ਹੈ।” ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਅਲੱਗੀ ਸਤਰ ਬਹੁਤ ਅਰਬ-ਭਰਪੂਰ ਦਿਲ ਟੁੰਬਦੀ ਹੈ, “ਹੁਣ ਲੀਜ਼ਾ ਇਸ ਟੋਟੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਤੋਂ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ।” (ਪੰਨਾ-48)

ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਯਥਾਰਥ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਨੂੰ ‘ਤਾਨਾ’ ਦੀਆਂ ਲਾਲਚੀ ਚਾਲਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੋੜੇ ਤੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਨੁਹੇ ਵੱਲ ਧੱਕਣ ਤੋਂ ਸੰਗ-ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਧਰਮ ਉੱਤੇ ਲੱਗਦੇ ਕਲੱਕ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੀ ਤੋਂ ‘ਪਰਛਾਵਾਂ’ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਨਿਮਾਣੀ ਓਮਰੋ ਮਾਂ-ਪਿਰ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਮਾਮਾ ਪਾਲਦਾ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਮੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਏਜੇਂਟ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਨਕੂਵਰ ਜਾਂਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਮੀਤ ਨਾਮ ਦੀ ਉੱਚੀ, ਲੰਮੀ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਾਮਾ ਰੋਕਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਵੱਡੇ ਘਰ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦੇਖ ਲੈਂ।

ਵਿਆਹ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰਮੀਤ ਹਰਦੇਵ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਮਾਮਾ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਹਰਦੇਵ ਨੂੰ ਆਖੇ ਕਿ ਉਹਦੇ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ਜਿੰਦਰ ਨਾਲ ਗੁਰਮੀਤ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ। ਆਪਣੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਅਪਲਾਈ ਕਰੇ ਤੇ ਕੋਨੇਡਾ ਲੈ ਜਾਵੇ। ਗੁਰਮੀਤ ਪਿੱਛਾਂ ਵਿਚ ਜਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਬਦਫ਼ੇਲੀਆਂ ਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਕਾਰਨ ਨਾਂਹ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰਦੇਵ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਗੁਰਮੀਤ ਨੂੰ ਆਖੇ, “ਮੇਰੇ ਮਾਮੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਅਹਿਸਾਨ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਹਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।” ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣਦੀ ਦੇਖ ਹਰਦੇਵ ਦੇ ਮਾਮੇ ਨੇ ਫਿਰੋਂ ਲਿਖੀ, “ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਟੁਕੜਾ ਪਾਇਆ ਤੇ ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਇਹ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਿਆ। ਆਪਣੀ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਦਿਨ ਨਾ ਦੇਖਦਾ ਪੈਂਦਾ। ਬੈਠ ਕੇ ਚੱਟੀ ਜਾਹ ਉਹਦੀ ਚਿੱਠੀ ਚਮੜੀ।” ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਾਹਰਾਂ ਦੀ ਭੜਕਲੀਅਤ ਨਾਲ ਗੁਰਮੀਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਰਕ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁੱਟਮਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਰਦੇਵ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਰਨ ਤੇ ਫ਼ਰਸ਼ ਤੋਂ ਨਾ ਚੱਟਣ ਕਾਰਨ ਫ਼ਰਸ਼ ‘ਤੇ ਪਟਕਾ ਕੇ ਸਿਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਜ਼਼ਮਮ ਹੋਣਾ, ਪੁਲਸ ਕਾਰਵਾਈ, ਆਖ਼ਿਰ ਤਲਾਕ਼..।.ਹਰਦੇਵ ਦੀ ਇਕੱਲਤਾ, ਦੇਸਤ ਤੇ ਘਰ ਰਹਿਣ, ਅਧਰੰਗ ਦਾ ਦੌਰਾ, ਹਸਪਤਾਲ ‘ਚ ਵੁੱਲਚੇਅਰ ‘ਚ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਫਿਰ ਕੇਅਰ ਸੈਂਟਰ ‘ਚ ਆਦਿ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ‘ਚ ਕਈ ਮਾੜੇ ਪੜਾਅ ਆਏ। ...

ਜਦੋਂ ਨਾਲ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਾਇਕੇਦਾਰ ਪਰੌਣਾ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪਿਛਲਾ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦਾ ਭਚੱਕ ਪੈਂਦਾ, ਪਰ ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਨਾਲ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਟਹਿਲ ਸੋਝ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰਮੀਤ ਦੇ ਆਖੇ ਸ਼ਬਦ ਚੇਤੇ ਆਏ, “ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰਸੋਗਾ।” ...ਤੇ ਹਰਦੇਵ ਭੁੱਖਾਂ ਮਾਰ ਰੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਿਕਾ ਕਹਾਣੀ ਵਰਣਨ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਓਹਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧੀਮਾਂ-ਭੋਟਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਵਿਆਹ ਰਚਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੀਤਾ ਭਾਵੇਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਤਾ ਲੁਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਤੋਂ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।...ਤੇ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਜੱਣੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਮੀਤੇ ਦੇ ਘਰ ਪੰਜਾਬ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੀਤੇ ਦੀ ਮਾਂ ਭਾਪਿਆ ਦੀ ਕੁੜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਸਿਮਰ ਨੂੰ ਨੂੰਹ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਲ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਮੀਤਾ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੱਟ-ਭਾਪ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਵਰਣ-ਵਿਸਥਾ

● ਬਾਕੀ ਅਖਬਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ‘ਤੇ

ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਹਿਤ

ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾਂ

ਮੂਲ : ਜੌਹਨ ਹਰਸੇ
ਅਨੁਵਾਦ : ਡਾ. ਮਨਿੰਦਰ
ਮੁੱਲ : 150, ਪੰਨੇ : 88
ਤਰਕਰਤਾਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਬਰਨਾਲਾ

ਹੱਬਲੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜੌਹਨ ਹਰਸੇ ਦੇ ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਐਟਮ ਬੰਬਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਕਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ, ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦਨਾ ਭਰਨ ਲਈ ਕਾਲਪਨਿਕ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਘੜਿਆ ਤੇ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਐਨੀ ਬਗੈਰੀ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਾਠਕ ਦੇ ਲੂੰ-ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਯੁੱਧ ਜੋ 6 ਸਾਲ ਚਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਐਟਮ ਬੰਬ ਸੁੱਟ ਕੇ ਲਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੇਤੂ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੌਨਨ ਦੀ ਇਹ ਲਿਖਤ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਗਲਪ ਦਾ

ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਸੱਚਿਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਮਰ ਰਹੇ ਜਾਪਾਨੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਮਨ

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2025 ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਸਤਕ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਭਗਵੰਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਡਲਿਵਰੀ ਮੈਨ’ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰ. ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਪੁਰਸਕਾਰ

ਪਟਿਆਲਾ : ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਰਵੋਤਮ ਪੁਸਤਕ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਤਹਿਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਸਤਕ ਪੁਰਸਕਾਰ (2025) ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ਰਬ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਵੰਬਰ 2025 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਹ ਦੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਭਾਸ਼ਾ ਭਵਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਛਪੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਸਰਵੋਤਮ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਸਤਕ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਲਈ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ

ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਿਸ਼ਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਰਵੋਤਮ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ 'ਚ ਇਨਾਮੀ ਰਾਸ਼ੀ 31,000/- ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਕ ਦੋਸ਼ਾ ਲਾਭ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਾਲ 2024 'ਚ ਛਪੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੰਨਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 10 ਸਰਵੋਤਮ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀਆਂ 273 ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਸਰਵੋਤਮ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਸਤਕ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਤਹਿਤ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰਸਕਾਰ (ਜੀਵਨੀ/ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ/ਯਾਦਾਂ/ਰੰਪਾ ਚਿੱਤਰ) ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਬਰਫ’ 'ਚ ਉਹੋ

ਅਮਲਤਾਸ’ ਨੂੰ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਰਸਕਾਰ (ਨਾਵਲ) ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘70% ਪ੍ਰੇਮ ਕਥਾ’ ਨੂੰ, ਪ੍ਰਿੰ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਪੁਰਸਕਾਰ (ਕਹਾਣੀ/ਮਿਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ) ਭਗਵੰਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਡਲਿਵਰੀ ਮੈਨ’ ਨੂੰ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪੀਲਡਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ (ਨਿਬੰਧ/ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ/ਵਿਅੰਗ) ਡਾ. ਪਰਮਜੀਤ ਚੌਹਾਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਕਿਤਾਬ ਜੋ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹੈ’ ਨੂੰ, ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ ਪੁਰਸਕਾਰ (ਕਵਿਤਾ) ਸ਼ਮੀਲ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਤੇਰਾ’ ਨੂੰ, ਪ੍ਰਿੰ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰਸਕਾਰ (ਅਨੁਵਾਦ) ਸੁਭਾਸ਼ ਭਾਸਕਰ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਅਣਵੇਡਿਆ ਪੰਜਾਬ (ਡਾ. ਚੰਦਰ ਤ੍ਰਿਪਾ)’ ਨੂੰ, ਐਮ.ਐੱਸ. ਰੰਪਾਵਾ ਪੁਰਸਕਾਰ (ਗਿਆਨ ਸਾਹਿਤ/ਸੰਪਾਦਨ) ਅਮੀਨਾ ਕੁੰਵਰ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਇਮਰੋਜਨਾਮਾ’ ਨੂੰ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪੁਰਸਕਾਰ (ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ) ਡਾ. ਇੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਸੁਪਨਾਸਾਜ਼’ ਨੂੰ, ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰਸਕਾਰ (ਅਲੰਚਨਾ) ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਇਹ ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਝ ਨਾਹੀ’ ਨੂੰ ਅਤੇ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਪੁਰਸਕਾਰ (ਟੀਕਾਕਾਰੀ/ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ/ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ/ ਵਿਆਕਰਣ/ਹਵਾਲਾ ਗ੍ਰੰਥ) ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੋਖੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਕੋਸ਼’ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ਰਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਪੁਸਤਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਹ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਜਲਦ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

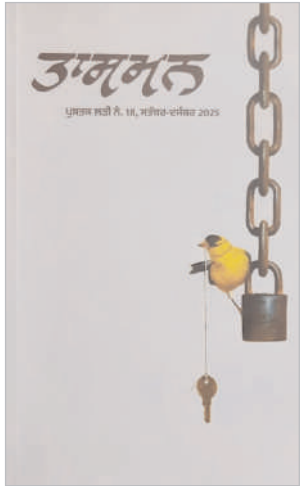
ਮਾਹਿਰਪੁਰ-ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਾਇਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪੁਆਰ ਟੂਟੋਮਜਾਰਵੀ ਦੀ ਪਲੇਨੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਤੇਰੀ ਸੋਚ ਮੇਰੇ ਲਫਜ਼’ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਬਲਜਿੰਦਰ ਮਾਨ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਅਜੇ ਬੰਗਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਇਰ ਕੋਲ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀਆਂ ਅਸੀਮ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਦਕਾ ਉਹ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂਅ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਬੰਗਾ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ, ਰਘੁਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲੱਆ, ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੀਰ ਬੇਗਮਪੁਰੀ ਅਤੇ ਹਰਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਝ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਫੈਸਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਐਲਾਨਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨਿੱਜ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਤੱਕ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਵੀ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੀ ਹੋਈ

ਸਮਕਾਲ

---- ਭਗਵੰਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀ ----

ਤਾਸਮਨ : ਸੁਖਪਾਲ ਦੀ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ‘ਗੰਧਾਰੀ’

ਤਾਸਮਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਅੰਕ 18 (ਸਤੰਬਰ-ਦਸੰਬਰ, 2025) ਹੁਣੇ ਹੀ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਹਰ ਵਿਧਾ ਦੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕੀ 'ਚ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ' ਤਹਿਤ ਸੱਤਾ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਪਾਦਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ‘ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਅਸਲੀਲਤਾ, ਹਿੰਸਾ, ਹਥਿਆਰ, ਨਾਨ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੇ ਗੀਤ ਧੜਾਧੜ ਪਰੇਸ਼ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਤੜ ਮਰੜ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਰੂ ਖੇਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਚਿਆ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਖੇਤ 'ਤੇ ਬਿਮਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਇਹਨਾਂ ਅਲਮਾਰਾਂ ਤੇ ਰੋਕ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ’ ਸੁਖਪਾਲ ਦੀ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ‘ਗੰਧਾਰੀ’ ਅੰਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਸੁਖਪਾਲ ਨੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਨਾਰੀ ਨਾਇਕਾਵਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੇ ਗੰਧਾਰੀ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਸਿਰਜ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੀ ਇਸ ਚਿਰਨਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਕੰਵਲਜੀਤ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਸਵੈ ਕਥਨ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸੰਧੂ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਜੈਪਾਲ, ਦੀਪ ਦਿੰਦਰ, ਮਨਜੀਤ ਪੁਰੀ, ਰਣਜੀਤ ਸਰਾਵਾਲੀ, ਸੁਖਿੰਦਰ, ਕੋਮਲ ਸ਼ਾਇਰ, ਗੁਰਮਾਨ ਸੈਣੀ, ਰਾਜਿੰਦਰ, ਸੁਰਜਿਮਰਨ ਸਿੰਘ, ਸਰਗਮ, ਰਫ਼ਾਤ ਅਲਅਰੀਹ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਚਰਚਿਤ ਗਜ਼ਲਗੋ ਵਾਹਿਦ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚਾਰ ਗਜ਼ਲਾਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਹਨ।

ਇਲਿਆਸ ਘੁੱਮਣ ਵੱਲੋਂ ਨੁਸਰਤ ਫਤਹਿ ਅਲੀ ਖ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਲਿਖਤ ਕਈ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਘੁੱਮਣ ਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨੁਸਰਤ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਵੇਂ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਲਿਪੀਅੰਤਰ ਜਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਮਾਨ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਗਲੀ ਲਿਖਤ ਮਕਬੂਲ ਫ਼ਿਦਾ ਹੁਸੈਨ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਵੇਦ ਸਿੱਦੀਕੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜਾਵੇਦ ਨੇ ਹੱਡ ਮਾਸ ਦਾ ਹੁਸੈਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਚਿੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਚਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਛਪੀਆਂ ਹਨ। ਜਤਿੰਦਰ ਗਾਂਥ (ਹੇਠਲੀ ਉੱਤੇ-ਉਤਲਾ ਹੇਠ), ਅਨਮੋਲ ਸਿੰਘ (13 ਜੇ ਤੇਰਾ ਨਹੀਂ), ਬਲਵਿੰਦਰ ਬੁਲਟ (ਕਿਸਨ ਕੌੜੀਏਆ), ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ (ਅਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ) ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਿਆਰ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਖੁਦ ਕਰਨਗੇ। ਆਤਮਜੀਤ ਨੇ ਏ. ਆਈ. ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ‘ਕੁਦਰਤ, ਅਦਬ, ਮਜ਼ੀਨ ਤੇ ਮਾਨਵ’ ਤਹਿਤ ਅਦਬ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਚਿੱਤਰ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦਾ ਕਸ਼ੀਲ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ‘ਸਾਡੀ ਮਿਲਕਾ-ਏ-ਹੁਸਨ’, ਸੁਰਜੀਤ ਟੋਹਾਣੇ ਦਾ ਕੋਨੇਡਾ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ‘ਬੋਧਰ ਹੋਏ ਲੋਕ’, ਕਿਰਪਾਲ ਕਜ਼ਾਕ ਦਾ ‘ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ’ ਆਪਣੇ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਹਨ। ਤਰਸੇਮ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਕਵੀ ਕਮਲਜੀਤ ਚੌਧਰੀ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਉਪਰੰਤ ਉਹਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹਰਜੀਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਵਾਹਗਿੰਦ ਪਾਰ ਦੇ ਸ਼ਾਇਰ ਜਗਮਲ ਕਲੀਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਕੇ ਉਹਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਗਾਂਹ ਤਰਜਮਾਕੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਮਰ ਨਾਥ ਸਹਿਗਲ ਦੀ ਲਿਖਤ ਛਪੀ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਾਹਮੁਖੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਬਖ਼ਿਆੜੀ’ (ਮੁਲ. ਤਾਰਿਹ ਸੰਧੂ, ਲਿਪੀਅੰਤਰ ਇਰਫ਼ਾਨ ਮਜ਼ੀਦ), ‘ਰੇਲ ਦੀ ਪਟੜੀ ਤੇ ਪਈ ਕਹਾਣੀ’ (ਮੁਲ. ਜੀਲਾਨੀ ਬਾਨ, ਅਨੁ. ਕਿਰਪਾਲ ਕਜ਼ਾਕ), ‘ਨਾਗਾਸਾਕੀ’ ‘ਤੇ ਜੋ ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ’ (ਮੁਲ ਜਪਾਨੀ ਫ਼ਰੋਕ ਡਬਲਯੂ ਚਿਨਾਕ, ਅਨੁ. ਸਤਪਾਲ ਭੀਖੀ) ਤਿੰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਹਾਣੀਆਂ ਛਪੀਆਂ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਤਾਸਮਨ ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ ਮੇਰਾ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਲਾਗਤ ਮੁੱਲ ਉੱਤੇ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

‘ਤਾਸਮਨ’ ਦੇ ਸਫ਼ੇ : 240, ਮੁੱਲ :150 ਰੁਪਏ ਹਨ। ਤਾਸਮਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਹਰਮਨਦੀਪ ਗਿੱਲ (+61-430-018-118), ਸੰਪਾਦਕ : ਸਤਪਾਲ ਭੀਖੀ (98761-55530), ਪਤਾ-ਸੰਪਾਦਕ ਤਾਸਮਨ, ਐਮ. ਆਈ. ਜੀ. 578, ਫ਼ੇਜ਼-1, ਅਰਬਨ ਆਸਟ੍ਰੇਲ, ਪਟਿਆਲਾ-147002, e-mail : tasmanpunjabi2021@gmail.com

ਸੰਵਾਦ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ‘ਸਾਹਿਤਕ ਟੈਕਸਟ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝੀਏ’

ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਹੈਫ਼ਰਡਿੰਗ ਰਿਸਚ ਜਰਨਲ ‘ਸੰਵਾਦ’ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ‘ਸਾਹਿਤਕ ਟੈਕਸਟ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝੀਏ’ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਛਪ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਵੇਂ ਚਿੰਤਨ ਉਭਾਰਨ ਵਾਲੇ ਖੋਜ ਕੰਮ ਛਪੇ ਹਨ। ਸੰਪਾਦਕੀ ‘ਸਾਹਿਤਕ ਟੈਕਸਟ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝੀਏ?’ ਤਹਿਤ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਧਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁੱਲਵਾਨ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਵਿਚਲੇ ਸੰਪਾਦਨ, ਬਹੁ-ਆਯਾਮੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਬਹੁ ਅਰਥੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਆਲੋਚਕ-ਚਿੰਤਕ, ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਟੂਲ ਦੇ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਆਤਮ ਰੰਪਾਵਾ ਹਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ‘ਨਵ-ਸਾਹਿਤਕ ਟੈਕਸਟ ਵਿਚ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ, ਬਿੰਬਾਂ, ਵਿਧਾਂ-ਚੁੱਪਾਂ, ਅਣਕਥਿਤ ਕੱਢਾਂ ਦੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਨੇ ਸੰਪਾਦ ਨੂੰ ਜਟਿਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਜ਼ਾਰ-ਗਾਰਾਜ਼ਰ ਕਈ ਪਰਤਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਕਈ ਪਾਸਿਓਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉਜਾਗਰ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।’ ਅੱਗੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਬੰਧੀ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜਨਾਣ ਦੀ ਕੌਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਨਾਮਵਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਟੈਕਸਟ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੋਜ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਡਾ. ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ (ਨਾਵਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾ ‘ਗਰਦਸ਼’ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ), ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ (ਮੋਟਾਵਰ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ), ਡਾ. ਪਨਵੰਤ ਕੌਰ (ਕਹਾਣੀ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝੀਏ?), ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ (ਕਵਿਤਾ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹੀਏ ਤੇ ਸਮਝੀਏ?), ਡਾ. ਯੋਗਰਾਜ ਅੰਗਰਿਸ਼ (ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸੁਜੱਤ ਪੜ੍ਹਤਾ), ਡਾ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ (ਨਾਵਲੀ ਪੜ੍ਹਤਾ-ਅਣਹੋਏ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ’ਚੋਂ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼), ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹੀਏ), ਡਾ. ਪਾਲੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਨਾਟਕ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹੀਏ), ਡਾ. ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਨਾਵਲ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹੀਏ), ‘ਪ੍ਰਸੰਗ ਚੁਰਾਸੀ ਲੱਖ ਯਾਦਾਂ’, ਡਾ. ਪ੍ਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ (ਸਾਹਿਤਕ ਪਾਠ-ਸਿੱਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪਹਿਪੱਖ), ਡਾ. ਨਵੰਤਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ (ਨਾਵਲ : ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹਤਾ-‘ਸਰਜ ਗੁਰਾ ਮਹਿ ਆਸਣ’ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ), ਡਾ. ਹਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੋਲ (‘ਹਰਿਆ ਨੀ ਮਾਏ’ ਲੋਕ ਗੀਤ ਦਾ ਵਿਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ), ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝੀਏ?), ਡਾ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸਾਹਿਤਕ ਗੀਤ ਦੇ ਟੈਕਸਟ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹੀਏ, ਕਿਵੇਂ ਸਮਝੀਏ?), ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਸਾਹਿਤਕ ਲਿਖਤ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹੀਏ? ਨਵਤੋੜ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਪੁਨ ਸਿਧ’ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ), ਡਾ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਸੰਕੇਤ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹੀਏ, ਨਾਵਲ ‘ਚੁਰਾਸੀ ਲੱਖ ਯਾਦਾਂ’ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ) ਤੇ ਡਾ. ਜਸ਼ੋਰ ਮੋਹੀ (ਗਜ਼ਲ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝੀਏ?) ਆਦਿ ਟੈਕਸਟ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਖੋਜ ਪੱਧਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਟੈਕਸਟ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਸੰਦਾਂ ਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ‘ਚੁਰਾਸੀ ਲੱਖ ਯਾਦਾਂ’ ਨਾਵਲ ਉੱਤੇ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਦੇ ਗੀਵਿਉ ਛਪੇ ਤੇ ਇਸ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੋ ਖੋਜ ਪੱਧਰ ਛਪੇ ਹਨ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਕੋ ਲੇਖਕ ਪ੍ਰਤੀ ਉਲਾਰ ਹੋ ਕੇ ਪੋਪਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਪਿਛੋਂ (ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ), ਸੁਖਮ ਸਾਜ਼ (ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ), ਰੌਲਿਆਂ ਵੇਲੇ (ਬਲਜੀਤ ਪਰਵਾਨਾ), ਨਲਵਾ ਚਰਨੀਵਲ ਬਾਬੋ (ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ) ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਡਾ. ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਚੌਹਾਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗੀਵਿਉ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਏ ਹਨ।

‘ਸੰਵਾਦ’ ਦੇ ਸਫ਼ੇ : 172, ਮੁੱਲ :200 ਰੁਪਏ ਹਨ। ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਡਾ. ਆਤਮ ਸਿੰਘ ਰੰਪਾਵਾ, ਸੰਪਾਦਕ ਡਾ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਨ, ਪਤਾ: ‘ਸੰਵਾਦ’ ਪੰਜਾਬੀ ਰਿਸਚ ਜਰਨਲ, ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ, ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ. e.mail : sanvadpunjabi@gmail.com

ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਹਿਮ : ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੜਕਨਾਮਾ

ਸੰਗਰੂਰ-ਮਾਲਵਾ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਸੰਗਰੂਰ (ਰਜਿ.) ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਕ ਭਵਨ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਸਿਰਮੌਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲਕਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੜਕਨਾਮਾ ਨਾਲ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਸਮਾਗਮ ਰਚਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਉੱਘੇ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕ ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਟੱਲੇਵਾਲੀਆ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤਕ ਮਿਲਣੀ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਾਗਮਣੀ ਵਿੱਚ ਛਪਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੜਕਨਾਮਾ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਨਾਵਲਕਾਰ ਹੈ। ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੱਭਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੁਝ-ਬੁਝ ਦੇਣਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੜਕਨਾਮਾ ਅਤੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੱਭਾ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੜਕਨਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧਤੀਆਂ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੇਖਕ ਬਣਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਜ਼ਲ ਵਿਧਾ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬਾਲ-ਗਜ਼ਲਕਾਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੱਭਾ ਦੇ ਦੋ ਬਾਲ ਗਜ਼ਲ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਸੁਰੀਲੇ ਸਾਥ’ ਅਤੇ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਮ’ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਕਾਲੀ ਬਾਲ-ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਬਾਲ-ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਟੱਲੇਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੜਕਨਾਮਾ ਦਾ ਅਣਗੌਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਬਰਾੜ ਨੇ

ਮੰਜੀ, ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਫ਼ੌਜੀ, ਜੰਗੀ ਖੋਖਰ ਮੰਗਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ, ਡਾ. ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਟੱਲੇਵਾਲੀਆ, ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਬਰਾੜ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਖੜਾਂ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਮਸਾ, ਇੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰੀ ਚੰਦਰ, ਨੂਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਰਾਜ ਰਾਣੀ, ਸੁਖਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਪੁਸ਼ਪੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰਸਿਮਰ ਕੌਰ, ਰੇਣੂ ਬਾਲਾ, ਵਿਧੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਹੋਸ਼ੀ, ਸਰਬਜੀਤ ਸੰਗਰੂਰਵੀ, ਬਰਾੜ ਸਿੰਘ ਧੱਲਾ, ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਥ, ਏਕਮਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਬਕਸ਼ੀ ਰਾਮ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਆਦਿ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪੰਨਵਾਦੀ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਅਤੇ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਨ ਨੇ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਨਿਭਾਈ।

ਸੁਰਿੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਘਣੀਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਬਠਿੰਡਾ-ਸਿੱਖਿਆ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ 15 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ੀਰਵਾਦ ਸੇਵਾ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਰਿੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਘਣੀਆਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਰੋਹ ਅਤੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਗੁਰਦੇਵ ਖੋਖਰ ਨੇ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰਿੰ. ਮੋਨਿਕਾ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਜਸਪਾਲ ਮਾਨਖੇੜਾ, ਡੀ. ਕੇ. ਗੌਤਮ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਲੋਅਰ ਅਤੇ ਜਗਮਲ ਸਿੰਘ ਜਠਨਲ ਸ਼ੁੱਭੇਤਰ ਸਨ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ ਮੀਤ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਸੱਦੇ ‘ਤੇ ਡੀ. ਕੇ. ਗੌਤਮ ਨੇ ਰਾਜਗੀਨ ਨੂੰ ਹਾਰਦਿਕ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਆਜ਼ੀਰਵਾਦ ਸੇਵਾ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਸੁਰਿੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਘਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਜਸਪਾਲ ਮਾਨਖੇੜਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਬਰੀ ਦਾ ਸ਼ਾਇਰ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਲਛਮਣ ਮਲੂਕਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਮੱਤ, ਤਰਸੇਮ ਬਸਰ, ਗੁਰਦੇਵ ਖੋਖਰ, ਪ੍ਰਿੰ. ਮੋਨਿਕਾ ਸਿੰਘ ਨੇ

ਘਣੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਤਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਘਣੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੋਨੇਡਾ ਫਰੀ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਸਾਥੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਕਤ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਘਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਲ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਟਾਲ ਵੀ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਜਗਮਲ ਸਿੰਘ ਜਠਨਲ ਵੱਲੋਂ ਸਮੂਹ ਰਾਜਗੀਨ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭੀਖੀ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਚੁੱਪ ਤੇ ਸਵਾਲ’ ‘ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਭੀਖੀ-ਨਵਯੁਗ ਸਾਹਿਤ ਕਲਾ ਮੰਚ ਭੀਖੀ ਵੱਲੋਂ ਹਰਭਗਵਾਨ ਭੀਖੀ ਦੀ ਕਾਵਿ ਪੁਸਤਕ ‘ਚੁੱਪ ਤੇ ਸਵਾਲ’ ‘ਤੇ ਉੱਘੇ ਰੰਗਕਰਮੀ ਤੇ ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਐਲੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਖੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਐਲੱਖ,

ਉੱਘੇ ਆਲੋਚਕ ਕੁਲਦੀਪ ਚੌਹਾਨ, ਡਾ. ਲਕਛਮੀ ਨਰਾਇਣ ਭੀਖੀ, ਡਾ. ਬਿਕਰਜੀਤ ਸਾਧੂਵਾਲਾ ਮੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਫ਼ੌਜੀ ਅਤੇ ਹਰਭਗਵਾਨ ਭੀਖੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਭਗਵਾਨ ਭੀਖੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਂਤਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ‘ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਸਵਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਿਰੰਜਣ ਬੋਹਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਭਗਵਾਨ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਨਿਰਵਾਨ ਕਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਦੀ ਹੈ। ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਭੀਖੀ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਖੇਪ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੱਪੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਭਗਵਾਨ ਨੇ ਕੇਵਲ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੇ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ‘ਤੇ ਹੱਥਾਇਆ ਤੇ ਜੀਵਿਆ ਹੈ। ਅੰਤ ‘ਚ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਐਲੱਖ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਭਗਵਾਨ ਭੀਖੀ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ-ਤਖਲੀਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਬਿਆਨਦਾ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਾ. ਕਰਨੈਲ ਬੈਰਾਗੀ, ਬਿੱਕਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਧੂਵਾਲਾ, ਅਤਲਾ, ਪ੍ਰਿੰਥ ਕੁਮਾਰ, ਬਲਰਾਜ ਕੁਮਾਰ, ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ, ਬੀਰ ਇੰਦਰ ਬਨਭੋਰੀ, ਮਾ. ਸੁਖਜੀਤ ਦੀਮਾ, ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਆਦਿ ਹਾਜ਼

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਜਲੰਧਰ

ਪੇਟ ਲਈ

ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ
ਬੁਕਦਾ ਹਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ
ਨੌਂ-ਭੱਜ ਕਰਦਾਂ
ਗਾਹੁੜਾ ਪੈਂਦਾ ਸਾਈਕਲ ਨਾਲ
ਪੈਂਡਾ ਕਿੰਨਾ
ਫਿਕਰਮੰਦ, ਅਵਾਜ਼ਾਰ ਹਾਂ

ਜਿੰਦਗੀ ਲੰਘੇਗੀ ਕਿਵੇਂ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ

ਕਰੋਸ਼ੀਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਣਰਾਜ ਕਰੋਸ਼ੀਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਤੇ ਐਡਰਾਇਟਿਕ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਤੱਟ ’ਤੇ ਵੈਸ਼ਿਆ ਹੈ। ਇਹਦੀ ਹੱਦ ਸਲੋਵੇਨੀਆ ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮ, ਹੰਗਰੀ ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ, ਸਰਬੀਆ ਨਾਲ ਪੂਰਬ, ਬੋਸਨੀਆ ਤੇ ਹਰਜੇਗੋਵੀਨਾ ਨਾਲ ਦੱਖਣੀ ਪੂਰਬ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ, ਇਟਲੀ ਨਾਲ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ 56,594 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਬਾਦੀ 39 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ, ਜੋ 25 ਜੂਨ 1991 ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਸ ਛੋਟੇ ਸੁੰਦਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਜਰਮਨ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਮਿਲਣ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਗੇਰਾਮ ਬਣਾਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਐਰਫਰਟ (ਜਰਮਨੀ) ਤੋਂ ਟ੍ਰੇਨ ਛੁਡ ਨਿਊਰਮਬਰਗ ਜਰਮਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪੁੱਜੇ।ਉੱਥੋਂ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦਾ ਹਵਾਈ ਸਫਰ ਕਰ ਕਰੋਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਦਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੁੱਜੇ। ਸਵੇਰੇ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਿੱਕਤ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਈ ਕਿ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਮੀਟ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਲਣ ਹੈ, ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਤੇ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਆਇਟਮ ਨੇੜੇ-ਨੇੜੇ ਪਈਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।ਹੋਟਲ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਹੋਟਲ ਸਟਾਫ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦਰ ਦੀ ਬੀਚ ’ਤੇ ਬੋਟਿੰਗ ਤੇ ਤੇਰਾਕੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਘੁੰਮਣ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਤੇ ਬੀਚਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਬੁਕਿੰਗ ਕੀਤੀ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਕਰੀਬ ਸੱਭ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਜਦਰ ਤੋਂ ਸਮੁੰਦਰ ਤੇ ਬੀਚਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਰਸ-ਭਿੰਨਾ ਸਥਾਨਕ ਸੰਗੀਤ, ਸ਼ਾਂਤ ਸਮੁੰਦਰ, ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਰਗਾ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ, ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਵਿੱਚ ਰਸ ਘੋਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਵਰਤਾਅ ਰਿਹਾ ਸੀ।ਯਾਤਰੂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਸਮਝ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਲੋਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਂਦੇ।

ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੀ ‘ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਥਿਐਲੌਜੀ’ ਲਹਿਰ ਦੀ ਲੋੜ ‘ਤੇ ਫੋਕਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ‘ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਥਿਐਲੌਜੀ’ (Liberation Theology) ਇੱਕ ਇਸਾਈ ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਦੋਲਨ ਸੀ, ਜੋ 1960-70 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਉੱਭਰਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਂਦੇ।

ਇਸ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੁਰਜੂਆ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ, ਚੇਤਨਤਾ ਵਜੋਂ ਦੋ ਉਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਉੱਠ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਮਲ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ ਦਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂੀ ਹੈ। ਪੁਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਰਚਾਏਂ ਆਈ ਚੌਥੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਅਜ਼ਾਦ ਅੰਰਤ’ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਕੇਸਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸੱਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਵਾਂਗ ਅੰਰਤ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਤੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਆਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਗੁਲਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚਾ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਇਕੱਲੀ ਕਿਵੇਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਹੱਲ ਪੇਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚਾਲਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚਾ ਸਮਾਜ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਸਰਮਾਏ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮੁਰਖਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਨਵਾਨ ਆਦਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗਰੀਬ ਗੁਲਾਮ। ਗਰੀਬ ਧਨਵਾਨ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੈ, ਧਨਵਾਨ ਸਰਮਾਏ ਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਦੇਵੇਂ ਹੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਲੜੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਲੇਖ (ਉਪ ਸਿਰਲੱਖ ‘ਗੁਲਾਮ ਅੰਰਤ’) ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਅੰਰਤ ਦੀ ਦੁਹਰੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਰਤ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖ ਹੋ ਇਸ ਲਈ ਗੁਲਾਮੀ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਮਰਦ ਵਾਂਗ ਗੁਲਾਮ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੁਹਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਿਰਤ-ਸ਼ਕਤੀ ਤਾਂ ਵਿਕਦੀ ਹੈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜਿਨਸ ਜਾਂ ਜਿਨਸੀ ਅੰਗ ਵੀ ਵਿਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਉਂ ਉਹ ਮਰਦ ਤੋਂ ਵੀ ਨੀਵੇਂ ਚਰਜੇ ਦੀ ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਮਾਤੀ ਸਮਾਜ ਨੇ ਅੰਰਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਣਸ ਐਲਾਨਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਗੋਦੀ ਜਿਣਸ’ ਦਾ ਫਤਵਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਫਿਰ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫ਼ਿਊਡਲ ਸਮਾਜ ਤੇ ਕਲਚਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪਲੇਬੀਅਨ (ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮੀ ਜਾਂ ਪਰੇਲੋਤਾਰੀ) ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਬਗਾਵਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਲੇਖਕਾਂ (ਗੁਰਬਾਣੀ, ਸੂਰੀ ਕਾਵਿ ਅਤੇ ਕਿੱਸਾ ਸਾਹਿਤ) ਨੇ ਸਰਬੱਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ।

ਫਿਰ ਉਹ ਆਧੁਨਿਕ ਦੌਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਨ ਦਾ ਅੰਡਰਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਇਹ

ਜਗਦੀਪ ਸਿੱਧੂ ਦੀਆਂ ਨਵੀਂਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ

ਵਧੇ ਢਿੱਡ ਲਈ
ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ।

ਓਥੇ

ਉਹਨਾਂ
ਓਥੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸਾਨੂੰ
ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ
ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਮਾਰੋਲ
ਜਿੱਥੇ
ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਆਕਸੀਜ਼ਨ
ਲੰਮਾ ਜਿਉਣਾ ਲਈ

ਇਕਾਂਤ ’ਚ ਜਿੱਥੇ
ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੀ ਆਪਣੇ ਸਾਹ ਦੀ
ਜਿਸ ਥਾਂ
ਮੁੜ ਆਉਂਦੀ
ਆਪਣੀ ਦਿੱਤੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ

ਅਸੀਂ ਓਥੋਂ ਨਹੀਂ ਮੁੜਾਂਗੇ।

ਖੁਸ਼ੀ

ਘਰ ਖਰੀਦਿਆ
ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਗੇਟ ਲਗਵਾਇਆ
ਸੈਲਫ਼ਾਂ ਭਰੀਆਂ ਭਾਡਿਆਂ ਨਾਲ

ਕਵਿਤਾਵਾਂ/ਇਤਿਆਦ

ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨਾਲ
ਰੰਗ-ਰੋਗਨ ਨਾਲ
ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਘਰ

ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਲਗਵਾਏ ਵਿਚ

ਜਦੋਂ ਵੀ ਜਾਨਾ ਬਾਹਰ
ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਨਾਲ ਮੇਰੇ।

ਨੇੜਤਾ

ਪਤਨੀ
ਮਿਣਦੀ ਧੀ ਦੀ
ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਂਟ-ਕਮੀਜ਼
: ਬਸ ਤਿੰਨ ਉਂਗਲਾਂ ਲੰਮੀ ਲੈ ਆਉਣਾ
ਇਕ ਉਂਗਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀ
ਮਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਈ ਕੁਝ
ਗਿੱਠਾਂ ਨਾਲ
ਮੁੱਠੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ

ਧੀ ਮੇਰੀ
ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਲੱਗ-ਲੱਗ
ਮਿਣਦੀ ਕੱਦ ਆਪਣਾ
: ਪਾਪਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲੱਕ ਤੱਕ ਆ ਗਈ
ਹੁਣ ਇਕ ਪੱਟਾ ਹੋਰ ਲੰਮੀ ਲੱਕ ਤੋਂ

ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾ ਲੈਂਦਾ
ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ, ਇਹ ਸਭ ਕਰਨ ਵਿਚ
ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ‘ਰੱਥ’ ਹੈ।

ਏ ਫਾਰ ਐਪਲ

ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ
ਮਿਲਿਆ ਦੋਸਤ
ਲਗਾਈ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਰੋਹੜੀ
ਫਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ
ਮਾਂ-ਬਾਪ ਤੁਰ ਗਏ ਸਨ ਉਸ ਦੇ
ਬਚਪਨ ਵਿਚ

ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਉਂਚੀ-ਉਂਚੀ
ਫਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ

ਅੱਜ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਹੋਇਆ ਮਹਿਰਸ਼
ਇਹ ਅਗਾਂਹ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ।

ਇਕ ਬਿਰਖ ਲਗਾਈਏ

ਲੱਗਦਾ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ
ਬਚਪਨ ਵਿਚ
ਜਾਂ

ਸਫ਼ਾ 3 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਵਿੱਚੋਂ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਸੁਆਰਬੀ ਚਾਲਾਂ ਅਤੇ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਕੋਝ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

‘ਅਖਬਾਰ’ ਕਹਾਣੀ ਗਲ਼ੀ-ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਕੁੜੀ-ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਹੌਲੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਮੁਹੱਬਤ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਪਿਆਰੇ ਤੇ ਦੇਵ ਨਿਮਲਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਆਰੇ ਦਰੀਆਂ ਬੁਣਨ, ਸਿੱਖਣ ਤੇ ਕਦੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਦੇਵ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਏ ਅਤਿੱਕੇ ਮਗਰੋਂ ਉਮਰ, ਵਿਛੋੜੇ ਤੇ ਯਾਦਾਂ ਵਿਚ ਲੰਘਦੀ ਹੈ। ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੇਵ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਅਣਵਿਆਹੇ ਰਹੇ ਦੇਵ ਨੂੰ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ‘‘...ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰੋਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਮੰਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਣੀ’’।

ਇਉਂ ਹੀ ‘ਮੇਰਾ ਜਮਾਤੀ ਗੋਜ਼ੂ’ ਕੱਚੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਕੂਲੀ ਬਚਪਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਯਾਦ ਵਜੋਂ ਜਿਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

‘ਕੀ ਕਦੇ ਦੇਦਾਂ ਵੀ...’ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦਾ ਪਾਤਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਤਰਕ ਸੰਗਤ ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਕਿ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਉੱਤੇ ਬੋਝ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਘੱਟ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦਫ਼ਤਰੀ ਗੁੱਟਬੰਦੀ ਨਵੀਂ ਚਾਲ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤੀ, ਸੱਚ-ਸੁੱਚੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬੀ ਨੂੰ ਮਕਾਰੀ, ਝੂਠਾ ਤੇ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲਾ ਬੁਧਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਦੇ ਮਾਨਵੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਬਾਰੇ ਇਕ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਜਾਤਪਾਤ, ਵਰਣ-ਧਰਮ ਨੂੰ ਰੰਗ-ਭੇਤ ਤੇ ਨਸਲਵਾਦ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਕਹਾਣੀ ‘ਤਾਦੇ ਕੀ-ਚੋਰ ਉਚੱਕੇ ਨਹੀਂ’, ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ (ਰੈੱਡ ਇੰਡੀਅਨ) ਬਾਰੇ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਏਸ਼ੀਆਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਤਲਾਸ਼ਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਣ-ਨਕਸ਼, ਸ਼ਕਲ-ਸੂਰਤ ਤੇ ਰੰਗ-ਢੰਗ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਗੋਰੇ ‘ਤਾਦੇ ਕੀ’ ਵਰਗੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ (ਫਸਟ ਨੈਸ਼ਨ) ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਸਭਿਅਕ’ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਕ੍ਰਿਸਚੈਨਿਟੀ ਦੇ ਧਰਮ-ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਲਿਆਉਣਾ, ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਵਿੱਚੋਂ ਗਏ ‘ਧਰਮ-ਯੁੱਧ’ ਦੇ ਫ਼ਰੇਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦਾ ਕਹਿਰ ਕਮਾਇਆ। ...‘ਤਾਦੇ ਕੇ, ਚੋਰ ਉਚੱਕੇ ਨਹੀਂ’ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਮਾਈਕਲ ਫ਼ਨਟੇਨ ਤੇ

ਐਤਵਾਰ, 7 ਸਤੰਬਰ 2025 (ਆਖਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਫ਼ਾ)

 ਹੁਣ ਦੇਖਦਾਂ ਜਦੋਂ ਫਿਲਮਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਕੁੜੀ-ਮੁੰਡਾ ਪਿਆਰ ਬਿਰਖਾਂ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮ-ਘੁੰਮ	
 ਕਿੰਨਾ ਆਲੋਕਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼, ਪਿਆਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਵਾਂ, ਚਾਹੇ 'ਕੱਲਾ ਹੀ ਬਿਰਖ ਕੋਲ਼ ਖ਼ੁਦ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਾਂ।	
 ਕਵਤ	
 ਸਮਾਂ ਸੀ ਉਹ ਬਸ	
 ਮਿਲਣਾ ਪਬਲੀਕਲੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿਸੇ ਦੀ	
 ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਲੋਕ ਬਾਰਾਤ ਹੀ ਲੱਗਦੇ ਕਾਰਾਂ, ਜੀਪਾਂ ਹੋਰ ਪੱਕਾ ਕਰਦੀਆਂ ਗੱਲ ਨੂੰ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਇਸ ਵਿਚ	
 ਘੁੰਮਣਾ ਤੇ ਫਿਰ ਵਿਦਾ ਹੋਣਾ 'ਕੱਠੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ ਅਸੀਂ	
 ਸੰਪਰਕ 82838-26876	

ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ...

‘ਮੈਂ’ ਪਾਤਰ ਵਿਚਾਲੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸੰਵਾਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ‘ਵੇਦਣ ਕਹੀਏ ਕਿਸ’ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਉਪਜਦੀ ਹੈ। ‘ਮੈਂ’ ਪਾਤਰ ਅਪਾਹਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਈਕਲ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਵਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਤੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਦਿਹਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਅਮਲਾ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਖੋਹ-ਖਿੱਚ ਤੇ ਧੂਅ ਕੇ ਲਿਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਨਾਬਰੀ ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਮਾਈਕਲ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਦੁਖਾਂਤ ਵਾਪਰਿਆ। ਕਹਾਣੀ ‘ਬਿਰਤਾਂਤ’ ਵਿਚ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ, ਸਰੀਰਕ ਅਪਾਹਜਤਾ, ਦਿਮਾਗੀ ਸੰਤੁਲਨ ‘ਚ ਖਰਾਬੀਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਡੋਭੂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ...ਤੇ ਨਿੱਤ ਦੋਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਮਾਈਕਲ ਮੰਗਤਾ ਅਚਾਨਕ ਲਪਾਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਗਰੋਂ, ਇਕ ਹੋਰ ਮੰਗਤਾ ‘ਮੈਂ’ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈਕਲ ਆਪਣੀ ਪਾਗਲਾਂਹਾਰ ਹੋਈ ਭੈਣ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੈਣ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਖੁਦ ਸਦੀਵੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਵਿਛੋੜਾ ਤੇ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ‘ਮੈਂ’ ਪਾਤਰ ਦੇਰ ਤੱਕ ਕੱਬਦੀ ਰਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਪੱਛੀ ਦੇ ਤੋਹੜਾ ਮਗਰੋਂ ਟਾਹੁਣੀ।

‘ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਖੇਡ’ ਤੇ ‘ਉਡਣ’ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯਥਾਰਥ ਦਾ ਝਾਉਲਾ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਤੋਂ ਇਉਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਦਾ ਤਨ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਮਨ ਪੰਜਾਬ (ਭਾਰਤ) ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਤੱਥ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਮੂਲਕ ਜੁਗਤ ਵਿਧੀ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲੇ ਪਾਤਰ ਯਥਾਰਥ ਸੰਗ ਖਹਿ ਕੇ ਤੁਰਦੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ‘ਬਿਰਤਾਂਤ, ਸੰਵਾਦ, ਵਾਕ-ਬੁਣਤਰ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਏਨੇ ਸਹਿਜ ਹਨ ਕਿ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉੱਥਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਏਹੋ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਨਾਮੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਾਂ, ਕ੍ਰਾਮਵਾਰ ‘ਦਿ ਗਿਫਟ ਐਂਡ ਅਦਰ ਸਟੋਰੀਜ਼’ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੇਠ LG Publisher Distributars ਟਿੱਲੀ ਨੇ ਅਤੇ ਵਾਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੇ ‘ਤੋਹਫਾ ਔਰ ਤੋਹਫ਼ਾ’ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੇਠ ਛਾਪਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ‘ਚ ਹੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ’ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ‘Where the Heart Dwells ਨਾਂਅ ਹੇਠ ਛਪਿਆ ਹੈ।

ਕਹਿਣਾ ਉਚਿੱਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ-ਸਾਹਿਤ ਸਕਦਾ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ’ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਸੀ ਸਾਹਿਤ ਅਮੀਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨੇੜ-ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਵਿਲੱਖਣ ਤੇ ਮੁੱਲਵਾਨ ਕ੍ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਧਰਮ ਦੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅਖਿੱ-ਪਰਖੇ ਕਰਕੇ ਐਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਫੈਲਾਅ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਠੱਗਣਾ, ਜਾਤਪਾਤ ਰਾਹੀਂ ਸੁਆਰਥ ਸਿੱਧੇ ਕਰਨੇ, ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਕੀ ਬੀਜ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਏਕਤਾ ਦੇ ਅਤਿੱਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨੇ, ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਾਉਣਾ, ਜਗੀਰੂ ਰੁਥੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਲੱਖਣ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਕੋਲ ਮਲਵਾਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪੁੱਠ ਵਾਲਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਸਰਲਤਾ ਤੇ ਸਹਿਜਤਾ ਇਸ ਦਾ ਹਾਸਲ ਹੈ।

ਸੰਪਰਕ-93505-48100

ਸਫ਼ਾ 1 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਿਕਾਸ ਜਮਾਤੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ’ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਦਵੰਦਮਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਬਾਕੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਰੁਚੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਜਿਉਂਦਾ, ਬਲਕਿ ਸਮਾਜ-ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੀ ‘ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਥਿਐਲੌਜੀ’ ਲਹਿਰ ਦੀ ਲੋੜ ‘ਤੇ ਫੋਕਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ‘ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਥਿਐਲੌਜੀ’ (Liberation Theology) ਇੱਕ ਇਸਾਈ ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਦੋਲਨ ਸੀ, ਜੋ 1960-70 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਉੱਭਰਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਂਦੇ।

ਇਸ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੁਰਜੂਆ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ, ਚੇਤਨਤਾ ਵਜੋਂ ਦੋ ਉਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਉੱਠ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਮਲ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ ਦਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂੀ ਹੈ। ਪੁਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਰਚਾਏਂ ਆਈ ਚੌਥੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਅਜ਼ਾਦ ਅੰਰਤ’ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਕੇਸਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸੱਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਵਾਂਗ ਅੰਰਤ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਤੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਆਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਗੁਲਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚਾ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਇਕੱਲੀ ਕਿਵੇਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਹੱਲ ਪੇਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚਾਲਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚਾ ਸਮਾਜ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਸਰਮਾਏ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮੁਰਖਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਨਵਾਨ ਆਦਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗਰੀਬ ਗੁਲਾਮ। ਗਰੀਬ ਧਨਵਾਨ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੈ, ਧਨਵਾਨ ਸਰਮਾਏ ਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਦੇਵੇਂ ਹੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਲੜੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਲੇਖ (ਉਪ ਸਿਰਲੱਖ ‘ਗੁਲਾਮ ਅੰਰਤ’) ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਅੰਰਤ ਦੀ ਦੁਹਰੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਰਤ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖ ਹੋ ਇਸ ਲਈ ਗੁਲਾਮੀ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਮਰਦ ਵਾਂਗ ਗੁਲਾਮ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੁਹਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਿਰਤ-ਸ਼ਕਤੀ ਤਾਂ ਵਿਕਦੀ ਹੈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜਿਨਸ ਜਾਂ ਜਿਨਸੀ ਅੰਗ ਵੀ ਵਿਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਉਂ ਉਹ ਮਰਦ ਤੋਂ ਵੀ ਨੀਵੇਂ ਚਰਜੇ ਦੀ ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਮਾਤੀ ਸਮਾਜ ਨੇ ਅੰਰਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਣਸ ਐਲਾਨਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਗੋਦੀ ਜਿਣਸ’ ਦਾ ਫਤਵਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਫਿਰ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫ਼ਿਊਡਲ ਸਮਾਜ ਤੇ ਕਲਚਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪਲੇਬੀਅਨ (ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮੀ ਜਾਂ ਪਰੇਲੋਤਾਰੀ) ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਬਗਾਵਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਲੇਖਕਾਂ (ਗੁਰਬਾਣੀ, ਸੂਰੀ ਕਾਵਿ ਅਤੇ ਕਿੱਸਾ ਸਾਹਿਤ) ਨੇ ਸਰਬੱਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ।

ਫਿਰ ਉਹ ਆਧੁਨਿਕ ਦੌਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਨ ਦਾ ਅੰਡਰਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਇਹ

ਧਾਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਫ਼ਿਊਡਲ ਕਲਚਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਤਾਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਕਲਚਰ ਜਾਂ ਬੁਰਜੂਆ ਕਲਚਰ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸੰਸਾਰ ਧੌਰ ’ਤੇ ਬਿਖਰ ਰਹੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਲੇਖਕ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਹਿਨੀਅਤ ਕਲੋਨੀਅਲ ਹੈ ਤੇ ਅੰਰਤ ਮਰਦ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਕਲੋਨੀਅਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਖਦੇ-ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਤੀਜੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਕਲਚਰਲ ਇਨਕਲਾਬ’ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਲਚਰਲ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਭਾਵੇਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਇਕ ਅਹਿਮ ਸਰੋਕਾਰ ਸੀ।ਖ਼ੁਦ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਫਰੈਡਰਿਕ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਅੰਤਰ-ਵਿਸ਼ਲੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿਚ ਆਏ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜੀ-ਮਨੁੱਖੀ ਬਣਤਰ

ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਦੀ ਹੌਂਦ-ਅਣਹੌਂਦ (ਕਿਸ਼ਤ-2)

ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਇਤਿਹਾਸ ਵੱਲ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਵੇਦਾਂ, ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਤੇ ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਪਾਣਿਨੀ ਦੀ ‘ਅਸ਼ਟ ਅਧਿਆਇ’ ਅਤੇ ‘ਪਾਤੰਜਲੀ’ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਸ ਅਤੇ ਬਾਲਮੀਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੋਰਨਾਂ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੀ ਵੱਖਰਤਾ ਇਸ ਦੇ ਰਲਾਅ ਦਾ ਕਾਰਣ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਵੀ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖਰੜੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਾਲੇ ਦਾ ਦਾਖਲਾ, ਹੰਦਾਲ ਨੂੰ ਇਕ ਉੱਚ ਅਧਿਆਤਮਕ ਬਾਬੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਵਤਰਿਤ ਕਰਨਾ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਉੱਤਰਾ ਦਿਖਾਉਣੀ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਨੂੰ ਫਰੋਲਣਾ ਤੇ ਨੀਵਾਂ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ, ਰੰਘੜਾਂ ਦੀ ਮੰਵੋਤ ਨੂੰ ਅਮਾਨਤ ਕਹਿ ਕੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ, ਸਹਜ ਵਿੱਚ ਕੁਸ਼ਹਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਇਸ ਦੀ ਵੱਖਰਤਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਜਿਥੋਂ ਬਾਲੇ ਦੀ ਨੀਂਚ ਮੰਨਸ਼ਾ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਪੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਾਂਗ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਉਦਾਸੀਆਂ ‘ਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ ਮਰਦਾਨਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਪ੍ਰਮਾਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀਹੋਂ ਉਪਲਾ, ਭਾਈ ਬੁਲਾ, ਸੋਦੇ ਘੋਰ, ਮਿਹਰਬਾਨ, ਅਬਰੋਲ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਧਰੇ ਬਾਲੇ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ। ‘ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬੰਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਜੋ ਸੁਖਵਾਸੀ ਰਾਏ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਤੇ ਬਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਸੁਖਵਾਸੀ ਬਦੀਆਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਬਾਲੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ‘ਤੇ ਠੱਪਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਬਾਲੇ ਦੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ, ਬਨਾਉਣੀ, ਬੂਠੀ, ਨਿੰਦਿਆ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਕੱਸਦੇ ਹਨ।

ਗਿਆਨੀ ਵਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 1828 ਈ. ਵਿੱਚ ‘ਗਿਆਨ ਰਤਨਾਗਰ’ ਨਾਮੀ ਟੀਕਾ ਲਿਖਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਟੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਿਧੀ ਚੰਦ (1660-1715 ਬਿਕਰਮੀ) ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੇ ਕੋਸੇ ਦਾਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਿਹਰਬਾਨ ਦੀ ਪੱਥੀ ‘ਹਰਿਜੀ’ ਵਿੱਚ ਰੰਘੜੀ (ਮੰਵੋਤ) ਅਤੇ ‘ਸਹਜ ਵਿਚ ਕੁਸ਼ਹਸ’ ਨਾਮੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹਰਿਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾੜਿਆ:-

“ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਮੰਜੋਤ ਪੁਸੰਗ।
ਲਿਖੈ ਗੁਰ ਧਾਰੀ ਹਿਤ ਸੰਗਾ।”
ਉਕਤ ਅਯੋਗ ਪੁਸੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਗੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਾਖੀ ਨਹੀਂ ਹੈ:-

ਆਗੇ ਗੁਰ ਕੀ ਸਾਖੀ ਨਾਹੀ।
ਰਚੀ ਨਿੰਦਾ ਬਿਧ ਬਹੁਤ ਬਨਾਈ।

ਬਾਲੇ ਅੰਗਦ ਕੇ ਧਰ ਨਾਮ।
ਪ੍ਰਥਮੇ ਹੀ ਬੂਠਾ ਕੀਓ ਕਾਮ।”
ਬਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦਾ ਨਾਂਅ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੇ ਬੂਠੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਸਤਹਾਂ। ਇਸ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਵੇਲੇ ਨਾ ਲਿਖੀ ਤੇ ਨਾ ਲਿਖਵਾਈ ਗਈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ‘ਮੰਜੀ’, ‘ਮਸੰਦ’, ‘ਵਾਹਗੁਰੂ/ਵਾਹਿਗੁਰੂ’, ‘ਸਿੰਘ’ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਸਮੇਂ ਉੱਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ‘ਝੰਡੇ ਬਾਬੀ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਦਿੱਤੀ’ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ‘ਤਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਝੰਡੇ ਬਾਬੀ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਸਦ੍ਰਿਪੀ’ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਸਿੱਧ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ‘ਮੰਜੀ’ ਬਖਸ਼ੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਵੇਲੇ ‘ਮੰਜੀ’ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ‘ਦੇਵਲੂਤ’ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ “ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਿਆ ਰਾਜਾ ਦੇਵਲੂਤ ਤੇਨੂੰ ਅਸਾ ਏਬੇ ਦਾ ਮਸੰਦ ਕੀਤਾ” ਕਹਿ ਕੇ ਦੇਵਲੂਤ ਨੂੰ ‘ਮਸੰਦ’ ਬਾਪਦੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਵੇਲੇ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਭਾਈ ਸਤੰਧ ਸਿੰਘ ‘ਸੁਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਲ ਦਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਫਰਕਾ ਜਾਂਚਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਚੀ ਗਈ? ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਜਾਂ ‘ਵਾਹਗੁਰੂ’ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ‘ਰਾ ਸਾਖੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ‘ਬੋਲੁ ਬਾਈ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ, ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਵੇ।’ ਦਰਅਸਲ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ। ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਸ਼ਬਦ ਭਟਾਂ ਦੇ ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਬੇ ਕੇ (ਭਟ ਗਢੰਧ) ਜੋ ‘ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ’ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ, ਭਟ ਗਢੰਧ ਨੇ ਵਰਤਿਆ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅੰਗ ੧੪੦੨ ‘ਤੇ ਅੰਕਿਤ ਹੈ:-

ਵਾਹਿਗੁਰੁ ਵਾਹਿਗੁਰੁ ਵਾਹਿਗੁਰੁ ਵਾਹਿ ਜੀਉ॥

ਸੋ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਸ਼ਬਦ ‘ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ’ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰ ਹੋਇਆ। ਇਥੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਲੇ ਅੰਗਦ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਵੇਲੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਬਲਕਿ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਪਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਦੱਸਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਸ਼ਾਇਦ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨਾਅ ਦੇ ਨਾਲ ‘ਸਿੰਘ’ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਉਲ ਨੈਨ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਕਰਕੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸੁਵਰਨਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਕਉਲ ਨੈਨ ਪਾਸ ਗਏ। ਸੁਵਰਨਪੁਰ ਇਕ ਟਾਪੂ ਹੈ, ਜੋ ਪੱਛਮੀ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸੁਮਾਤਰਾ ‘ਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਮਰਦਾਨਾ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ ਇਕ ਸੱਜਣ ਕੋਲੋਂ ਨਗਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਨਾਅ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨਾਅ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜਪੂਤ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ‘ਸਿੰਘ’ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਾਅ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ੧੬੯੯ ਬਾਈਵੀ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ ਜਦਕਿ ਇਸ ਸਾਖੀ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਦਾ ੧੬੫੮ ਈ. ਵਾਲਾ ਉਤਾਰਾ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਰ ਕਈ ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਉਤਾਰਾਕਾਰ ਤੇ ਲਿਖਾਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਨ। ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਵੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖੀ ਗਈ। ਇਹ ਵੀ ਗੱਲ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਵਰਤੀ ਉਤਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪਾਤਰ ਤੇ ਸਾਖੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਵਰਨਪੁਰ ਦਾ ਰਾਜਾ ਕਉਲ ਨੈਨ

ਵੀ ਇਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤਿਆਂ ਉਤਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੰਵੋਤ ਦੀ ਸਾਖੀ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਸਹਜ ਕੁਸ਼ਹਸ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਨੁਕਤੇ ਤੇ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਵੇਲੇ ਲਿਖੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜਿਵੇਂ ‘ਕੋਡਾ ਰਾਖੜ’ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਘੋਰ ਛੋੜ-ਛਾੜ ਕਰਕੇ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧ ਦੇ ਤਹਿਤ:-

ਭਾਰਾ ਚੂਕਾ ਕਰਮ ਕਾ ਹੋਏ ਨਿਹ ਕ੍ਰਮਾ॥
ਭੈ ਜਲ ਤੇ ਕੰਧੀ ਚੜੇ ਗੁਰ ਕੀਨੈ ਧਰਮਾ॥੧॥
ਬਾਬਾ ਮੇਰਾ ਆਵਣ ਜਾਣੁ ਰਹਿਆ॥
ਤਪਤ ਕੜਾਹਾ ਬੁਝਿ ਗਇਆ ਗੁਰ ਸੀਤਲ ਨਾਮੁ ਦੀਆ॥੪ਹਾਉ॥

ਆਂਡਾ ਫੁਟਾ ਭਰਮ ਕਾ ਗੁਰ ਰਿਦੇ ਕੀਆ ਪਰਗਾਸਾ॥
ਬੇੜੀ ਕਾਟੀ ਪਗੋਂ ਕੀ ਗੁਰ ਕੀਨੀ ਬੰਦ ਖਲਾਸਾ॥੨॥
ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅੰਗ-1002 ‘ਤੇ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫ ਤਹਿਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਕਿਤ ਹੈ:-
ਫੁਟੇ ਆਂਡਾ ਭਰਮ ਕਾ ਮਨਹਿ ਭਇਓ ਪਰਗਾਸਾ॥
ਕਾਟੀ ਬੇਰੀ ਪਗਹ ਤੇ ਗੁਰਿ ਕੀਨੀ ਬੰਦ ਖਲਾਸੁ॥੧॥
ਆਵਣ ਜਾਣ ਰਹਿਓ॥
ਤਪਤ ਕੜਾਹਾ ਬੁਝਿ ਗਇਆ ਗੁਰਿ ਸੀਤਲ ਨਾਮੁ ਦੀਓ॥੧॥੪ਹਾਉ॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਲੇ ਨੇ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਵੀ ਘੋਰ ਛੋੜ-ਛਾੜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਲਿਖਵਾਈ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਉੱਚਰਵਾਏ, ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਾਲੇ ਨੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਕਾਲ 1638 ਬਿਕਰਮੀ/ 1581 ਈ. ਤੋਂ 1663 ਬਿਕਰਮੀ/1606 ਈ. ਤੱਕ ਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ 1604 ਵਿੱਚ ‘ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ’ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੋਂ ਇਸ ਦਾ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ 1604 ਈ. ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪਰਿਪੂਰਣ ਸੱਚਾਈ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁੱਲ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਗਈ। ਇਹ ਸੋਚ ਕਿ ਅਨੇਕਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸੇ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੀ ਕਥਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਲੋਪ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਵਜ੍ਹਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਗਰ ਭਾਸ਼ਾਈ ਪੱਖ ਤੋਂ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਨੁਕਤਾ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ‘ਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਵਿਚਲੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਉਸ ਦੌਰ ਦੀ ਨਾ ਹੈ ਕੇ ਆਧੁਨਿਕ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰੀਬ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਦਰਅਸਲ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਹਰਬਾਨ ਨੇ ‘ਸਚਖੰਡ’ ਪੋਥੀ ੧੬੪੦ ਈ. ਵਿੱਚ ਲਿਖਵਾਈ। ‘ਮਿਹਰਬਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ‘ਪਰਿ ਜੀ’ (੧੬੫੦ ਈ.) ਤੇ ‘ਚਤਰਭੁਜ’ (੧੬੫੧ ਈ.) ਪੋਥੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਹਰਿ ਜੀ ਤੇ ਚਤਰੰਭੁਜ ਨੇ ਕੋਸੇ ਦਾਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੋਲੋਂ ਲਿਖਵਾਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਚੇਤਾ ਵੀ ਮਿਹਰਬਾਨ ਸੀ। ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਨੇ ‘ਜਨਮ ਪਤ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਦੇਵੀ ਕੀ’ ਗੋਰਖ ਦਾਸ ਕੋਲੋਂ ਲਿਖਵਾਈ ਪਰ ਇਸ ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਅਯੋਗ ਪੁਸੰਗ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖਿਆ। ‘ਜਨਮ ਪਤ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਦੇਵੀ ਕੀ’ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੰਦਾਲੀ ਭਰਾਵਾਂ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਤੇ ਬਾਲ ਚੰਦ ਦੀ ਕੀ’ ਗੋਰਖ ਦਾਸ ਕੋਲੋਂ ਲਿਖਵਾਈ ਪਰ ਇਸ ਸਾਖੀ ਪੰਨ੍ਹ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਘੜੀ। ਲਾਲਾ ਪੰਨ੍ਹ ਜਾਤ ਜੱਟ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਮੁਜੱਜ਼ੀ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਸੰਬੰਧ ਸਨ। ਭੜੇ ਮੁਹੰਮਦ ਲਾਹੌਰ ‘ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੋਰਖ ਦਾਸ ਵੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬੀ ਸੀ। ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਲਿਖਵਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ‘ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣਾ ਸੀ। ਪਰਦਾਪੱਸ਼ੀ ਦੀ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਗੋਰਖ ਦਾਸ ਨੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਅਯੋਗ ਪੁਸੰਗ ਸਿਰਜ ਕੇ ਨਵੀਂ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਮਾਰੇ ਤੇ ਨਾਅ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਆਦਿ ਜਾਣੀਏ ਕਿ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਰਤਾ ਹੰਦਾਲੀਏ ਜਾਂ ਨਿਰੰਜਣੀਏ ਕੌਣ ਹਨ? ਹੰਦਾਲ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰਮਤ ੧੬੩੦ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਗਾਜੀ ਮਿਰਜਾ ਦੇ ਧਰਮ ਮਾਤਾ ਸੁੱਚ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੋਇਆ। ਹੰਦਾਲ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹਾਜ਼ੇ ਚਾਹਲ ਦੀ ਪ੍ਰੀ ਉਲਜੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਦਰਅਸਲ ਹੰਦਾਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਸੀ, ਜੋ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਕ ਲਾਂਗਰੀ ਸੀ। ਹੰਦਾਲ ਆਪ ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਅੰਨ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਚੰਦ ਅਤੇ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਕਪਟੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਹੰਦਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਮੰਜੀ’ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੱਕ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਡਿਆਲੇ ਦਾ ‘ਮਸੰਦ’ ਬਾਪਿਆ। ਮਸੰਦਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦਸਵੰਧ ਕਾਰਾਂ-ਭੋਟਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ, ਨਗਰਾਂ, ਬਾਉਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਜੰਗਾਂ, ਯੁੱਧਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਹੰਦਾਲ ਨੇ ਪਾਲਾ ਬਦਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਦਸਵੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਬੀਮਾਨ ਭੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਭੋਟਾ ਜਮਾ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੰਦਾਲੀਏ ਨੇ ਕਾਰਾਂ ਭੋਟਾ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਹੁੰਦੀ ਦਸਵੰਧ ‘ਚੋਂ ਮੋਟੀ ਰਕਮ ਖਰਚਦਿਆਂ ਤਿੰਨ ਪਰਗਣਿਆਂ ਦੀ ਚੋਖਰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਜੋੜ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਉਭਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਹੰਦਾਲੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਜੁੱਡਲੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਆ ਟਿਕੇ। ਹੰਦਾਲੀਆਂ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਝੜੁਦਿਆਂ, ਸਰਕਾਰੇ-ਦਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਚੜਤ ਵੇਖਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਨਿਰੰਜਣੀ ਪੰਥ ਚਲਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲ ਆਢਾ ਲਗਾਉਣਿਆਂ ਆਪ ਗੁਰੂ ਬਣ ਬੈਠੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਉਸਤਤਿ ਵਿੱਚ ‘ਪ੍ਰਚੀ ਹੰਦਾਲ’ (੧੬੫੫ ਈ.) ਲਿਖਵਾਈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਰੋਧੀ ਹਰਕਤਾਂ ਦੀ

ਵਜ੍ਹਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਸ਼ਟ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਹੰਦਾਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਪੰਥ ‘ਨਿਰੰਜਣੀ’ ਚਲਾ ਲਿਆ। ‘ਨਿਰੰਜਨ’ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਜਣੀ ਕਿਹਾ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੰਦਾਲ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ੧੭੦੫ ਬਿ. (੧੬੪੮ ਈ.) ਵਿੱਚ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਇਸ ਦੀ ਗੱਦੀ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ। ਉਸ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ‘ਨਿਰੰਜਣੀ’ ਪੰਥ ਨੂੰ ਚੱਲਦਿਆਂ ਰੱਖਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਦੀ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣੀ ਸੀ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ‘ਹੰਦਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਤੇ ‘ਜਨਮ ਸਾਖੀ’ ਲਿਖਵਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਤੇ ਬਾਲ ਚੰਦ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਨੋਰਥ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ; ਪਹਿਲਾ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੱਸ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕੱਦ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਐਲਾਨਣਾ। ਦੂਜਾ, ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣਾ ਤੇ ਤੀਜਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਦਾਰਬੁਸ਼ੀ ਕਰਨੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੰਦਾਲੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕਲੰਕਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਟੱਲ ਲਾਇਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਜਨਕ ਅਤੇ ਕਬੀਰ ਦਾ ਚੇਲਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਪੇਂਗਾਣਿਕਤਾ ਦੇ ਲਬਾਦੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੀ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਪਾਠਕ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸ, ਕੱਥ ਅਕੱਥ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਚਦੇ, ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਸੱਚ ਸਮਝ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾਵੰਸ਼ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਾਲਾ ਉਰਫ ਬਾਲ ਚੰਦ, ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੈ। ਬਾਲ ਚੰਦ ਤੇ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲ ਦੀ ਵਿਗੜੀ ਔਲਾਦ ਹਨ। ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੱਲਭੂਸੇ ਅਤੇ ਰਲਾਅ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੰਦਾਲੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਗੋਰਖ ਦਾਸ ਬੜੀ ਵਿਉਂਤ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨੇ ਦਾ ਸਾਬੀ ਦੱਸ ਕੇ ਬਾਲੇ ਨਾਂਅ ਦੇ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹ ਲਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, “ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਅਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਰਬਾਬੀ ਨਾਲ ਫਿਰੇ ਆਹੇ।” ਇਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਆਪ ‘ਭਾਈ’ ਪਦ ਲਗਾ ਕੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚਾ ਸਾਬਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਬਾਲਾ ਜਗ੍ਹਾ-ਜਗ੍ਹਾ ਆਪਣੀ ਲੋੜੇਂ ਵੱਧ ਸਵੈ ਉਸਤਤਿ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਨਾਂਅ ਵੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਾਂਅ ਪੰਜ ਸੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਉਹ ਕਾਫੀ ਪਿਛਾੜ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਬਾਲ ਚੰਦ ਜਾਤ ਜੱਟ ਗੋਤ ਘਣਗਸ, ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਜੱਟ, ਸੰਧੂ, ਜਟੋਟਾ, ਬਾਲਾ ਸੰਧੂ ਸ਼ਬਦ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੇ ਮੂਲ ਪਾਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਸੰਧੂ ਜੱਟ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ‘ਬਾਲੇ ਸੰਧੂ ਜਟੋਟੇ ਨਾਲਿ’, ‘ਬਾਲੇ ਸੰਧੂ ਸੁਣਿਆ’, ‘ਬਾਲਾ ਸੰਧੂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇ ਦਰਸਨਿ ਆਇਆ’, ‘ਦੇਹ ਗੱਲ ਜਾ ਬਾਲੇ ਸੰਧੂ ਆਖੀ’ ‘ਤਾ ਬਾਲਾ ਸੰਧੂ ਆਇਆ’, ‘ਤਾ ਬਾਲੇ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਇਕ ਸਿਖ ਹੋਰ ਸਾਬ ਨੂੰ ਹੋਆ’, ‘ਤਾ ਬਾਲੇ ਸੰਧੂ ਅਰਦਾਸਿ ਕੀਤੀ’ ਆਦਿ ਏਨੇ ਵਾਕ ਸਿਰਫ ਇਕ ਸਾਖੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤਾਂ ਬਾਲਾ ਸਭ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕਈ ਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਬਾਲਾ ਪੜੇ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਲਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ:-

“ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਤਉ ਵਿਚਿ ਭਿੰਨ ਭੇਦ ਕੁਛੁ ਨਾਹੀ॥
ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮੋਢਿ ਪੜਦਾ ਕੋਈ ਨਾਹਾ ਰਖਦਾ॥”
“ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਪੰਨੇ ੨੦੫ ‘ਤੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਪੈੜੇ ਨੂੰ ਇਹ ਲਿਖਾਉਂਦਾ ਆਪ੍ਰ ਗੁਰੂ ਬਣ ਬੈਠਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਵਾਈਆਂ ਸਤਰਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ:-

“ਤਾ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਆਖਿਆ ਭਾਈ ਸਿਧੋ॥

ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਚਿ ਭਿੰਨਿ ਭੇਦ ਕੁਛੁ ਨਾਹੀ ਸੀ॥

ਏਹੋ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸਿਖ ਦਾ ਭੇਦ ਸੀ॥
ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ॥

ਪੋਥੀ ਪੂਰੀ ਹੋਈ॥”
ਗੁਰੂ ਬਾਲੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਦੇਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ, ਕੁਫਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ? ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪਿੱਛੋਂ ਹੰਦਾਲੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੀ ਇਹੋ ਸੀ ਕਿ ਬਾਲ ਚੰਦ ਉਰਫ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਬਰਾਬਰ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਹੰਦਾਲ ਦੇ ਕੱਦ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣਾ ਤੇ ਉੱਚੀ ਪਦਵੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ। ਇੱਥੋਂ ਹੰਦਾਲੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਕਿਰਤ ਹੋਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਜਾਚੇ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੀ ‘ਪ੍ਰਚੀ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲ’ (੧੬੫੫ ਈ.) ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ। ਇਹ ਕਈ ਪਦਵੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ‘ਪ੍ਰਚੀ ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲ ਜੀ’ ਗੋਰਖ ਦਾਸ ਨੇ ਲਿਖੀ ਪਰ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂਅ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਕਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਲਾ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਕਾ (ਬਾਲੇ) ਦਾ ਨਾਂਅ ਜੁ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਚੀ ਤੇ ਸਾਖੀ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਕਹਿ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪਾਠ ਸਮੇਤ ਆਪਸੀ ਸਮਰੂਪਤਾ ਸਾਫ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਬਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕਰਕੇ ਉਲਝਾਉਣ, ਉਲਟਾਉਣ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾੜੇ ਬੋਲ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਪੁਸੰਗਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਅਹਿਮ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਈ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਤੁਕਬੰਦੀ ਨੂੰ ‘ਨਾਨਕ’ ਸੁਹਰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਬਾਣੀ ਮੰਨ ਲੈਣ ਦਾ

ਖਦਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋਰਖ- ਲਾਲਾ-ਬਿਧ-ਬਾਲਾ ਚਉਕੜੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤੀ ਹੁਰਜ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਰਹੀ ਲ਼ਾਲੇ ਵਾਲੀ ਪੂਰੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਬਾਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਤਮਕ ਸੁਰ ਹੀ ਉੱਭਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵੀ ਬਾਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮ ਵਿੱਚ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ। ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਕਬੀਰ ਦਾ ਕੱਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਦਵੀ ‘ਤੇ ਹੰਦਾਲੀ ਬੈਠਣਗੇ, ਇਹ ਦੱਸਣ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਖੀ ‘ਚ ਇੰਝ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:- ‘ਸੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵਟਾਲੇ ਕਬੀਰ ਦੀ ਪਦਵੀ ‘ਤੇ ਇਕ ਜੱਟ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇਗਾ।’ ‘ਮੀਨਾ ਪਰਬਤ’ ਵਾਲੀ ਇਸ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜੱਟ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ‘ਹੰਦਾਲ ਜੀ’ ਹੈ, ਜੋ ਸਭਨਾ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ। ਕਬੀਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਉਸਤਤਿ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੰਦਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕੇ ਹੋਰ ਪੁਖਤਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਭਗਤ ਦੀ ਸਾਖੀ ‘ਅਲਲਾਚੀਨ ਪਰਬਤ’ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਭਗਤ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਹੰਦਾਲ ਜਟੋਟੇ ਦੇ ੧੦੦ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਲਿਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਟਾਲੇ ਦਾ ਜੱਟ ਹੀ ਨਾਨਕ ਤਪੋ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਭਗਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਕਥਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

“ਤਾ ਪੁਹਲਾਦ ਭਗਤ ਕਹਿਆ ਸੁਣਿ ਭਾਈ ਕਲਿਜੁਗਿ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਦਿ ਨਾਨਕ ਤਪਾ ਦੇਹ ਛਡੇਗਾ ਇਸ ਤੇ ਸਉ ਵਰਿਆ ਪਿਛੋ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ॥ ਪਰ ਵਡਾ ਭਗਤੁ ਹੋਸੀ ਅਤੇ ਤੇ ਨਾਨਕ ਤਪੇ ਨਾਲੋਂ ਭੀ ਉਪਰਿ ਹੋਵੇਗਾ॥ ਅਤੇ ਦਿਨ ਤ੍ਰਿਹ ਦੇ ਤੁਲਿ ਹੋਰੁ ਭਗਤੁ ਨਾਹੀ॥ ਫੇਰਿ ਮਰਦਾਨੇ ਪੁਛਿਆ ਜੀ ਤੇ ਕੇਹੜੇ ਕੇਹੜੇ॥ ਫੇਰਿ ਪੁਹਲਾਦ ਭਗਤ ਕਹਿਆ ਸੁਣਿ ਭਾਈ॥ ਅਗੇ ਕੰਬੀਰ ਭਗਤੁ ਹੋਇਆ ਹੈ॥ ਅਤੇ ਹੁਣਿ ਨਾਨਕ ਤਪਾ ਹੋਇਆ ਹੈ॥ ਅਤੇ ਪਿਛੋ ਉਸ ਹੋਵਣਾ॥ ਤਾ ਫੇਰਿ ਮਰਦਾਨੇ ਪੁਛਿਆ ਜੀ ਕਬੀਰ ਤਾ ਜੁਲਾਹਾ ਆਹਾ॥ ਅਤੇ ਨਾਨਕ ਤਪਾ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਇਗਾ॥ ਦਿਆ ਜੀ ਉਹ ਕਿਸ ਵਰਨ ਵਿਚਿ ਹੋਇਆ॥ ਅਤੇ ਕੇਹੜੀ ਧਰਤੀ ਕੇਹੜੇ ਸਹਰ ਹੋਵੇਗਾ॥ ਤਾ ਪੁਹਲਾਦਿ ਭਗਤ ਕਹਿਆ ਸੁਣਿ ਭਾਈ ਧਰਤੀ ਪਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਕੀ ਸਹਰ ਵਟਾਲੇ ਵਿਚਿ ਅਤੇ ਵਰਨ ਜਟ ਦਾ॥” ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਬਾਲਾ ਹੰਦਾਲ ਜਟੋਟੇ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਫੇਰ ਛੋੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ: “ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਿਆ ਮਰਦਾਨਾ ਹਿਕੁ ਜਟੋਟਾ ਹੋਸੀ ਅਸਾਥੇ ਪਿਛੋ ਪਰ ਉਹ ਅਸਾਡੀ ਆਇਣ ਰਖਸੀ ਸਉ ਵਹਾ ਅਸੀ ਦੇਹ ਛਡੀਏਗੇ ਤਾ ਪਿਛੋ ਹੋਵੇਗਾ॥ ਫਿਰਿ ਮਰਦਾਨੇ ਆਖਿਆ ਜੀ ਜੇ ਤੁਸਾਥੇ ਵਧਿ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਸਾਡੀ ਆਇਣ ਕਿਉ ਰਖੇਗਾ॥ ਤਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਿਆ ਮਰਦਾਨਾ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੰਨੇਗਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਅਸਾਨੁ ਮਿਲਿਆ ਸੋ ਉਸ ਨੂ ਭੀ ਉਹ ਮਿਲੇਗਾ॥ ਤਾ ਫੇਰ ਮਰਦਾਨੇ ਪੁਛਿਆ ਜੀ ਕੇਹੜੇ ਥਾਇ ਕੇਹੜੇ ਮੁਲਖ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਿਆ ਮਰਦਾਨਾ ਅਸਾਥੇ ਭੀ ਵਧਿ ਹੋਸੀ ਪਰ ਵਡਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਸੀ ਗੁਰਭਾਈ ਕਹਿ ਕੇ ਆਇਣ ਮੰਨਸੀ॥” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੂ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਦੀ ਸਾਖੀ, ਸਿਧਾਂ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ, ਪੰਡਤ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ, ਘੰਹੇ ਜਟ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਹੰਦਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਥੋਂ ਸਾਖੀ ਲਿਖਣ ਦਾ ਖੜਜ਼ੋਰ ਨੇੜਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੜਜ਼ੋਤਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੂਤਰਧਾਰ ਬਾਲੇ ਨੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਦੇਹ ਛੱਡਣ ਦੇ ੧੦੦ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ